

Täysistunto

Maanantai 10.12.2018 klo 14.01—20.08

Täysistunto alkoi klo 14.01. Täysistunto päättyi klo 20.08.

Puhetta johtivat puhemies Paula Risikko (14.01—16.00), ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (16.00—18.02) ja toinen varapuhemies Tuula Haatainen (18.02—20.08).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Hallituksen esitykset

Valtioneuvosto on 5.12.2018 antanut hallituksen esitykset HE 270-301/2018 vp, joista esitykset HE 294, 300 ja 301/2018 vp otetaan lähetekeskusteluun tässä istunnossa.

2.2. Valtioneuvoston selonteot

Valtioneuvosto on 5.12.2018 antanut eduskunnalle selonteon VNS 7/2018 vp tietopolitiikasta ja tekoälystä.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi siviilipalveluslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 294/2018 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

14.02 **Työministeri Jari Lindström** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän esityksen tarkoituksena on parantaa siviilipalvelusvelvollisten yhdenvertaisuutta ja tehdä siviilipalveluslakiin monia lain ajantasaisuutta parantavia ja muuttuvasta lainsäädäntöympäristöstä johtuvia muutoksia.

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

Esityksellä mahdollistettaisiin siviilipalvelukseen Puolustusvoimien reservistä hakeneiden eli niin sanottujen täydennyspalvelusvelvollisten paluu Puolustusvoimien reserviin ilman lainsäädännössä asetettuja ikärajavaatimuksia. Voimassa olevan siviilipalveluslain mukaan täydennyspalvelusvelvollisen on mahdollista hakea takaisin Puolustusvoimien reserviin ainoastaan sen vuoden loppuun saakka, jolloin hän täyttää 28 vuotta. Eri-ikäiset täydennyspalvelusvelvolliset eivät ole siten tällä hetkellä yhdenvertaisessa asemassa keskenään.

Esityksessä siviilipalveluslakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että tämä edellä mainittu 28:aa vuotta koskeva ikäraja poistettaisiin täydennyspalveluksesta Puolustusvoimien reserviin hakeutumisen edellytyksistä. Jatkossa täydennyspalvelusvelvollisen olisi mahdollista hakea takaisin Puolustusvoimien reserviin siihen saakka, kunnes hän ehtii aloittaa täydennyspalveluksen suorittamisen. Voimassa olevan lain tapaan hakemus olisi mahdollista tehdä vain kerran.

Esityksessä ehdotetaan muutoksia myös siviilipalveluslain erityisolja koskeviin säännöksiin. Näidenkin muutosten tavoitteena on parantaa siviilipalvelukseen hakeutuvien yhdenvertaista asemaa erityisoljen aikana, jotka tulevat kyseeseen tasavallan presidentin tehtyä päätöksen ylimääräisestä palveluksesta tai päätöksen Puolustusvoimien osittaisesta tai yleisestä liikekannallepanosta.

Esityksessä ehdotetaan, että siviilipalveluslakiin tehtäisiin maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksesta johtuvat muutokset muuttamalla lakia siten, että maakunta- ja sote-uudistuksen voimaan tultua myös maakuntien viranomaiset ja maakuntien liikelaitokset voisivat toimia siviilipalveluspaikkoina. Maakuntien viranomaiset voisivat siten ottaa siviilipalvelusvelvollisia suorittamaan noin kymmenen ja puoli kuukautta kestäväää työpalvelua. Ehdotuksen tavoitteena on pyrkiä säilyttämään nykyiset sosiaali- ja terveydenhuollon alalla olevat työpalveluspaikat maakunta- ja sote-uudistuksessa.

Siviilipalveluslakiin tehtäisiin myös Euroopan unionin tietosuoja-asetuksesta ja kansallisen henkilötietojen suojaa koskevan lainsäädännön muuttumisesta johtuvat muutokset. Muutokset ovat pääasiassa teknisiä, eikä niiden tarkoituksena ole muuttaa lainsäädännön nykytilaa.

Valtion palveluspaikoille kustantamien majoituskorvausten määriä ehdotetaan korotettavaksi kertaluonteisesti vastaamaan siviilipalveluslain voimaantulon jälkeen vuonna 2008 tapahtunutta asumiskustannusten nousua.

Siviilipalveluslain muutoksenhakusäännöksiä muutettaisiin hallinnon yleislakien mukaisiksi siltä osin kuin yleislaeista ei olisi tarkoituksenmukaista poiketa siviilipalvelusjärjestelmän erityispiirteiden vuoksi.

Ja lisäksi lakiin ehdotetaan tehtäväksi eräitä teknisiä muutoksia. — Kiitos.

Puhemies Paula Risikko: Ja sitten puhujalistalle.

14.05 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Siviilipalveluslain kehittämisestä ja muutostarpeista on itse asiassa puhuttu viime aikoina paljon. Tämä muutos, jonka ministeri Lindström esitteli, on hyvä ja tervetullut. Tässähän siviilipalvelusmiesten paluu reserviin mahdollistettaisiin myös sen jälkeen, kun he ovat täyttäneet 28 vuotta. On hyvä, että on mahdollisuus myös kantaa vastuuta sitten tälläkin tavalla, jos sen siinä vaiheessa oikeaksi kokee. Tässä myös vahvistetaan yhdenvertaista asemaa, ja sekin on enemmän kuin tervetullutta.

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

Arvoisa puhemies! Meidän kokonaisturvallisuutemme tulee kuitenkin tulevaisuudessa-kin nojaamaan toivottavasti aseelliseen varusmiespalvelukseen ja koko palveluskelpoisen nuorten miesten ikäryhmän saamiseen mukaan asepalvelukseen. Ja totean vielä sen, että pidän tärkeänä, että tätä ei millään tavalla olla heikentämässä taikka vavisuttamassa, mutta siitä huolimatta pidän erittäin tervetulleina niitä puheenvuoroja, joissa on pohdittu kutsuntojen laajentamista koskemaan koko ikäryhmää eli miesten lisäksi myös naisia. En itse kannata kuitenkaan naisille velvollisuutta osallistua esimerkiksi asepalvelukseen tai vaihtoehtoisesti siviilipalvelukseen, mutta mielestäni kutsunnat koko ikäryhmälle olisivat kokonaisturvallisuutta vahvistava toimenpide. Ajatus siis olisi se, että siinä vaiheessa me vielä tapaisimme jokaisen tämän maan nuoren miehen ja myös nuoren naisen, voisimme kertoa heille mahdollisuuksista, millä tavalla he voisivat olla kantamassa tätä kokonaisturvallisuuden vastuuta ja niin poispäin. Tällä vahvistettaisiin siis jokaisen suomalaisen panosta ja mahdollisuutta yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta ajatellen.

Siviilipalvelusta myös olisi mielestäni samaan aikaan, seuraavassa vaiheessa, kehitettävä kohti varautumispalvelusta. Myös tämä tukisi paremmin yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta.

14.08 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Täällä puhutaan yhdenvertaisuudesta, se on lukuisia kertoja mainittu tämänkin hallituksen esityksen käsittelyn yhteydessä — niin ministeri kuin myös edellinen puhuja — ja sanotaan, että siviilipalvelusta suorittavat tuodaan nyt sitten yhdenvertaiseen asemaan muiden kanssa. Minä kyllä kysyisin koko eduskunnalta siitä, kun juuri parasta aikaa meillä on Suomessa se tilanne, että niin lainmukaista asevelvollisuutta suorittavat, vapaaehtoista asevelvollisuutta suorittavat naiset kuin myös siviilipalvelusta suorittavat henkilöt ovat täysin eriarvoisessa asemassa verrattuna muun muassa kriisinhallinnassa toimiviin heidän vakuutusturvansa osalta. He ovat vuoden loppuun saakka täysin ilman lisävakuutusturvaa, joka astuu voimaan vasta ensi vuoden alusta. Elikkä kun täällä vedotaan tähän yhdenvertaisuuteen ja puhutaan siitä, niin tulee muistaa se, että meillä on edelleen suuria sudenkuoppia ja ongelmia tämän yhdenvertaisuuden kanssa. Viime viikolla tapahtui hyvin järkyttävä onnettomuus Lapissa, vuosi sitten tapahtui kolmen varusmiehen hengen vaatinut onnettomuus Raaseporissa, ja kukaan ei puhu täällä siitä, mikä on heidän asemansa tai yhdenvertaisuus siinä. Eli näen toki hyvänä, että lainsäädäntöä kehitetään ja yhdenvertaisuus huomioidaan, mutta tässä on kyllä suuri ongelma. Ja tänäänkin tästä asiasta puhutaan vielä iltapäivällä. Kysyisin nyt sitten ministeriltä: Mitä tuumaatte tästä asiasta? Ollaanko täällä Suomessa yhdenvertaisesti samalla viivalla vai ei, suoritetaan sitten asevelvollisuutta, siviilipalvelusta tai vapaaehtoista asevelvollisuutta, niin kuin naiset suorittavat?

14.09 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Juvonen puuttui ihan tärkeisiin asioihin, mutta vähän jään kyselemään, mikä mahtaa olla motiivina. Perussuomalaiset olivat itse hallituksessa parin vuoden ajan, ja sinä aikana olisi ollut mahdollista laittaa tämä tapaturmalakiasia voimaan ihan hallituspuolueen kansanedustajana. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä perussuomalaisten ryhmästä] Haluan kyllä antaa täyden tunnustuksen niin eduskunnalle kuin puolustusvaliokunnalle, joka on kiinnittänyt asianmukaisesti huomiota siihen, että tapaturmalainsäädäntö saadaan ajanmukaisesti voimaan.

Valitettavasti kuitenkin Suomen lainsäädännössä ja oikeuskäytännössä ylipäättään kukaan edustaja Juvosen toiveita vastaan ei tällaisia takautuvia lainsäädäntöjä rakenneta,

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

ja jos rakennettaisiin, tultaisiin tilanteeseen, jossa kohdeltaisiin joitain ryhmiä, joitain henkilöitä, joitain onnettomuuksissa loukkaantuneita ihmisiä epätasa-arvoisesti rakentamalla raja jollekin taannehtivalle jaksolle. Siltä osin, edustaja Juvonen, [Puhemies koputtaa] toivon, että näistä asioista puhutaan vakailta mielin.

Puhemies Paula Risikko: Vastauspuheenvuorot vielä edustajille Juvonen ja Meri. — Juvonen, olkaa hyvä.

14.11 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Se, miksi otin tämän asian esille, oli juuri se, että me puhumme siviilipalvelushenkilöistä ja me puhumme yhdenvertaisuudesta. Muistutan puolustusvaliokunnan varapuheenjohtajaa, että ollessamme hallituksessa kyllä tämän asian eteen tehtiin toimia. Tein muun muassa lakialoitteen ja tein myös toisen lakialoitteen ja vein tätä viestiä eteenpäin, mutta eihän se aina mene niin kuin toivoisi. Kyllä tekin sen tiedätte, että rahastahan me puhumme. Silloin sanottiin ihan suoraan, että rahasta ja taloudellisista asioista on kysymys.

Mutta kysehän on kuitenkin lainsäädännöstä, että haluttiin uudistaa sekä rauhanturvajien laki että varusmiesten laki, ja molemmat ovat erittäin tärkeitä. Ei pidä väheksyä yhtään mitään, mutta kun havaitaan ja herätään epäkohtiin, niin mielestäni ne on kyllä tuotava esille, istuu sitten hallituksessa tai oppositiossa. Me olemme kansanedustajia, täällä ei passaa olla suu kiinni eikä tuppisuuna vaan pitää epäkohdat nostaa esille, ja kun tämä epäkohta on valjennut varsinkin sosiaali- ja terveysvaliokunnassa erityisesti, niin kyllähän näistä asioista pitää puhua. Elikkä siinä mielessä näen, että on oikeutettua nostaa tämä asia esille — kerta toisensa jälkeen.

14.12 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On nyt erittäin mielenkiintoista, että kun perussuomalaiset ovat esittäneet täällä jotain asioita, niin SDP on katsonut asiakseen aika useissa yhteyksissä tuoda esille, että me olimme silloin hallituksessa. Siis meidät potkittiin ulos hallituksesta puolitoista vuotta sitten. Pari päivää sitten edustaja Lindtman vetosi siihen, kun haluaisimme tehdä välikysymyksen sisäisestä turvallisuudesta, että perussuomalaiset ovat olleet hallituksessa ja tehneet maahanmuuttopoliittisen ohjelman, joka on hyväksytty. Siitä on itse asiassa edelleen toimittamatta ja täytöntöön panematta suurin osa. On erittäin mielenkiintoista, että teillä on aina vuorotellen joku puolue kohteena, ja ilmeisesti nyt se olemme me.

Ilmeisesti ette saaneet tätä Asevelvollisena vammautuneiden tuki ry:n puheenjohtajan kirjettä tänään. Hän toivoo tätä lakia taannehtivana. Meidän tehtävänämme on tuoda täällä kansan ääni esille, vaikka te, SDP, ette siitä pitäisi.

Puhemies Paula Risikko: Sitten mennään puhujalistalle.

14.13 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Siviilipalveluslain ajantasaisuutta ja yhdenvertaisuutta parantava hallituksen lakiesitys on kannatettava. Me Suomessa valmistaudumme puolustautumaan uskottavasti, emme siksi, että haluaisimme sotaa, vaan siksi, että saamme elää rauhassa, kun uskottavan puolustuskyvyn vuoksi Suomea ei kannata minäkään valtion uhata.

Yleistä asevelvollisuutta tarvitaan, eikä velvoittavuudesta tule jatkossa luopua. Kuitenkin asepalvelusta kannattaa kehittää tasa-arvoisempaan suuntaan, ja tässä naisten mukaan

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

ottaminen kutsuntoihin olisi oikea askel. Naiset saisivat kutsunnoissa oikeaan aikaan tiedon mahdollisuudesta suorittaa vapaaehtoinen asepalvelus, ja näin myös vapaaehtoisten naisten määrä varusmiespalvelusta suorittamassa todennäköisesti kasvaisi.

Kokoomus on sitä mieltä, että mahdollisen kansalaispalveluksen toteuttamisen edellytykset kannattaa seuraavan hallituksen ehdottomasti selvittää. Mahdollinen kansalaispalvelus ei korvaisi yleistä asevelvollisuutta, mutta se toisi maanpuolustuksen niidenkin ulottuville, jotka eivät asevelvollisuutta suorita, ja näin ollen se antaisi eväitä myös kehittää siviilipalvelusta tulevaisuudessa siihen suuntaan, että se palvelisi yhä paremmin yhteiskuntamme kokonaisturvallisuutta.

14.15 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Siviilipalvelun kehittäminen on merkki siitä, että Suomi on sivistysvaltio. Tänäa vietetään ihmisoikeuspäivää, joten tämä esitys on ajoituksellisesti erinomainen ja korostaa sitä, että vapaassa yhteiskunnassa on monta mahdollisuutta osallistua maanpuolustukseen. Usein siviilipalvelu ja maanpuolustus ollaan nähty toisiaan poissulkevinä. Kuitenkin siviilipalvelun valitsevien henkilöiden maanpuolustustahto on erittäin korkea; se tapa, jolla he haluavat toteuttaa sitä, on toinen. Pidän erinomaisena sitä, että tässä laissa tähdätään soveltamisalan laajentamiseen niin, että voidaan myös hyödyntää siviilipalveluksen valitsevien henkilöiden kykyjä paremmin niin ajallisesti kuin osaamisen tasolta.

Myös tämä kansalaispalvelu, jonka edustaja Vikman tässä nosti esille, on sellainen asia, joka tulevaisuudessa tulee ottaa laajempaan keskusteluun, ja olisikin hyvä, että tuleva hallitus nostaisi tämän kokonaisuuden, siviilipalveluksen, kansalaispalvelun ja asepalveluksen, sellaiseen yhteiseen rakentavaan keskusteluun, koska kuitenkin kaikki rakastamme isänmaatamme ja haluamme panoksemme sen rajojen turvaamiseen antaa.

14.17 Olavi Ala-Nissilä kesk: Rouva puhemies! On hyvä asia, että siviilipalvelulainsäädäntö ajantasaisesti ja asevelvollisuuslainsäädäntöäkin pidetään ajan tasalla. Se on tärkeää. Suomessa täytyy olla laaja asevelvollisuus, kuitenkin niin, että se on naisille vapaaehtoinen. Mutta niin kuin edustaja Heinonen täällä totesi, kutsuntavelvollisuus voisi koskea kaikkia.

Kysyisin julkisuudessa olevasta uutisesta, siitä, että kun asevelvollisuus laiminlyödään, niin käytännössä siitä ei seuraa enää mitään nykyisin: onko tilanne nyt tämä, ja oletteko ajatelleet hallituksessa jotenkin tähän reagoida?

14.17 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Eduskuntaryhmien puheenjohtajille tuli tänään sähköposti, jonka luen tässä, tämä ei ole kovin pitkä. Se alkaa näin: ”Asevelvollisena vammautuneiden tuki ry on esittänyt ja myös tukenut varusmiehiä, reserviläisiä ja siviilipalvelusmiehiä koskevaa tapaturmiin ja kuolemantapauksiin liittyvää lainsäädäntöä ja sen korjauksia, mitkä ovat tulossa voimaan. Kyseisen ajankohdan jälkeen Puolustusvoimissa valitettavasti on sattunut viisi tapaturmaista kuolemantapausta, viimeisin aivan äskettäin.” Asevelvollisena vammautuneiden tuki ry esittää, että ”eduskuntaryhmät huomioisivat lain mukaisessa asepalveluksessa olevien ja vapaaehtoisissa kriisinhallintatehtävissä olevien erilaiset korvaukset kuolemantapauksissa”. On niin, että kriisinhallintatehtävissä kuolleen sotilaan nimeämälle edustajalle maksetaan 200 000 euroa korvauksena, kun taas asevelvollisena kuolleen omaiselle jää tällä hetkellä korvaus niin, että vanhemmat saavat 20 000 euroa. He toivovat, että tämä olisi mahdollista saada taannehtivasti niin, että se olisi voi-

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

massa 1.1.2017 jälkeen. Hän kysyykin, olisiko tässä nyt sitten tehtävissä mitään muuta kuin taannehtiva laki. Itse en oikein näe perustetta sille, miksi on olemassa kaksi erilaista korvausta, toisessa 200 000 ja toisessa 20 000, se ei ole kovin yhdenvertaista. Jos menetät nuoren pojan, joka on varusmiespalveluksessa, niin se on todella raskasta vanhemmille, eli en oikein näe tätä eroa. Kysyisin ministeriltä: Voisitteko te hallituksessa vaikuttaa siihen, että tämä korvaustaso olisi samanmoinen ja ehkä taannehtiva? Olisiko muita keinoja? Ja tietysti vetoan muihin eduskuntaryhmiin täällä — vaikka tästä nyt ei SDP:n mielestä saisi puhua.

Puhemies Paula Risikko: Arvoiset edustajat, tämä ei ole aihe, mihin nyt pitäisi keskittyä. Tämä kohta 3 ei liity tähän, mistä nyt puhutte, vaan se asia on vasta siellä kohdassa 6. Eli pyydän teitä pitäytymään aina kyseisen asiakohdan asioissa. Ja sitä paitsi tämä asiakohda 6 on ministeri Mattilan sektorilla. Totta kai toinen ministeri voi vastata, jos haluaa, mutta toivon, että pitäydytään siinä asiassa, mistä asialista antaa osoituksen. — Seuraavaksi puheenvuoro, edustaja Juvonen.

14.20 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! En huomannutkaan, että olin vielä pyytänyt puheenvuoron. — Haluan tässä korostaa vielä, että täällä on hyviä puheenvuoroja, ja ymmärrettävästi asia kuohuttaa ja herättää tunteita, ja sen takia me haluamme siitä asiasta puhua liittyen myös varusmiehiin ja vapaaehtoista asevelvollisuutta suorittaviin naisiin niin kuin myös siviilihenkilöihin.

Kysyn nyt liittyen tähän lainsäädäntöön, arvoisa ministeri: kun siellä lausuntokierros on asiasta ollut, nousiko siellä mitään kysymyksiä liittyen siihen, että lainsäädännössä olisi vielä enemmän kehitettävää? On hyvin tärkeää, että meillä säilyy se mahdollisuus, että myös siviilipalvelushenkilöt voivat suorittaa palveluksensa ja heitä kohdellaan yhdenvertaisesti. Pidän myös erittäin hyvänä sitä keskustelua kansalaisvelvollisuudesta tai siitä, että voisimme kohdentaa ja laajentaa jonkunlaista maanpuolustustahtoa ja kyvykkyyttä ja taitoa kaikkiin ihmisiin, että meillä kaikilla olisi jonkunlaisia taitoja toimia silloin kun on kriisin paikka.

14.21 Mika Kari sd: Arvoisa rouva puhemies! Tähän kyseessä olevaan lakiin: Pidän tätä ehdotusta hyvänä ja ylipäättänsä hyvänä, että siviilipalvelusmuotoa kehitetään ja ajanmukaistetaan. Tässä edustajakollega aikaisemmin puhui siviilipalvelushenkilöiden maanpuolustustahdosta, ja on totta, että henkilöillä, jotka valitsevat siviilipalveluksen korvaamaan aseellista palvelua, on tutkitusti vahva halu olla mukana yhteiskunnassa ja he kokevat vahvasti myös sen, että maanpuolustusvelvollisuus on osa heidän velvollisuuttaan, vaikka heidän vakaumuksensa ei anna oikeutta kantaa asetta. Samalla kun totean ilokseni myös sen, että heille tämän lainsäädännön kautta mahdollistuu paluu reserviin, mikäli he haluavat aseelliselle palvelupuolelle siirtyä, olisin kysynyt ministeriltä: Ovatko tässä siviilipalveluslainsäädännössä nyt tämän hallituksen toimet tässä? Onko vielä odotettavissa, että kevätistuntokaudella tulisi jotain muuta tähän siviilipalveluksen tärkeään kenttään?

14.22 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Käsillä on esitys, jossa ehdotetaan muutettavaksi siviilipalveluslakia, ja on erittäin hyvä, että hallitus on tarttunut myös siviilipalveluksen kehittämiseen. Pieniä muutoksia, mutta hyvä alkua. On tärkeää, että siviilipalvelus saadaan yhdenvertaisemman kohtelun piiriin nimenomaan siviilipalvelusvelvolliset

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

varusmiespalveluksessa olevien kanssa. On erittäin hyvä, että reserviin paluu on mahdollinen sitten myös sen vuoden jälkeen kun velvollinen on täyttänyt 28 vuotta. Pitää olla mahdollista sekä vaihtaa niin sanotusti siviilipalvelukseen että sitten myöskin niin sanotusti palata reserviin ja tulla silläkin tavalla samalle viivalle tässä palveluksen osalta. Hyvä on myös, että palveluspaikkoja tulee lisää tulevan maakuntaudistuksen myötä semmoisiin olennaisiin tehtäviin, joita siviilipalvelus pystyy tarjoamaan. Mutta ongelma on edelleen jatkokehittämisen puolelta se, että meillä ei ole sijoitusta eikä sitä varsinaista tehtävää siviilipalveluksen käyneille poikkeusolojen aikana, ja tässä me tarvitsemme uudistuksen kyllä koko palvelusjärjestelmään jatkossa kansalaispalvelusmallin myötä. [Mika Kari: Hyvä puhe!]

14.24 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Suomen puolustusvoimien toiminta ja Suomen puolustaminen toteutetaan hyvin tehokkaalla ja edullisella tavalla. Kaikki perustuu yleiseen asevelvollisuuteen, alueelliseen puolustukseen ja uskottavaan puolustukseen, ja tärkeänä osana tätä toimii ehdottomasti uskottava ja vahva reservi, joka on hyvin koulutettu. Tämä lakiesitys, minkä hallitus on tuonut eduskunnan käsittelyyn, on pieni askel siihen suuntaan, että myös siviilipalveluspuoli saataisiin integroitua mukaan tähän Suomen puolustamisen kokonaisideaan.

On aivan välttämätöntä, että jokaisen ihmisen oma panos on käytettävissä silloin kun Suomen tulevaisuus tai turvallisuus on uhattuna. Silloin meidän täytyy olla ehdottomasti kaikkien tekemässä työtä isänmaan hyväksi, että pystymme pitämään maan koskemattomana ja ennen kaikkea takaamaan Suomen turvallisuuden kaikissa olosuhteissa.

Suomen puolustus on perustunut vahvaan reserviin koko Suomen itsenäisyyden ajan, ja niin sen pitää olla jatkossakin. Yleinen asevelvollisuus tarvitaan, ja myös korostaisin alueellista puolustusta. Jos Suomessa lähdetään sille tielle, että jotakin maan kohtaa puolustetaan paremmin kuin jotakin toista, se on väärä linja. Mielestäni koko Suomea puolustetaan sen jokaisella neliöllä, mistä Puolustusvoimien oma doktriini lähtee, ja siitä on pidettävä tinkimättömästi kiinni.

14.25 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Siviilipalvelus on todellakin osa perustuslain mukaista maanpuolustusvelvollisuutta, vaikkakin maanpuolustuksen kova ydin on nimenomaan aseellisessa puolustuksessa. Mutta nyt esitettyjen säännösten selkeyttäminen korostaa siviilipalveluksen yhteiskunnallista merkitystä, ja ajattelen, että se vahvistaa myös luottamusta siviilipalvelusjärjestelmään varsinkin niiden henkilöiden keskuudessa, jotka valitsevat siviilipalveluksen täyttääkseen maanpuolustusvelvollisuutensa. Varmasti siviilipalveluksessa on edelleen kehitettävää. Aika paljon tulee sitä palautetta, että siviilipalveluspaikkoja, varsinkin mielekkäitä paikkoja, on vaikea löytää, ja on tärkeää, että myös siviilipalvelusta suorittavat henkilöt kokevat tämän kokonaisturvallisuutta tukevaksi toiminnaksi.

14.26 Eero Lehti kok: Arvoisa rouva puhemies! Viikko sitten julkaistiin maanpuolustus-tiedotuksen suunnittelukeskuksen tutkimus, jossa nuorempien ikäluokkien maanpuolustustahto ei ollut enää entisellä tasolla, vaikkakin se oli edelleenkin korkea. Varusmiespalveluksesta vapautetaan nykyään huomattavasti enemmän nuoria naisia ja miehiä, jotka haluaisivat mutta eivät täyty armeijan laatuksiteoreja, koska armeijan sodanaikaista vahvuutta on supistettu. Olen pitkään miettinyt sitä, että armeija voisi kyllä kehittää kevyemmän-

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

kin varusmiespalveluksen, jonka tavoitteena ei ole aseellisen toiminnan käyttö sotatilanteessa tai kriisin aikana vaan valmennus, esimerkiksi koulutus kalustoon, joka armeijalla on käytössä, rekka-autojen tai maansiirtokoneiden tai vastaavien koneiden kuljettajaksi.

Armeija on ihmisen viimeinen koulutusvaihe, jossa työnantajalla on oikeastaan kaikki mahdolliset eväät käytössä, mutta ne, jotka jättävät varusmiespalveluksen suorittamatta, ovat myös työmarkkinoilla aika huonossa asemassa.

Puhemies Paula Risikko: Edustaja Pakkanen ja sen jälkeen ministeri.

14.27 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Todellakin viime viikolla täällä keskusteltiin maanpuolustustahdosta, ja siitä näkökulmasta haluaisin sanoa sen, että tämä siviilipalveluslain uusinta on toki tärkeä, mutta pidän erityisen tärkeänä, että yleinen asevelvollisuus kuitenkin säilyy meillä pääsääntöisenä palvelusmuotona nuorilla miehillä. Kutsunnat toki voidaan ulottaa koko ikäluokkaan niin naisille kuin miehille, mutta yleisen asevelvollisuuden tulee olla se perusta, jolle suomalainen maanpuolustus ja maanpuolustustahto tulevaisuudessakin tulee perustaa.

Kokonaisturvallisuuskäsite on tärkeä käsitellä, ja sen täsmentäminen, mitä sillä yleisesti halutaan sanoa, lienee meille kaikille hyvin tärkeää. Tässä edellä kuultiin just, että armeija on viimeinen paikka, missä suomalainen nuori otetaan monella tapaa kiinni. Myös työmarkkinoiden näkökulmasta se on tärkeä huomioida, ja siksi myös edustaja Lehden nostama kuljettajakoulutusasia tulisi huomioida Puolustusvoimissa.

Puhemies Paula Risikko: Seuraavaksi ministeri, 5 minuuttia, olkaa hyvä.

14.29 Työministeri Jari Lindström: Kiitos, puhemies! Lähdetään vastauksiin siitä, että korostan vielä, mitä tässä tehdään muutoksena: tässä saatetaan siviilipalvelukseen ja täydennyspalvelukseen hakevat henkilöt yhdenvertaiseen asemaan erityisolojen aikana ja näitten muutosten myötä kaikkia siviilipalvelukseen hakevia kohdellaan yhdenvertaisesti. Se on tässä taustalla.

Sitten täällä tuli kysymyksiä, jotka menevät ehkä enemmänkin tosiaan tuonne ministeri Mattilan ja ehkä osin jopa puolustusministeri Niinistön tontille, ja sinne en uskalla hypätä. Toki nämä ovat hyviä huomioita. Kyllä itsekin kannan huolta edustaja Juvosen ja edustaja Meren nostamasta lisävakuutusturvasta. Tämä on totta kai ongelma, enkä millään lailla halua piiloutua tässä mihinkään. Tässä kohtaa meillä on haastavaa, mutta niin kuin edustaja Kari erinomaisessa puheenvuorossaan sanoi, niin on myös todella hankalaa takaperoisesti säätää lakeja, koska sitten saatettaisiin aukaista sellaisia portteja, että me olemme jatkuvasti ongelmissa, ja silloin voidaan taas kysyä, ollaanko yhdenvertaisessa asemassa. Mutta millään lailla tätä ongelmaa en kyllä tietenkään väheksy, kukaan ei sitä tietenkään tee.

Edustaja Vikman nosti esille kansalaispalveluksen, ja tämä on asia, jota on todellakin syytä selvittää — minun mielestäni siinä todella kyllä olisi kehittämisen paikkaa — ja ainakin selvittää, mitä sieltä löytyisi, mistä tavallaan päästään edustaja Lehden esille nostamaan asiaan kuljettajakoulutuksesta tai jonkun muun raskaan kaluston koulutuksesta. Eli jos ei tavallaan niitä kriteerejä täytä, mitä siellä armeija vaatii, niin nämä kriteerit voisi täyttää. Siinä tulisi kyllä win-win-tilanne, jolloin tälle henkilölle tulisi ammattitaito ja tulevaisuuden turvaa sitten armeijan aikana, jos hän saisi koulutuksen tällaisiin tehtäviin. Minun mielestäni erittäin hyvä ehdotus.

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

Edustaja Juvonen kysyi lausuntokierroksella nousseita asioita. Tämä siviilipalveluslaki on ollut tämmöisessä siviilipalveluslain muutostarpeita selvittäneessä työryhmässä, ja sieltä ovat osin tulleet nämä esitykset, mutta siellä on tullut myös ehdotuksia, joita ei nytten olla viemässä eteenpäin. Tähän ei esimerkiksi sisälly ehdotusta siitä, että joustavoitettaisiin aloitetusta siviilipalveluksesta varusmiespalvelukseen siirtymistä. Tämä on ollut työryhmävaiheessa ja hallituksen esityksen jatkovalmisteluvaiheessa. Tätä on pohdittu, että me olisimme muuttaneet siviilipalveluslakia sillä tavalla, että myös aloitetusta siviilipalveluksesta olisi mahdollisuus hakea varusmiespalvelukseen. Tätä ei kuitenkaan pidetty tarkoituksenmukaisena johtuen muun muassa siitä, että velvollisten yhdenvertaisen kohtelun vuoksi siviilipalveluksessa vietetty palvelusaika olisi todennäköisesti tullut lukea täysimääräisesti hyväksi jäljellä olevaa varusmiespalveluksen palvelusaikaa laskettaessa. Tämä olisi voinut merkitä sitä, että varusmiespalvelukseen palanneiden velvollisten palvelusaika olisi päättynyt, ennen kuin varusmieskoulutus olisi sille suunnitellussa ajassa ehditty suorittaa loppuun, ja se ei olisi ollut tarkoituksenmukaista.

Täällä on pohdittu myös muun muassa sitä, miksei palveluksesta toiseen siirtyminen voisi olla vapaata ja vapaasti yksilön päätettävissä. Me olemme nähneet, että lainsäädännössä on edelleen tarpeen säilyttää jotain rajoituksia näitten järjestelmien välillä siirtymistä koskien, jotta siviilipalvelus ja varusmiespalvelus ehdittäisiin suorittaa loppuun säädettyssä ajassa.

Ei ole myöskään viety eteenpäin semmoista ehdotusta, jonka mukaan kokonaisturvallisuuden kannalta hyödyllinen valtion viranomainen tai liikelaitos voisi toimia palveluspaikana. Tähän voimassa olevaan siviilipalveluslain paikkaluetteloon sisältyy jo nyt muun muassa valtion ja kuntien viranomaisia. Eikä myöskään täydennyspalveluksen kestoaikaa haluttu pidentää, eikä tähän sisälly myöskään siviilipalveluksen keston lyhentämistä koskevia ehdotuksia.

Eli näitä on noussut esille, mutta näitä ei ole viety eteenpäin.

Lopetan edustaja Karin kysymyksen siitä, onko tulossa mitään muuta: minulla ei ole muuta tietoa kuin se, että tämä on viimeinen esitys, jonka minä esittelen tässä toimessani. [Mika Kari: Tähän asiaan liittyen?] — Ja muihinkin.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 300/2018 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

Keskustelu

14.34 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Olisin toivonut, että ministeri olisi ollut esittelemässä tätä lakia, mutta ilmeisesti hän ei nyt sitten — sosiaali- ja terveysministeri varmaankin — ole paikalla.

Tässä hallituksen esityksessähän esitetään säädettäväksi laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä sekä tarvittaessa muutoksia muihin lakeihin. Täällä on valtavasti erilaisia asioita, jotka liittyvät kansalaisten asiakastietoihin ja siihen, kuka on rekisterinpitäjä ja mitkä ovat tietojenkäsittelyn edellytyksiä, ja erityisesti myös asiakas- tai hoitosuhde on täällä tärkeänä takana. Sen tulee olla varmistettu, joten olisin halunnut ihan ministeriltä kysyä, millä tavalla turvataan se, että myös asiakkaiden henkilökohtaiset tiedot ovat varmassa tallessa ja ne eivät valu minnekään väärin käsiin, ja millä tavalla henkilö pystyy sitten itse määrittelemään, kuka hänen tietojaan saa katsoa, mihinkä kaikkialle hänen tietonsa kirjataan. Nämä ovat sellaisia asioita, että nämä koskettavat kaikkia meitä kansalaisia, erityisesti kun tämä sote-uudistus on tulossa ja kun meillä on tämä Kanta-rekisteri.

Tänä päivänähän, kun menet tuonne lääkärille tai saat laboratorionäytteestä tai röntgenistä vastauksen, niin kerrotaan, että katsopa sieltä Kannasta ne omat vastauksesi. Tämähän asettaa ihan valtavan suuren haasteen meille tulevaisuudessa, erityisesti ikääntyvälle väestölle: millä ihmeen konstilla he, joilla ei ole esimerkiksi näitä nettiyhteyksiä, saavat näitä tietoja — ja eivät ainoastaan saa vaan sitten myös ymmärtävät sen lukemansa, koska siellähän puhutaan diagnooseista ja sitten esimerkiksi laboratoriokokeissa myös eri arvoista, ja ne pitää osata tulkita.

Eli nämä asiat minua huolestuttavat, ja näistä olisin halunnut ministeriltä kysyä. Mutta tämä näyttäisi vähän siltä tutulta paketilta, että se varmaan sote-valiokuntaan tulee, ja siellä viimeistään me saamme sitten vastauksia näihin kysymyksiin. Mutta nämä asiat minua huolestuttavat, kuinka vanhat ihmiset löytävät tietonsa ja saavat vastauksensa. [Mika Kari: Tai nuoret!]

14.36 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on askel eteenpäin ja on Sipilän hallitusohjelman mukainen. Esityksen tavoitteena on siis tukea sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamista ja kansalaisten aktiivisuutta oman hyvinvointinsa ylläpidossa parantamalla tiedonhallintaa ja lisäämällä sähköisiä palveluita.

Itseäni ihmetyttää, arvoisa puhemies, miksi vasta nyt. Nimittäin esimerkiksi sosiaalihuollon asiakastietojen sähköisen arkistoinnin toteuttamisen esiselvitystyö toteutettiin jo vuonna 2008. Valitettavasti taas, kun puhutaan digitalisoinnista, olemme onnistuneet hukkaamaan vuosikymmenen. On selvää, että meidän on jatkossa pystyttävä nopeampaan digitalisointiin monella eri hallinnonalalla, varsinkin sosiaali- ja terveysalalla.

Esityksessä ehdotetaan valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen sisällön laajentamista siten, että asiakas itse voisi tallentaa omia hyvinvointitietojaan tai erilaisten hyvinvointisovellusten tuottamia tietoja kansalaisten Omatietovarantoon. On selvää, että henkilöt, organisaatiot ja tietotekniset laitteet on tunnistettava luotettavasti, ja uskonkin, että tämä ei tule Suomessa olemaan ongelmallista, päinvastoin. Edustaja Juvonen totesi ehkä eripäin, että tietosuoja voi joskus olla jopa liiankin suojelevaa. Mielestäni ei ole. Terveystietojen järjestämisessä erityisesti tätä tarvitaan tuottamisen ja toteuttamisen sekä laajemman näkökulman ja yleisen edun näkökulmasta.

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

Me olemme varmasti kaikki saaneet viestejä ympäri Suomen maata, että tieto ei valitettavasti Suomessa liiku. Kuitenkin tieto- ja viestintäteknologian ratkaisut ja digitalisaatio ovat välineitä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaiden paremmalle palvelulle sekä hyvinvoinnin ja toimintakyvyn ylläpitämiselle ja kehittämiselle. Sähköisillä palveluilla voidaan myös tukea kansalaisten mahdollisuuksia itse ylläpitää toimintakykyään ja terveyttään.

Kaiken kaikkiaan siis kannatettava esitys, joka on pikimmiten vietävä suomalaisten arkeen.

14.38 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys on todellakin tarpeellinen ja erittäin ajankohtainen. Kaikki palvelut ovat menossa tuonne sähköiseen maailmaan, internetin kautta tehtäviin toimintoihin. Tämä edellyttää tietenkin sitä, että saamme jonain päivänä tässä maassa täydellisesti pelaamaan sen sähköisen potilastietojärjestelmän, joka on saatavissa sitten potilaan lääkärin käyttöön. Esimerkiksi kun potilas on vaikka Lapissa lomalla, käy siellä ihan pohjoisessa vaikka kipeytyneen jalan takia lääkärissä, lääkäri näkee välittömästi hänen tietonsa netin kautta, asiakkaan tiedot löytyvät sieltä.

Mutta tässä on monia ongelmia, jotka mielestäni pitää huomioida. Totta kai tätä hanketta pitää viedä eteenpäin ja tämäkin laki hyväksyä, koska entinen, vielä voimassa oleva laki on jo vanhentunut termistöltään ja monen muunkin asian suhteen.

Mutta ensimmäisenä asiana tulee mieleen se, että kun palveluja kehitetään, niin tämä digitalisaatiohan myös auttaa eteenpäin. Otetaan esimerkkinä vaikka röntgenkuvan ottaminen. Jos ihmisestä otetaan vaikka jossakin terveyskeskuksessa röntgenkuva ja ei ole varmuutta paikallisen lääkärin asiantuntemuksesta — sanotaanko, hän ei ole vielä kokenut, pitkään työssä ollut lääkäri — niin hän lähettää sen erikoislääkärille konsultointia varten, että mikä tämän kuvan anti on. Sieltä kautta tulee nopeasti vastaus, elikkä potilas saa siinäkin tilanteessa huippuhoitoa huippulääkäriltä, vaikka kyseistä lääkäriä ei ole mailla halmeillakaan, hän voi olla vaikka toisella puolella Suomea. Elikkä tämän suhteen pitää näitä järjestelmiä totta kai kehittää. Se auttaa ihmisiä saamaan palvelua ajallaan ja ennen kaikkea sen hoidon nopeasti ja tehokkaasti niin, että ne sairauspäivät jäävät mahdollisimman lyhyiksi.

Sitten saatavuuden suhteen on se ongelma — pakko meidän on tunnustaa, tässä on meidän suomalaisten ja varsinkin eduskunnan laiskanläksyä — että olemme mielestäni hie-man kummallisilla sanankäänteillä perustelleet sitä, minkä tautta nopeaa laajakaistayhteyttä ei voida koko maahan rakentaa, niin, että on vedottu siihen, että markkinat sen tekevät. Kaikki me sen tiedämme, että suuret teleoperaattorit eivät ole kiinnostuneita mistään muusta kuin suurista voitoista. Totta kai palvelujen kehittäminen siellä, missä on paljon asiakkaita, on houkuttelevaa [Puhemies koputtaa], se on itsestäänselvyys. Mutta tässä maassa pitää pitää huoli siitä, että kaikkialla maassa on toimivat, nopeat laajakaistayhteydet. Kotikunnassani Ilomantsissa ne olemme itse sinne rakentaneet ja tehneet kunnan päätöksellä. Nyt on täysin toimiva valokuituverkko kaikille kansalaisille, ja se on parantanut sekä terveydenhuollon järjestelmien toimivuutta, opetusta se on parantanut, pankkien toimintaa, yritysten toimintaa, koko sen yhteisön toimintaa se on ehdottomasti parantanut. Mutta valitettavasti tämä palvelu ei ole koko valtakunnassa saatavilla, elikkä tämä on kovin eriarvoistavaa, ellemme saa näitä laajakaistaverkkoja rakennetuksi koko maahan. Toivonkin, että eduskunta puuttuu tähän vahvalla kädellä. Ja teen ihan tämmöisen ajatusmallin eduskunnalle harkittavaksi, että jos vaikka Euroopan unionista tulee rakennerahaston

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

rahoja, niin se olisi oivallinen keino laittaa nämä verkot kuntoon ja saattaa kansalaiset tämänkin asian suhteen tasa-arvoiseen asemaan.

14.41 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys, joka koskee sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköistä käsittelyä, on laaja, ja siihen sisältyy monia tärkeitä yksityiskohtia. Itsekin olisin toivonut, että ministeri olisi täällä ollut tätä esittelemässä ja myös vastaamassa kysymyksiin.

Yksi kysymys, joka tähän liittyy, on asiakkaan, potilaan, oikeus kieltää tietojensa luovutus sosiaali- ja terveydenhuollon rekisterinpitäjien välillä, mikä on tärkeä oikeus, mutta potilas ei välttämättä ymmärrä, minkälaisiin potilasturvallisuusongelmiin kiellot voivat johtaa. Toivonkin, että sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnassa tätä nyt huolellisesti käsitellään, vaikka tiedän, että siellä valiokunnassa on aikamoinen paine tämän syksyn jäljiltä. Mutta esimerkiksi Lääkäriliitto on kiinnittänyt huomiota siihen, että lääkitysturvallisuuden toteutumisen näkökulmasta on välttämätöntä, että hoitavalla lääkärillä on tiedossa se, että potilas on tehnyt kieltoja koskien esimerkiksi Reseptikeskuksen tai Potilastiedon arkiston tietoja. Jo pelkästään sekin, että lääkäri tietää, että joitain kieltoja on tehty, auttaisi asiassa, vaikka ei tiedettäisi sitä alkuperäistä tietoa. Samoin Valviran näkemyksen mukaan kielto-oikeus oli ainakin siinä luonnosvaiheessa liian laaja ja vaarantaisi potilasturvallisuuden.

Olisinkin ollut kiinnostunut tietämään, onko näitä ongelmia nyt riittävällä tavalla lopullisessa lakiesityksessä korjattu, ja kun ministeri ei ole paikalla, niin toivon, että valiokunnassa tämä huolellisesti selvitettäisiin.

14.43 Niilo Keränen kesk: Arvoisa puhemies! Ensin tiedoksi, että ministeri on hallituksen strategiakokouksessa. Kun meillä täällä eduskunnassa ei tavallisesti ole istuntoja maanantaisin, niin on tämä hallituksen strategiakokous.

Arvoisa puhemies! Sitten tähän lakiesitykseen: Minusta keskeisintä tässä lakiesityksessä on se, että nyt saadaan sosiaalitoimen tiedot mukaan tuonne valtakunnalliseen Kanta-palveluun ihan vastaavalla tavalla kuin terveystiedot ovat olleet tähän saakka. Se on erityisen merkittävä asia sosiaali- ja terveydenhuollon integraation kannalta.

Sitten, arvoisa puhemies, täällä on muutamissa puheenvuoroissa aprikoitu potilaan mahdollisuutta kieltää tietojensa luovuttaminen. Olen tuon lakiesityksen ja sen perustelut varsin tarkkaan tutkinut, ja minusta siellä hyvinkin yksityiskohtaisesti monissa eri kohdin puututaan nimenomaan siihen, että potilas voi todellakin kieltää joko tapahtuman tiedot taikka tietyille palveluntuottajalle menevät tiedot. Se on aika yksityiskohtaista siellä lakiesityksessä.

Arvoisa puhemies! Ihan tällainen pieni arveluttava kohta sieltä sattui silmiin, kun tuota lakiesitystä ja sen perusteluja tutkin. Siellä on tietyissä kohdin yhteisiä rekisterinpitäjiä, Kela ja palvelujen tuottajat, ja siinä saattaa syntyä jonkintyyppistä ristiriitaa, mutta emmeköhän me tätä siellä sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnassa sitten käsittele ja löydä siihen ratkaisun.

14.45 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Juuri aivan samoin kuten edustaja Keränen toteaisi sen, että tämä lainsäädäntö on askel eteenpäin, ja ennen kaikkea tämä on askel eteenpäin sosiaalipalveluiden tietojärjestelmien kehittämisessä, sillä on todettu monella tapaa, että sosiaalipalvelut ovat jääneet jälkeen meidän terveydenhuollon tietojärjes-

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

telmien ja varsinkin valtakunnallisten tietojärjestelmien kehittämisessä. Nyt tämä mahdollistaa integraation kehittämisen, ja sitä kautta tämä lakiesitys on askel eteenpäin.

Mutta tämä laki on yhteydessä myös muihin lakeihin, muun muassa sosiaali- ja terveyspalvelu-uudistukseen sekä toisiolakiin, ja meidän yhtenä suurena ongelmana on ollut nimenomaan tietosuojan näkökulmasta, kuinka näitä tietosuojakysymyksiä tulevaisuudessa kehitetään sillä tavalla, että ne ovat potilasturvallisuuden ja asiakasturvallisuuden kannalta hyviä. Joissakin tilanteissa nimenomaan nämä tietosuojakysymykset voivat tulla kompastuskiveksi tässä kehittämistyössä, minkä takia — voisiko sanoa — täytyy kiinnittää erityistä huomiota nimenomaan näihin tietosuojakysymyksiin ja potilasturvallisuuskysymyksiin, jotka täällä on jo aikaisemminkin mainittu.

14.47 Ville Skinnari sd: Arvoisa puhemies! Kuten eduskunnan lääkäriedustajat jo hyvin nostivat esille esityksen hyviä puolia ja samalla toki myöskin haasteita, niin jatkaisin edustaja Kiljusen pohdintaa tästä integraatiosta siten, että on tietysti hyvä, että meille syntyy digitaalinen alusta, jossa SO ja TE kohtaavat. Samalla toki on pakko todeta se, että tämä tietosuoja-asetushan on meille eduskunnassa ja oikeastaan koko Euroopalle tällä hetkellä iso haaste. Se liittyy aivan kaikkeen, mitä me teemme, ja meidän pitää se osata ja ymmärtää.

Mutta, arvoisa puhemies, kun tässä nyt Kanta-palvelusta on puhuttu ja ylipäätään tietojärjestelmistä, niin olisin myös toivonut, että ministeri olisi ollut täällä itse paikalla, koska minulla on se huolenaihe, että tässä kaikessa sote-keskustelussa on tosi vähälle jäänyt potilastietojärjestelmien yhteinen kehittäminen ja siinä ehkä pidemmän aikavälin näkeminen, koska me näemme nyt jo maakunnissa, miten paljon meillä on ollut ongelmia. Toivottavasti jokainen maakunta ei sitten vuorollaan nielaise sitä samaa myrkkypilleriä ja opetele vuorollaan, miten asioita pitäisi tehdä, koska digitaalisuus ja teknologia kuitenkin tuovat sitä tuottavuutta, mitä me sotelta haluamme ja mitä kautta me saamme säästöjä.

Eli tästäkin syystä toivoisin, että vielä tämän eduskunnan aikana ministeri ja ministerit ottaisivat laajemmin esille tämän tietojärjestelmien kehittämisen, koska vaikka SoteDigi Oy ja Vimana ja muut toimijat nyt tekevät siellä asioita, niin uskallan väittää, että se kokonaiskuva ontuu vielä, mihin Suomi on menossa, millaisilla järjestelmillä, ja etenkin se, ketkä niitä järjestelmiä tekevät. Pitääkö meidän aina ostaa ne ulkomailta, pääasiassa Yhdysvalloista? Emmekö me itse pysty tekemään tietojärjestelmiä maassa, mikä on usein rankattu maailman ykköseksi myös digitalisaatiossa?

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tupakkalain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 301/2018 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

14.49 Pekka Puska kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kun en ole varma, pysynkö aikarajan puitteissa tässä lyhyehkössä puheenvuorossani, tulen tähän pönttöön. — Tämähän vaikuttaa aika lailla rutiiniasialta, EU:n direktiivin soveltamiselta, ja sitä se tietysti onkin, mutta siinä on sekä isoa että mielenkiintoista taustaa. Iso taustahan on se, että nyt puhutaan suurimmasta yksittäisestä terveysongelmien aiheuttajasta: EU:n alueella noin 700 000 tupakkakuolemaa vuodessa, koko Euroopan alueella ehkä noin 1,5 miljoonaa, ja Suomessakin puhutaan vielä tuhansista.

Salakuljetus on yllättävän suuri ongelma maailmanlaajuisesti. Yllättävän suuri osuus maailmassa poltetuista savukkeista on salakuljetettuja, ja ehkä vähemmän tiedossa on se, että tupakkateollisuuden isot tupakkafirmat ovat itse olleet monella tavalla mukana tässä salakuljetuksessa, mistä muun muassa EU:n komissio on heitä haastanut. Tämä salakuljetusasia liittyy tietysti tupakkapolitiikkaan tupakan hinnan kautta siinä mielessä, että kun me täällä pyrimme veroa nostamaan, niin teollisuus aina sanoo, että se lisää salakuljetusta. Totta kai hinnalla on tähän jonkinlaista vaikutusta, mutta mielenkiintoista on todeta se, että Pohjois-Euroopassa, jossa salakuljetuksen osuus on kuitenkin suhteellisen vähäistä, on kaikista korkein hinta, ja Etelä-Euroopassa, jossa taas on matala hinta, on erittäin yleistä salakuljetus.

No, tämä salakuljetusasia on yksi niistä asioista, joihin tässä WHO:n tupakkakonvention Framework Convention on Tobacco Control puututaan, ja nimenomaan luomalla tällainen jäljityssysteemi, track and trace -systeemi, jolla salakuljetuksen osuutta voitaisiin olennaisesti vähentää. Suomi on ratifioinut tämän konvention. Tältä pohjalta EU on valmistellut tätä asiaa, ja tupakkateollisuus, jolla on huomattava intressi, on lobannut tässä asiassa, ja ehkä osa muistaakin, kuinka viime vuonna EU-parlamentaarikot EU-parlamentissa painostivat ja vaativat ja saatiin aikaan se, että komissio lopetti tässä asiassa yhteistyösopimuksen Philip Morrisin kanssa. Sen jälkeen komissio on sitten laatinut tätä seurantajärjestelmää.

Teollisuushan on tarjonnut omaa systeemiään, jonka nimi kait lieenee Codentify, ja nyt koetin epätoivoisesti selvittää, mikä tämä systeemi tarkkaan ottaen on, jota komissio esittää ja joka nyt tässä meillä pöydällä on. Tutkijat ovat huolissaan siitä, että tämä EU-systeemi ei kokonaan olisi irrallaan tupakkateollisuudesta, vaikka se ei olekaan tämä teollisuuden Codentify-systeemi. Komissio kuitenkin vakuuttaa, että systeemi on kokonaan kansallisten viranomaisten käsissä, ja täytyy vain toivoa, että näin on ja että Suomen viranomaisilla on tämä homma hanskassa. Tämän lakiesityksen perusteluissahan sanotaan, että tämä systeemi tuo yksilöllisen tunnisteen, jonka on oltava Suomen nimeämän tahon antama ja että Valviralla on toimivalta puuttua asiaan. Eli tämä teknisesti yllättävän monimutkainen asia todennäköisesti on kunnossa, mutta on hyvä, että valiokunta vielä tähän asiaan paneutuu.

Tässä yhteydessä, arvoisa puhemies, on tietysti todettava, että tupakkatilanne Suomessa on ilahduttavasti parantunut ja tupakkakuolemat suuresti vähentyneet. Päivittäin tupakoiden osuus on alle 15 prosenttia, ja kehitys on seurausta valistuksen ja lainsäädännön yhteistyöstä. Eli olemme hyvää vauhtia menossa kohti savutonta ja nikotiinitonta Suomea, ja

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

on vain toivottava, että seuraavan eduskunnan aikana voidaan taas viedä asiaa eteenpäin STM:n tupakkatyöryhmän esitysten perusteella.

14.54 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa rouva puhemies! Nyt kun tupakkalaki on käsittelyssä, käytän hyväkseni tilaisuutta ilmaistakseni pettymykseni siitä, ettei hallitus ole tuonut tälle eduskunnalle esitystä, jolla olisi korjattu parveketupakoinnin kieltä koskevaan, eduskunnan säätämään lakiin jäänyttä valuvikaa. Valuvialla ymmärrän sitä, että parveketupakoinnin kieltäminen on lainsäädännössä — jonka olemme siis itse säätäneet — tehty turhan monimutkaiseksi ja erittäin byrokraattiseksi. Tämän vuoksi vain harvat taloyhtiöt ovat tähän mennessä päättäneet parveketupakoinnin kieltämisestä, ja monet tupakoitsijat edelleen parvekkeilla tupakoivat ja aiheuttavat naapureilleen merkittävää haittaa.

Tämän päivän systeemi on sellainen, että ensin on kaikkia osakkaita kuultava, sen jälkeen päätös on tehtävä yhtiökokouksessa, mutta se ei riitä, vaan kunnalle pitää jättää anomus, johon anomukseen pitää liittää erilaisia asiakirjoja, ilmeisesti pohjapiirros talosta ja muita selvityksiä. Usein sitten vielä kunnan edustajat pyytävät lisäselvityksiä ja vasta tämän jälkeen ovat valmiita vahvistamaan taloyhtiön päättämän tupakointikiellon parvekkeillaan, ja tämä kaikki vielä erikseen laskutetaan tältä taloyhtiöltä. No, olen ymmärtänyt, että näin monimutkaiseen menettelyyn on menty, jotta siihen voitaisiin liittää tiettyjä sanktioita niitä kohtaan, jotka rikkovat tätä tupakointikieltoa.

Tämä on vain yksi näkökulma. Mielestäni ehdottomasti pitäisi mennä siihen suuntaan, mitä tupakkatyöryhmäkin ymmärtääkseni yksimielisesti esitti, eli että taloyhtiö itse päättää, onko siinä taloyhtiössä parvekkeilla tupakointikielto vai ei, ja jos tähän liittyy jotain ongelmia tämän sanktioinnin osalta, niin tarvittaessa sitten asunto-osakeyhtiölakia voitaisiin muuttaa niin, että siitä ei olisi mitään epäselvyyttä. Toinen mahdollisuus on se, mihin äskettäin eräs kirjoittaja Helsingin Sanomissa viittasi, eli että suoraan lain nojalla kiellettäisiin taloyhtiöiden parvekkeilla tupakointi.

Arvoisa puhemies! Mitä lopuksi tulee vielä tupakkaveroon, niin itse kannatan kyllä tässä asiassa sokkihoitoa eli sitä, että ensi hallitusohjelmaan sovittaisiin erittäin tuntuva tupakkaveron korotus, sillä ajattelen niin, että se haitta, mikä siitä salakuljetuksen lisääntymisenä seuraa, on kuitenkin pienempi kuin se hyöty, mikä ennen kaikkea nuorison tupakoinnin ehkäisemisestä sillä uudistuksella saataisiin aikaiseksi.

14.57 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Itseäni pohdituttaa kysymys, josta tässäkin esityksessä ei kyllä puhuta sanaakaan: nimittäin tupakantumpit ovat terveyttä vaarantavaa ongelmajätettä. Tumpit koostuvat muovisesta filtteriosasta, siihen kertyneestä tupakkatervastasta ja monista muista myrkyllisistä aineista ja filtterin jatkeena olevasta palamatta jääneestä savukeosasta. Suodattimeen kertyneitä myrkkyjä ovat muun muassa tervan sisältämät erilaiset syöpää aiheuttavat PAH-yhdisteet, arseeni, kadmium ja radioaktiivinen polonium. Pelkästään Suomessa tätä ongelmajätettä syntyy ja heitetään kaduille, puistoihin, ulkoalueille, uimarannoille ja muuhun luontoon lähes 5 miljardia kappaletta vuosittain. Olisi hyvä, että tästäkin asiasta jossain vaiheessa puhuttaisiin.

14.58 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Viime vuosina tehdyt tupakkalainsäädännön muutokset ja tupakkaveron korotukset ovat todellakin vaikuttaneet myönteisesti, tupakointia vähentävästi ja samalla kansanterveyttä edistävästi. Mutta kun verotusta kiristetään — ja ehkä vielä tulevallakin vaalikaudella, toivon mukaan, voidaan sitä edelleen ke-

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

hittää — niin samalla on toki sitten kannettava huolta mahdollisesta tupakan salakuljetuksesta. Siinä mielessä tämä esitys, jota nyt käsittelemme, on tervetullut, koska siinä tupakkatuotteiden jäljitettävyyttä ja yksilöllisiä tunnisteita luodaan, jotta voidaan sitten myös tätä salakuljetusta olla ehkäisemässä. Eli tästä tulee kyllä aivan hyvä kokonaisuus tällä tavoin.

Tupakointi on positiivisesta kehityksestä huolimatta edelleenkin erittäin merkittävä kansanterveysongelma. Joka vuosi 1 200 miestä ja 440 naista Suomessakin sairastuu keuhkosityöpään, ja tupakkahan on siellä se merkittävin tekijä. Yleisin tupakkasairaus iskee nimenomaan verenkiertoelimistöön, mistä myös seuraa kuolleisuutta — joka viidennen sydäninfarktin taustalla on tupakka.

Itsekin toivon sitä, että tupakkatyöryhmän esitykset pystyttäisiin pikaisesti tuomaan eduskuntaan. Toivon mukaan seuraavalla vaalikaudella ne saadaan sitten lopulta kaikki voimaan.

15.00 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Hyviä puheenvuoroja täällä on käytetty, ja tämä esitys on kannatettava.

Ottaisin itse kantaa tuohon keuhkosityöpä ja tupakointi -keskusteluun. Nythän on niin, ettei välttämättä aina edes tarvitse olla tupakoitsija, että saa keuhkosityövän. Jos ajatellaan, että siinä on vielä asbestialtistuminen elämän aikana, niin se sitten lisää vielä sitä, ja jos on tupakka ja asbesti, niin se moninkertaistaa sen vaaran saada keuhkosityövän. Mutta myös ihan täysin terve ihminen, jolla ei ole ollut tällaista tupakoitsijan taustaa, voi saada keuhkosityövän. Se on yksi niistä hirveimmistä syöivistä, koska parantuminen on hyvin vaikeaa ja toipuminen vaativaa. Mutta hoidot ovat toki kehittyneet niin kuin kaikissa syövyissä. Siitä tulee kyllä kiittää Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon osaamista ja sektoria ja tutkimusta ja sitä valtavaa työtä, mitä siellä tehdään, kuin myös sitä, että meillä on huippuhyvä laitteisto tehdä erilaisia tutkimuksia suurissa sairaaloissa, kuten esimerkiksi Oulussa, Kuopion yliopistollisessa keskussairaalassa ja täällä pääkaupunkiseudulla HUSissa. Eli on hyvin tärkeää, että kun ihminen saa epäilyn — vaikkapa sitten keuhkokuvan kautta, kun löytyy varjostuma — että jotakin outoa on, niin hän pääsisi mahdollisimman pian sinne tutkimuksiin, koska se, että hoitopolku on nopea ja sujuva ja kulkeva, edesauttaa sitten myös sitä, että diagnoosi on kohdallaan ja hoidot alkavat mahdollisimman ajoissa. Ja myös kun meillä paljon keskustellaan tänä päivänä lääkehoidosta ja täsmälääkkeestä syöpään, niin on erittäin tärkeää, että me kohdistamme sinne resursseja ja varoja, niin että saamme tutkijoita Suomeen ja professorit pystyvät tekemään sitä äärettömän tärkeää työtä ja löytämään geenivirheet ynnä muut.

Eli minä näkisin, että jotta me pystyisimme syövän — on se sitten keuhkosityöpä, joka on aiheutunut tupakoinnista, tai joku muu syöpä — taltuttamaan ja yhä useampi ihminen selviäisi tästä kamalasta sairaudesta, niin kaikki resurssit sinne, että saamme tietoa ja tutkimustietoa entisestään lisää. Se ei ole suinkaan enää kuolemantuomio, vaikka saa syövän.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 206/2018 vp

Lakialoite LA 70/2016 vp, 29/2017 vp, 51, 57/2018 vp

Toimenpidealoite TPA 34/2018 vp

Valiokunnan mietintö StVM 19/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 19/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

15.02 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tämän hallituksen esityksen keskeisten ehdotusten myötä takuueläkkeen määrää korotettaisiin, sairausvakuutuslain mukaisia vähimmäismääriä päivärahoja korotettaisiin, sairausvakuutuslain mukaisiin vanhempainpäivärahoihin esitetään muutoksia lapsiperheiden aseman parantamiseksi ja sairausvakuutuslain mukaisten lääkekorvausten vuosiomavastuuosuutta alennettaisiin.

Tällaiset ehdotukset ovat lähtökohtaisesti kannatettavia. Katson kuitenkin, että esitys sellaisenaan ja valiokunnan mietinnön mukaisena ei ole hyväksyttävissä. Haluan kiinnittää huomiota seuraaviin asioihin, ja nämä ovat perussuomalaisen eduskuntaryhmän kantamia huolia, ja olen ne sosiaali- ja terveysvaliokunnassa perussuomalaisten eduskuntaryhmänä jäsenenä nostanut esille.

Perussuomalaiset kantavat huolta vähävaraisten asemasta ja katsovat, että lääkekustannusten kasvua olisi hillittävä. Lääkkeistä aiheutuvat kustannukset erityisesti pienituloisimmille, työttömille ja eläkeläisille ovat merkittävä kuluerä kokonaistoimeentuloa ajatellen. Esityksessä on ehdotettu muutoksia alkuomavastuuta koskien tilanteeseen, jossa kustannusten yhteismäärä ylittää 576 euroa 60 senttiä — tämä on se vuosiomavastuu — jolloin vakuutetulla on oikeus lisäkorvaukseen. Tämä löytyy ensimmäisen lakiehdotuksen 8 §:stä.

Katsomme, että nämä ehdotukset eivät ole riittäviä vähävaraisten lääkkeitä tarvitsevien henkilöiden tilanteen parantamiseksi. Perussuomalaisten eduskuntaryhmä katsoo, että sosiaali- ja terveysministeriön tulisi ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin sen selvittämiseksi, millä keinoin varmistettaisiin, että vähävaraisetkin pystyvät tosiasiallisesti hankkimaan tarvitsemansa lääkkeet. Esitän tätä koskevan lausumaehdotuksen myöhemmässä käsittelyssä.

Takuueläkkeeseen liittyen perussuomalaisten valiokuntaryhmä katsoo, että eläkeläisköyhyys on vakava ongelma. Pienituloisten eläkeläisten tulot menevät lähes kaikki kotimaiseen kulutukseen eli kiertoon. Hallituksen esityksessä pienimpien eläketulojen varassa elävien toimeentuloa ehdotetaan parannettavaksi takuueläkettä korottamalla. Ehdotuksen mukaan täysimääräisen takuueläkkeen lainmukaista määrää korotettaisiin 631 euroon vuoden 2019 alusta lukien, kun nykyinen täysimääräisen takuueläkkeen määrä on 624 euroa kuukaudessa. Tämän huomioiden katsomme, että takuueläkkeen määrää koskevat ehdotukset ovat oikeansuuntaisia, mutta pelkät nimelliset takuueläkkeen nostot eivät riitä. Perussuomalaiset pitävät kohtuuttomana liian vähäistä etuuksien korotusta kohderyhmälle,

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

joka on tätä maata rakentaneet ja edelleen on Suomen pienituloisimpien joukossa. Myös tähän liittyen tulen esittämään lausuman.

Perussuomalaiset kantavat huolta myös laitoshovivapaikoista ja ikäihmisistä. Pieni- ja keskituloisille eläkeläisille olemme esittäneet puoliväli-indeksin palauttamista, ja lapsivähennyksen palauttaminen vuoden 2017 tasolle on myös ollut meidän yksi esityksemme, löytyy sieltä meidän vaihtoehtobudjetistamme. [Juho Eerola näyttää kädessään perussuomalaisen vaihtoehtobudjettia] — Juuri näin, edustaja Juho Eerola siellä näyttikin, se jäi minulta tuonne pöydälle. Piti ottaa se tänne mukaan.

Toisin sanoen tässä on siis kysymyksessä perussuomalaisen vastalause. Me tulemme esittämään pykälämuutosesitystä, jossa esitämme, että vuosiomavastuuta vähennetään pienituloisille henkilöille summalla, jonka suuruus vahvistetaan erikseen valtioneuvoston asetuksella. Tämä liittyy juurikin lääkekorvauksiin. Ja lausumaehdotuksina me esitämme siten myöhemmässä käsittelyssä, että erilaisilla toimenpiteillä varmistetaan se, että eläkeläisten toimeentulo säilyy riittävällä tasolla.

Kuten tuossa sanoin, niin esityksessä on hyviä asioita, mutta toki myös perussuomalaisen mielestä edelleen parannettavaa. En usko, että olemme tässä asiassa yksin, koska kyllähän pienituloisen eläkeläisen on meidän kaikkien sydäntä lähellä joka päivä, tai ainakin hänen pitäisi olla.

15.07 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Me sosiaalidemokraatit kannatamme ehdotettuja korotuksia takuueläkkeeseen ja nuoren kuntoutusrahan ja ammatillisessa kuntoutuksessa olevan kuntoutusrahan vähimmäismäärään sekä työkyvyttömyyseläkkeen leppäämään jättämisen minimiansaintarajan korottamista takuueläkkeen suuruisiksi. Kannatamme myös vähimmäismääräisen sairauspäivärahan, vanhempainpäivärahan, erityishoitorahan ja kuntoutusrahan korotuksia. Nämä kaikki ovat hyviä uudistuksia.

Jätämme mietintöön kuitenkin vastalauseen, koska hallituksen esityksestä poiketen esitämme takuueläkkeen määrää korotettavaksi enemmän, siten, että takuueläkkeen määrä olisi 805,52 euroa kuukaudessa vuonna 2019. Toisin sanoen hallituksen esitykseen verrattuna takuueläkkeen korotus kuukaudessa olisi 30 euroa. Kuntoutuksen toteutumisen turvaamiseksi esitämme myös nuoren kuntoutusrahan ja ammatillisessa kuntoutuksessa olevan kuntoutusrahan vähimmäismäärää korotettavaksi niin, että se säilyisi takuueläkkeen tasoisena. Lisäksi esitämme, että yleisen asumistuen enimmäismäärämenot tarkistetaan vuokratuella eikä tuen saajalle epäoikeudenmukaisemman elinkustannusindeksin mukaisesti.

Haluamme myös kiinnittää huomion hallituksen tekemiin perusturvaleikkauksiin ja esitämme, että hallitus ryhtyy pikaisiin toimiin perusturvan korjaamiseksi. Katsomme, että pienituloisten ihmisten aseman parantamiseksi hallituksen tulisi valmistella tasokorotukset myös muihin kuin nyt esitettyihin ensisijaisiin etuuksiin, kuten kansaneläkkeeseen sekä työttömyysturvan peruspäivärahaan ja työmarkkinatukeen. Lisäksi edellytämme, että hallitus ryhtyy perhevapaauudistuksen valmisteluun.

Arvoisa puhemies! Hallituksen tekemät kansaneläkeindeksin jäädytykset tarkoittavat, että ilman erillisiä tasokorotuksia perusturvaetuuksien taso jää pysyvästi matalammalle tasolle myös jäädytysten päätyttyä. Lakisääteisessä perusturvan tason arvioinnissa on aiemmin todettu, ettei perusturvan taso riitä kattamaan kohtuullisen vähimmäiskulutuksen menoja. Euroopan neuvoston sosiaalisten oikeuksien komitea on antanut Suomelle huomautuksen perusturvan alhaisesta tasosta vuosina 2015 ja 2017. Hallituksen tekemien leik-

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

kausten seurauksena pienituloisten ihmisten toimeentulo on vaikeutunut. Leikkaukset ovat kohdistuneet etenkin työttömiin, lapsiperheisiin ja opiskelijoihin.

Työttömien toimeentuloa on heikennetty hallituskauden aikana muun muassa lyhentämällä merkittävästi ansiosidonnaisen päivärahan kestoja sekä ottamalla käyttöön niin sanottu työttömyysturvan aktiivimalli, jota voisi kutsua myös leikkausmalliksi. Tämän leikkausmallin leikkuri leikkaa työttömyysturvaa vähintään 32,40 euroa kuukaudessa heiltä, jotka eivät löydä työpaikkaa tai eivät pääse aktiivitoimenpiteisiin mallin ehtojen mukaisesti. Ansiosidonnaisessa turvassa leikkauksen euromäärä on suurempi, prosentteina aina 4,65 prosenttia. Heinä—syyskuussa jo 158 000 työttömältä on leikattu korvauksia, koska aktiivisuusehtoa ei ollut täytetty. Huhti—kesäkuussa heitä oli 151 000.

Katsomme, että on tärkeää tukea ihmisen aktiivisuutta työnhakuun ja koulutukseen, mutta hallituksen malli on epäoikeudenmukainen. Se tarkoittaa käytännössä leikkausta myös silloin kun aktiivisuutta osoittaa mutta työtä tai aktiivitoimia ei ole tosiasiallisesti saatavilla tai terveydentila ei mahdollista työllistymistä. On väärin leikata perusturvaa ihmisiltä, jotka aktiivisuudestaan huolimatta eivät täytä aktiivimallin kriteereitä. Mielestämme sosiaaliturvan lähtökohtana on oltava työ sekä ihmisen oman aktiivisuuden, itsensä kehittämisen, kouluttamisen ja työllistymisen tukeminen, ei näistä rankaiseminen. Pirstaloituvassa työelämässä ihmisen tilanne vaihtelee opiskelun, erilaisten työsuhteiden, yrittäjyyden, perhevapaiden ja mahdollisten työttömyysjaksojen välillä. Siksi on tärkeää, että turvan taso on ennakoitavissa ja elämäntilanteen vaihtuessa ihminen ei kohtaa tarpeetonta byrokratiaa, maksuviiveitä tai kannustinloukkuja.

Arvoisa puhemies! Vaikka pienimpään takuueläkkeeseen on hallituksen aikana tehty indeksijäädytyksiä kompensoivia tasokorotuksia, on muiden kuin takuueläkettä saavien eläkeläisten asemaa heikennetty. Pientä, alle 1 400 euron kuukausieläkettä saavien eläkeläisten taloudellinen tilanne on tämän hallituksen indeksijäädytysten myötä huonontunut kohtuuttomasti. Indeksijäädytysten lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuja on nostettu 30 prosentilla ja lääkekorvauksia sekä Kelan matkakorvauksia on heikennetty. Myös asumisen kustannukset ovat hallituskaudella nousseet ja asumisen tuki heikentynyt.

Arvoisa puhemies! Hallitus aikoo leikata yleisen asumistuen tasoa jatkamalla asumistukea myönnettäessä hyväksyttävien enimmäisasumismenojen jäädyttämistä. Hallitus on jäädyttänyt menot vuoden 2015 tasolle vuosien 2016—2018 budjeteissa. Tätä me emme voi hyväksyä.

Arvoisa puhemies, vielä lopuksi: Hallituksen päätös pidentää adoptioperheiden, yksinhuoltajien ja monikkoperheiden käytettävissä olevia vanhempainrahakausia on tasa-arvoteko perheiden yhdenvertaisen kohtelun näkökulmasta. Samoin vähimmäistasoisten vanhemmuuden päivärahojen nostaminen on tärkeä teko. Näitä me kannatamme lämpimästi. Nämä toimet jäävät kuitenkin marginaalisiksi, kun tarve olisi laajemmalle vanhempainvapaiden ja etuuksien remontille. Edellytämme, että hallitus ryhtyy pikaisesti valmistelemaan perhevapaauudistusta, ja tarjoamme tähän työhön pohjaksi omaa perhevapaamalliamme, jonka ytimessä ovat yksilölliset ja joustavat vapaat kaikille perheille, naisten työurien tukeminen, paremmat mahdollisuudet isille lastenhoitoon ja mahdollisuus siirtää etuuksia myös muille kuin lapsen vanhemmille tilanteen ja perheen tarpeen mukaan.

Arvoisa puhemies! Tästä syystä olemme jättäneet vastalauseessa ehdotuksen, että edellä olevan perusteella ehdotamme, että 1., 4., 6. ja 7. lakiehdotus hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisesti, että 2. lakiehdotus hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisena paitsi 8 § muutettuna ja että 3. lakiehdotus hyväksytään muutoin valiokunnan

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

mietinnön mukaisena paitsi 35 § muutettuna ja että 5. lakiehdotus hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisena paitsi 51 §:n 3 momentti muutettuna.

15.15 Peter Östman kd: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen ehdotuksen mukainen takuueläkkeen korotus korottaisi takuueläkkeen määrää 9 eurolla 25 sentillä kuukaudessa, kun huomioon otetaan myös erikseen toteutettava vuotta 2019 koskeva poikkeuksellinen indeksitarkistus. Korotuksen jälkeen takuueläkkeen määrä olisi hallituksen esityksen mukaisesti 784 euroa 52 senttiä kuukaudessa. Kuitenkin lakiin kirjattu täysimääräinen takuueläke olisi hallituksen esityksen mukaisen muutoksen jälkeen vain 631 euroa 69 senttiä kuukaudessa.

Arvoisa puhemies! Pienituloisten eläkeläisten toimeentuloa tulee parantaa hallituksen esitystä enemmän. Tuntuva korotus takuueläkkeeseen helpottaisi merkittävästi monen eläkeläisen mahdollisuuksia selvitä arjesta. Merkittävämpi korottaminen on perusteltua myös siitä syystä, että tällä hallituskaudella on tehty päätöksiä, jotka ovat lisänneet eläkeläisten kuluja.

Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä esittääkin 30 euron korotusta hallituksen esitykseen verrattuna. Korotuksen jälkeen takuueläkkeen määrä olisi 814 euroa 52 senttiä kuukaudessa, kun taas mainitsemani lakiin kirjattu täysimääräinen takuueläke olisi muutoksen jälkeen 655 euroa 87 senttiä kuukaudessa. Tämä esitetty korotus lisäisi valtion eläkemenoja 25 miljoonalla eurolla.

Eli KD:n eduskuntaryhmä ehdottaa, että toisen lain 8 § hyväksyttäisiin näin kuuluvana: ”Täysimääräinen takuueläke on 655,87 euroa kuukaudessa.” Eli kaikkine indeksikorotuksineen se olisi sitten tämä mainitsemani 814 euroa ja 52 senttiä.

15.17 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Östmanin tekemää esitystä. Hallituksen esityshän on sinänsä myönteinen asia, ja se jonkin verran kompensoi niitä leikkauksia, joita on tehty ennen muuta indeksijäädystysten kautta, mutta on huomioitava, että tällä hallituskaudella on myös tehty esimerkiksi lääkekorvauksista päätöksiä, jotka ovat lisänneet merkittävästi eläkeläisten kuluja. Sen takia päädyimme eduskuntaryhmässä siihen, että esitämme omassa tasapainotetussa vaihtoehtobudjetissamme takuueläkkeeseen 30 euroa suurempaa korotusta kuin mitä hallitus esittää. Se toki maksaa, kuten edustaja Östman esitteli, se maksaa 25 miljoonaa euroa hallituksen esitystä enemmän, mutta omassa vaihtoehtobudjetissamme olemme sen tasapainottaneet eli esityksessämme olemme myös esittäneet, mistä rahat tähän esitykseen otettaisiin.

15.19 Niilo Keränen kesk: Arvoisa puhemies! Tässä on jo useissa puheenvuoroissa tuotu esille tämän lakiehdotuksen hyviä parannuksia. Erityisesti kaikkein pienituloisimpien ja heikoimmin pärjäävien ihmisten toimeentuloa ja selviytymistä nämä uudistukset auttavat. Mutta, arvoisa puhemies, ihan ajattelin, että rehellisyyden nimissä on kuitenkin todettava, että muun muassa indeksien jäädystysten vuoksi kahden alimman tulokymmenyksen käteen jäävät tulot eivät ensi vuonna nouse huolimatta tämän lain tuomista parannuksista. On kuitenkin huomattava, että nämä Sipilän hallituksen isot tavoitteet, valtiontalouden tasapainottuminen ja työllisyyden parantaminen, ovat vaatineet tässä viimeisten vuosien aikana kaikkien kansalaisten osallistumista talkoisiin. Kuitenkin, arvoisa puhemies, on tärkeää, että myös jatkossa, ja erityisesti jatkossa, kiinnitetään entistä enemmän huomiota

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

näihin isänmaan kaikkein vähäosaisimpiin, joista meidän yhteiskuntana kyllä pitää huolta pitää.

15.20 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Tuossa oli ihan oikein sanottu tuo äskeisen puheenvuoron loppu, että kaikkien pitäisi pitää huolta yhteiskunnan heikoimmista. Mutta sitä en kyllä oikein allekirjoita, kun siinä äsken edustaja Keränen teki havainnon, että nyt olisi niin, että kaikki Suomen kansalaiset olisivat talkoisiin pakotetut ikään kuin tämän taloustilanteen vuoksi. Nimittäin päinvastoin, eiväthän tällä kaudella hyväosaiset ole olleet minäkäänlaisissa talkoissa. Päinvastoin, hallituksellahan on kyllä kovasti riittänyt rahaa veronkevennyksiin kaikkein suurituloisimmille, veronkevennyksiin miljoonaperintöjen osalta, veronkevennyksiin esimerkiksi suurten metsäomistusten osalta, veronkevennyksiin kaikkein varakkaimmille yrittäjille. Näihin on riittänyt rahaa. Haluaisin tietää, millä ihmeen logiikalla hallituspuolueet ajattelevat, ettäkö kaikki tasavertaisesti näihin lamatalkoisiin osallistuisivat.

Puhemies! Tässä laissa kieltämättä on tehty hyviä parannuksia, esimerkiksi takuueläkettä nostetaan, mutta kuuntelin tuon edustaja Kiljusen erittäin hyvän, perustellun puheenvuoron, missä hän kertoi, mitä ongelmia tähän jää, ja kertoi myös niistä sosiaalidemokraattisista valinnoista, joissa tekisimme toisenlaisia arvovalintoja. Meidän mielestämme olisi inhimillistä, viisasta löytää sydän ja turvata myös niiden ihmisten asemaa, jotka heikoimmassa asemassa ovat. Esimerkiksi nämä korotukset takuueläkkeeseen jättävät pientä työeläkettä saavat ihmiset täysin paitsi, ja monien laskelmien mukaan kun hallitus on tehnyt leikkauksia, lääkekustannuksiin on tullut heikennyksiä, erilaisia maksuja on tullut lisää, se ostovoima jää esimerkiksi pientä työeläkettä saavilla tai takuueläkeläisillä jopa miinukselle. Ja se ei ole tietenkään tänä päivänä inhimillisesti oikein eikä se ole taloudellisestikaan viisasta, sillä olisi erittäin tärkeätä, että myös näillä pienituloisilla ihmisillä, esimerkiksi juuri eläkkeensaajilla, olisi mahdollista vähän siellä sitten kuluttaa ja sitä kautta talouden rattaat pyörisivät.

Puhemies! Minä olen paljon keskustellut ihmisten kanssa, viimeksi sunnuntaina Tammen torilla, näistä kysymyksistä. Kyllä siellä vahva viesti oli se, että entistä hankalampi tilanne on monella arjessa. Kaikki kallistuu, eläminen kallistuu, asuminen kallistuu, sähkönsiirtomaksujen suuruutta ihmeteltiin, kaikkea tätä. Minulle on tullut yhteydenottoja vanhuksilta, jotka ovat leikkausten johdosta joutuneet kovin vaikeaan tilanteeseen, kun rahat eivät tunnu mihinkään riittävän.

Mielestäni tässä on kyllä nyt ihan oikeasti tammöisen tietynlaisen arvokeskustelun paikka. SDP:llä on hyviä esityksiä omassa vaihtoehtobudjetissaan. Ne ovat realistisia, ja niihin on laskettu tulot ja menot sopusointuun ja siten, että ihan oikeasti sen pienen eläkkeensaajan käteen jäävä tulo nousisi. Meillä on ollut tämä kuuluisa tavoite siitä, että tietyllä siirtymäajalla, jaksottain lopulta päätyisimme siihen, että kaikki 1 400 ansaitsevat saisivat sen 100 euroa lisää kuussa. Tässä vaihtoehtobudjetissa, joka on hyvä, siitä jo 30 euroa realisoituisi, samoin kuin vuosi takaperin.

15.23 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa rouva puhemies! Täällä edellisessä puheenvuorossa peräänkuulutettiin tasavertaisuutta, ja totisesti, kyllä minun mielestäni yksinyrittäjäparturikampaajalle kuuluu se sama mahdollisuus, minkä te teitte pörssiyhtiöille, suurpääomalle, yhteisöveron keventämisen muodossa. Miksi te haluatte suomalaisia pienyrittäjiä, yksityisyrittäjiä, tällä lailla rangaista? Minusta se on erittäin suuri tasa-arvokysymys. Mutta

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

tässä asiassahan on kysymys itse asiassa perusetuuksista eikä niinkään näistä verotuksellisista asioista, vaikka itse asiassa myös solidaarisuusvero on tämän hallituksen seurauksena tiukempi kuin vasemmisto-opposition ollessa vallassa.

Takuueläkkeen korotuksesta on täällä todettu, että se on ollut erittäin tärkeä ja hyvä asia. Aikanaan Matti Vanhasen pääministerikaudella se luotiin, ja sitä myös korotettiin seuraavalla Vanhasen pääministerikaudella. Viime kaudella valitettavasti takuueläkkeeseen ei tullut kertaakaan korotusta, mikä on tietenkin erittäin ikävää, koska tiedämme, että takuueläkkeen korottaminen kaikista parhaimmalla tavalla purkaa eläkeläisköyhyyttä. Se on kohdennettu parannus kaikista heikoimmassa tilanteessa oleville eläkeläisille, ja sikäli on erittäin tärkeää, että myös nettona näiden ihmisten takuueläke tulee olemaan korkeampi tämän hallituskauden jälkeen kuin se olisi ollut pelkillä indeksikorotuksilla.

Ja niin on esimerkiksi myös vähimmäispäivärahojen osalta. Oli erittäin merkittävää, että viime vaalikaudella tehtiin korotus — oppositio silloin ollessaan vallassa teki sinne 100 euron korotuksen — mutta jostain mystisestä syystä kuitenkin nämä kaikista pienimmät vähimmäispäivärahat, sairaus-, äitiys- ja isyyspäivärahat, jätettiin sen ulkopuolelle, ja kuitenkin summa ei valtiontaloudessa ole kuin hieman alle 20 miljoonaa. Mutta näille ihmisille tietenkin 100 euroa on erittäin merkittävä korotus henkilökohtaisella tasolla. Sikäli tämä on ollut ihan merkittävä tasa-arvokysymys, että se on saatu aikaiseksi.

Lisäksi täytyy muistaa, että tässä esityksessä on toki myös paljon pienempiä, yksittäisiä lievennyksiä ja helpotuksia, miten vaikkapa perheiden, monikkoperheiden, adoptioperheiden, vanhempainpäivärahoja pystytään käyttämään järkevämmiin perheen näkökulmasta. Ja — tämä liittyy varmasti tuohon seuraavaankin pykäläkohtaan mutta myös laajempaan keskusteluun — suuri kysymyksen tulee olemaan tietenkin se, miten voidaan yhteensovit-
taa nykyisessä työelämässä paremmin näitä vähimmäisetuuksia, siten että voi ottaa keikkatyön vastaan ja se on aina kannustavaa ja kannattavaa. Kun ihminen itse kokee sen, että kun hän lähtee tekemään asioita, niin se nostaa häntä pois köyhyydestä ja antaa sykäyksen aktiivisuuteen, niin se jos mikä on hirvittävän tärkeää ja parasta köyhän asiaa minun mielestäni. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Puhemies Paula Risikko: Oli vastauspuheenvuoropyynnöt, edustaja Viitanen ja Kari.

15.26 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mitä tulee tähän niin sanottuun apteekkarivähennykseen, niin meidän teetimme tietopalvelulaskelmat siitä, että se puhujan mainitsema parturi-kampaaja, pieni yrittäjä, ei siitä juurikaan hyödy. Meillä sosiaalidemokraateillahan on tietenkin vaihtoehtobudjetissa myös omat esityksemme, jotka ovat sitten näitä pieniä yrittäjiä auttavia.

Mutta, puhemies, mitä tulee vielä näihin arvovalintoihin ja tähän köyhyyden torjumi-
seen, pienituloisten ihmisten auttamiseen, niin kyllähän se vain, arvoisat edustajat hallitus-
puolueissa, on niin, että teillä on se valta ja valtikka nyt käsissä. Esimerkiksi keskustan
puolelta minä olen kuullut joka kesä vaatimuksia, että nyt tarvitsee torjua eläkeläisköy-
hyyttä, ja kyllä on ollut syksyllä pettymys suuri, kun ei niitä köyhyydentorjuntaohjelmia
ole juurikaan näkynyt, päinvastoin. Se, että annetaan korotus takuueläkkeeseen, on sinänsä
hyvä, mutta samaan aikaan leikkausten kautta leikataan se rahapussi miinusmerkkiseksi.
Eihän se nyt tällä tavalla, puhemies, vetele, että täällä tehdään toista ja viikonloppupu-
heissa puhutaan toista.

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

15.27 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ehkä täällä salissa läsnä olevien kesken ei kannata meitä asettaa vuohiin ja lampaisiin köyhän asian puolustamisessa, ei ainakaan sosiaalidemokraatteja ja keskustaa — tosin kokoomuksen edustajia ei täältä lattiataston puolelta löydy.

Mutta tästä köyhän asiasta ja tasa-arvosta edustaja Kulmunin kanssa haluan kuitenkin olla en periaatteessa vaan asiassa eri mieltä. Arvostelitte meitä yhteisöveron laskusta viime kaudella. Nyt kuitenkin teille ovat kelvanneet juhlapuheissanne ne kaikki uudet työpaikat, jotka osaltaan ovat tulleet Suomen kilpailukyvyn parantumisesta, johonka osaltaan on vaikuttanut yhteisöveron lasku.

Sen sijaan työllisyysvaikutuksia tällä yrittäjyysvähennyksellä — tai niin kuin tänä päivänä kutsutaan, apteekkarivähennyksellä — ei ole ollut nähtävissä, ei millään tavalla edes verrannollisesti nähtävissä. Niin kuin edustaja Viitanen sanoi, myöskään pienen parturikampaamoyrittäjän, kivijalkayrittäjän työllisyyteen tai talouteen ei apteekkarivähennyksellä ole ollut merkittäviä vaikutuksia. Avoimet yhtiöt ja erilaiset sijoittajat ovat varmasti teidän toimestanne rikastuneet.

Puhemies Paula Risikko: Sitten puhujalistaan.

15.29 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tulin tähän eteen sen takia, että tässä on muutamia asioita, joita haluan vielä sanoa, enkä halua takertua siihen kolmen minuutin aikatauluun.

Oikeastaan ensimmäinen asia, johonka haluaisin puuttua, on nimenomaan suuresti arvostamani edustaja Keräsen näkökulma, jossa hän totesi, että talouden tasapainottaminen vaatii kaikkien osallistumisen. Meidän mielestämme kyse on myös oikeudenmukaisuudesta ja arvovalinnoista, sillä meidän mielestämme myös näihin talkoisiin hyvätuloisten pitää osallistua vahvemmin, ja jos pienituloisia, köyhiä, sosiaaliturvan varassa olevia ihmisiä otetaan talkoisiin mukaan, se pitää tehdä suunnitelmallisesti ja pitkäjänteisesti, etteivät he jää köyhyyden loukkuun. Siinä mielessä meidän täytyy todeta, että hallitus on systemaattisesti leikannut ja heikentänyt kaikkein pienituloisimmilta, nimenomaan sosiaaliturvan varassa olevilta ihmisiltä ja sairailta, mikä meidän mielestämme ei ole oikeudenmukaista eikä inhimillistä, pikemminkin päinvastoin.

Me sosiaalidemokraatit olemme tehneet ja rakentaneet pitkän linjan suunnitelman, tämmöisen sosiaaliturvamallin, joka olisi nykyistä oikeudenmukaisempi, ja se olisi ennakoivampi ja se vähentää byrokratiaa, jotta kansalaiset pystyvät itse arvioimaan omaa tulevaisuuttaan ja tämän päivän tilannettaan ja sitä kautta myös tekemään entistä paremmin ratkaisuja oman elämänsä kannalta. Me ehdotamme sosiaaliturvauudistuksen pohjaksi yleisturvaa, joka on niin sanotusti kolmiportainen tukimalli. Siihen ovat oikeutettuja kaikki työnteon muodosta riippumatta aina yrittäjistä apurahansaajiin ja vakituisesti työssäkäyvistä keikkatyöläisiin. Yleisturvan tarkoitus on helpottaa työtulojen ja sosiaaliturvan yhteensovittamista siten, että työ on tekijälleen aina kannattavaa. Yksi yhtenäinen yleisturva purkaa byrokratialoukkuja, koska turvan taso ja määräytymisperusteet ovat samat erilaisilla syyperusteilla. Se ei aiheuta väliinputoamista eikä maksatusviiveitä turvan saamisen perusteena olevan syyn vaihtuessa. Toivottavasti seuraavalla hallituskaudella me pääsemme tämmöiseen yhteiseen malliin ja pääsemme yhdessä sitä kehittämään. Tähän liittyy myös sitten tietojärjestelmien yhteensovittaminen syyperusteisen sosiaaliturvan pohjalta, ja tätä kautta helpotetaan yleisturvan rakenteen toteuttamista.

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

Mielestämme yleisturvan kokonaisuus voidaan toteuttaa vaiheittain vuoteen 2030 mennessä. Ensiaskeleita yleisturvaa kohti voidaan ottaa nopeasti esimerkiksi yhtenäistämällä etuuksien tasoja, niiden perusteena olevia tulokäsitteitä, maksupäiviä ja lapsikorotuksia sekä selkeyttämällä karenssipäivien määräytymisiä. Mielestämme nyt olisi erittäin tärkeää myös se, että pikaisesti valmistellaan kansaneläkkeen korotus sekä kokonainen toimenpideohjelma, jossa pienituloisten eläkeläisten asemaa tarkastellaan kokonaisuutena ja esitetään aidosti vaikuttavia toimia pienituloisten eläkeläisten toimeentulon ja arjen parantamiseen. Tämän me voisimme tehdä jo nyt, eikä sen tarvitse odottaa vuoteen 2030 ulottuvaa ohjelmaa.

Me esitämme myös, että kansaneläkkeen ja työeläkkeen yhteensovitusta muutetaan siten, että pientä työeläkettä, alle 1 400 euroa kuukaudessa saavien toimeentulo paranee ensi vuonna 30 euroa kuukaudessa. Lisäksi takuueläkettä tulee korottaa 21 euroa kuukaudessa, jolloin sekin nousee yhdessä hallituksen esittämän korotuksen kanssa 30 eurolla kuukaudessa. Näiden muutosten lisäksi etuuksien indeksijäädytykset on peruttava, mikä sekin parantaa eläkeläisten toimeentuloa, ja verotus kevenisi pieni- ja keskituloisilta eläkeläisiltä. Pidemmällä aikavälillä tulee tehdä julkisen talouden raameissa 100 euron nettokorotus pienituloisten eläkeläisten toimeentuloon, ja tästähän me olemme myös paljon puhuneet.

Vielä yksi asia, johonka hallitus on tässä omassa esityksessään ottanut kantaa, ovat asumistukeen liittyvät kysymykset, ja meidän näkemyksemme mukaan tämän yleisen asumistuen keskeisin ongelma on tukea myönnettäessä hyväksyttävän vuokratason alhaisuus verrattuna markkinavuokriin. Asumistuen heikentäminen ja enimmäisasumismenojen jäädyttäminen tarkoittavat yhä useamman ihmisen omavastuuosuuden kasvattamista, mikä on todella ongelmallista. Monet asumistuen saajat joutuvat paikkaamaan matalaa asumistukeaan turvautumalla pitkäaikaiseen toimeentulotukeen, ja tähän ei voi olla meidän tavoitteemme. Jo aiemmat hallitukset päätöksen ovat lisänneet toimeentulotuen tarvetta, ja siltä osin se, kun ensisijaista toimeentuloa on heikennetty, on ajanut ihmisiä köyhyyteen ja toimeentulotuen varaan, ja siltä osin tämä ei varmasti ole myöskään, voisiko sanoa niitten yhteisten talkoitten tavoite.

15.34 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa rouva puhemies! Enhän suinkaan sanonut, että yhteisöveron alentaminen oli huono päätös, toisin kuin edustaja Kari, joka täältä nyt ennätti jo lähteä eteenpäin, sanoi. Totesin vain sen, että se asetti sitten kyllä suomalaiset yksinyrittäjät vähän epäedulliseen kilpailuasetelmaan, kun annettiin isoille pörssiyhtiöille etuus yhteisöveroalennuksen myötä mutta unohdettiin nämä kotimaiset yksinyrittäjät, joita kuitenkin on aivan ehdoton enemmistö kaikista meidän yrityksistämme, pitkälle yli 90 prosenttia. Ne ovat kotimaisia, pieniä yrityksiä, ja myös heille se 5 prosenttia on erittäin merkittävä ja tärkeä asia. Sikäli ihmettelen hieman kyllä, miten naureskellen ja vähäpätöisesti oppositiossa tähän asiaan suhtaudutaan.

Totta kai on niin, että hallituksessa ei pystytä valitsemaan sitä aikaa, missä valtaan tullaan, ja sitä perintöä, mitä saadaan. On aina varmasti hyviä asioita, mitä edelliset ovat tehneet ja mitä seuraavat tekevät, ja niihin vaikuttavat myös kansainvälisen talouden suhdanteet. Mutta tällä vaalikaudella kuitenkin lopputulema tulee olemaan se, että yhä useampi ihminen on saanut töitä — yli 120 000 ihmistä on työllistynyt — ja valitettavasti viime kaudella luku oli hieman erilainen.

Tässähän ovat tietenkin kysymyksessä vähimmäisetuuksiin liittyvät korotukset ja niiden muokkaukset, mitkä ovat erittäin merkittäviä, ja olen kiitollinen, että keskustajohto-

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

nen hallitus on nyt ne tuonut ja on tehnyt vaikkapa pienimpiin vähimmäispäivärahoihin korotuksen, 100 euroa, joka on jäänyt aikaisemmin tekemättä. Historiahan tässä on se, että aikaisemmin tämä sama korotus tehtiin Vanhasen kakkoshallituksessa, mutta sitten se kuilu taas repesi, ja nyt on tuotu samalle tasolle. Tästä ovat myös monet tutkijat huomauttaneet, ja tämä on erittäin merkittävä asia. Hienoa, että nyt tämän esityksen myötä, kun hallitus on itse asiassa joka ikinen vuosi takuueläkettä korottanut, salin laidasta laitaan kuuluu positiivista puhetta takuueläkkeistä. Kuten tiedämme, se on kaikista tehokkain yksityiskohtainen toimenpide, jolla pysytään vaikuttamaan eläkeläisköyhyyteen. On tärkeää, että takuueläkkeen tason parantamista myös jatkettaisiin tulevaisuudessa samalla tavalla kuin on nyt tehty. Se on erittäin merkittävä asia. Olen kyllä siitä kiitollinen, että takuueläkeläisten tilannetta on pystytty parantamaan.

15.37 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Vaikka olemme arvostelleet ja arvostelemme hallitusta siitä, että takuueläkettä ei tässä yhteydessä riittävän paljon koroteta, jotta se kompensoisi niitä negatiivisia toimenpiteitä, jotka ovat kohdistuneet eläkeläisiin, niin haluan nostaa kuitenkin tästä esityksestä yhden mielestäni erittäin tärkeän, vaikkakin melko pientä ryhmää koskevan korjauksen esiin ja antaa siitä hallitukselle tunnustuksen.

Nimittäin tässä esityksessä nyt luovutaan vähimmäismääräisen sairauspäivärahan nykyisestä 55 päivän karensista. Tämähän on sellainen epäkohta, joka vuonna 1996 tehtiin. Silloin muuten sosiaalidemokraatit olivat pääministeripuolue. Silloin todellakin poistettiin tulottomilta ja pienituloisilta oikeus sairauspäivärahaan — siis myös minimisairauspäivärahaan — kokonaan, ja hanketta perusteltiin sillä, että jos henkilöllä ei ole terveenä tuloja, niin ei hän niitä tarvitse sairaanakaan. No, vuonna 2002 sitten lakia lievennettiin niin, että siihen tuli tämä 55 päivän karenssi, mutta kyllähän se on hyvin kohtuuton ja hyvin epäinhimillinen, jos ajatellaan sellaisia henkilöitä, vaikkapa kotiäitejä tai opiskelijoita, jotka ovat joutuneet tämän kohtaamiksi, että he joutuvat todellakin 55 päivää odottamaan ennen kuin saavat minkäänlaista vähimmäismääräistä sairauspäivärahaa. Todellakin tästä haluan antaa nyt hallitukselle kiitoksen, että tämä epäkohta tämän esityksen yhteydessä korjataan.

15.39 Sirpa Paatero sd: Arvoisa rouva puhemies! Se, että takuueläkettä korotetaan — en tiedä, tai sitten olen ollut silmät kiinni, että kukaan täällä olisi sitä naureskellut tai olisi ollut sitä mieltä, että näin ei pidä tehdä. Kyllä kaikki tässä salissa ainakin tällä hetkellä olevat ovat olleet samaa mieltä, että näin pitää tehdä. Mutta hallituksen esitys ei ole riittävä, ja sen takia on jouduttu tekemään vastalauseita, että sitä olisi pitänyt korottaa aiemmin.

Mutta se, mitä on tämä hallitus tehnyt ja mikä on tällä hetkellä hyvin poikkeuksellista, on se, että ensimmäisen kerran ikinä koko tämän nykyisen eläkejärjestelmän olemassaolon aikana on leikattu kansaneläkkeistä jäädyttämällä indeksit. Näin ei ole pystynyt tekemään mikään hallitus, ei edes 90-luvulla, silloin, kun oikeasti maan talous romahti. Mutta nykyinen Sipilän hallitus tämän pystyi nyt sitten tekemään. Takuueläke ei tietenkään kosketa ihan kaikkia, esimerkiksi pienimpien työeläkkeiden saajien osalta tilanne on hieman toisenlainen.

Sitten on pakko vielä kertaalleen todeta tähän yrittäjyyspuoleen, että kyllä, yhteisöveron alennus auttoi jonkun verran työllistymistä ja oli hyvä tehdä, vaikka se oli kipeä joiltakin osin. Mutta tämä yrittäjävähennys ei nähtävästi kyllä auta yhtään työllistymistä. Todennäköisesti, ainakin hallituksen oman esityksen mukaan, työllistymisvaikutus on nolla

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

— nolla, ei yhtään uutta työpaikkaa. Sitä vastoin me olemme esittäneet 30 000 euron alvin alarajan korottamista, mutta hallitus ei ole tarttunut tähän, millä oikeasti autettaisiin niitä yksinyrittäjiä, näitä kaikkein pienimmillä tuloilla olevia yrittäjiä, niitä partureita, kampaajia, suutareita ynnä muita. Jos olisitte nostaneet alvin alarajaa meidän esityksemme mukaisesti, silloin olisi tähän puututtu eikä pelkästään suurituloisten yritysten hyvinvointiin.

15.41 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tuossa edellä edustaja Paatero piti kyllä hyvän puheenvuoron ja avasi juuri sitä, mitä itsekin olin aikonut sanoa.

Ensinnäkään täällä ei todellakaan naureskella sille, että takuueläkettä nostetaan. Päinvastoin, näin täytyy tehdä, ehdottomasti.

Mutta minua hämmentää vain se, että täällä päivästä toiseen, viikosta toiseen, kuukaudesta toiseen, vuodesta toiseen hallituspuolueiden edustajat ovat aina näissä keskusteluissa kertoneet, kuinka mahdollottoman hyvin kaikki on, kuinka ihmisillä menee oikein hyvin nyt ja hallitus on tehnyt vain hyvää, ja näin. Mutta sitten kun menee sinne todellisuuteen, kun menee puhumaan niiden ihmisten kanssa vaikkapa sinne Tammelantorille Tampereelle, niin eivät siellä ihmiset koe niin, että tässä kaikki olisi ihan kunnossa, vaan päinvastoin sanotaan, että apua, tehkää jotain, että nyt tämä eriarvoisuus sen kun kasvaa ja pienempi ihmisen kärsii. Tämä on se tunnelma, mikä ihmisten mielessä on. Ja se on aito huoli, se on oikea huoli. Silloin kun rahapussi näyttää miinusta ja rahaa on muutenkin vähän, niin se ei todellakaan ole mikään helppo tilanne eikä naurun asia. Minä todella pyytäisin ja toivoisin, että myös keskustapuolueesta löydettäisiin se alkiolainen sydän, koska tiedän, että teillähän esimerkiksi puoluevaltuuston kenttä tai Keskustanuoret ovat usein peräänkuuluttaneet näitä alkiolaisia arvoja, sitä, että köyhästä on välitettävä, ja he ovat nähneet, että nyt tällä kaudella on menty liikaa siellä kokoomuksen talutusnuorassa. Sitä me olemme täällä kritisoineet ja halunneet tehdä toisenlaisia arvovalintoja kaiken kaikkiaan.

Mielestäni oli hyvin tärkeä se yksityiskohta, minkä edustaja Paatero sanoi, että tämä hallitus on esimerkiksi leikannut kansaneläkkeitä, mitä ei koskaan ennen ole tehty, ei edes Esko Aho kyennyt siihen, mutta tämä Sipilän hallitus sen tekee. Ja siinä valossa en todellakaan ihmettele niitä keskusteluja, mitä käydään myös keskustan oman puolueväen keskuudessa. Ainakin julkisten tietojen mukaan siellä on paljon toivottu hieman muutosta politiikan kurssiin tässä suhteessa.

Puhemies! Ihan loppuun sanon tässä vielä tämän: Kun kuuntelin todella, niin kuin kerroin, tämän Anneli Kiljusen puheenvuoron — hän puhui paljon myös työttömyysturvasta ja siihen tehdyistä epäoikeudenmukaisista leikkauksista — niin se täytyy kyllä sanoa vielä, että yksi on mainittava, tämä aktiivimalli. Se on toden totta, niin kuin ministeri Lindströmkin sanoi, kivi pullassa. Minä en voi ymmärtää sitä, mitä järkeä siinä on. Kun haetaan ihmisten työllistymistä ja muuta ja tehdään erilaisia toimia, niin miksi tarvitsee joku kivi sinne pullaan leipoa ja pakottaa se sitten nielemään ja rangaista ihmisiä, aktiivisia ihmisiä, siitä, että he hakevat työtä, ja jos he eivät sitä saa, niin kiitokseksi, ”palkkioksi” siitä hallitus rankaisee heitä sitten työttömyysturvaleikkauksella?

Puhemies! Pidän hyvin tärkeänä, kun aistin myös tämän uudistuksen aika paljon sotivan ihmisten oikeudentuntoa vastaan, että näistä kysymyksistä käytäisiin sitten ennen vaaleja keskustelua — käytäisiin keskustelua, mitä mikäkin puolue haluaa eläkkeensaajille tai työttömille. Ja toivon, että on todellakin iso keskustelu myös eriarvoistumisen näkökulmasta edessä.

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kansaneläkkeen ja eräiden muiden etuuksien indeksitarkistuksista vuonna 2019 sekä kansaneläkeindeksistä annetun lain 2 §:n ja toimeentulotuesta annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 160/2018 vp

Valiokunnan mietintö StVM 20/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 20/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

15.44 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Tämän lakiesityksen sisältöä on itse asiassa tässä jo edellä käsitelty, ja tässä ehdotuksessahan esitetään, että kansaneläkeindeksi jäädytettäisiin vuoden 2018 tasolle.

Kiinnitin huomiota siihen, että perustuslakivaliokunta totesi, että vaikkakin nyt ehdotetun indeksijäädytyksen vaikutukset ovat yksittäisten etuuksien kannalta tarkasteltuna suhteellisen vähäisiä, niin on kuitenkin huolestuttavaa, että sääntelyn vaikutukset kohdistuvat voimakkaimmin juuri pienituloisiin henkilöihin ja kotitalouksiin. Samoin sosiaali- ja terveysvaliokunta, vaikkakin hyväksyy tämän ehdotetun indeksikorotuksista luopumisen, toteaa sen, että nämä toistuvat indeksijäädytykset vahvistavat erityisesti työmarkkinatukea tai työttömyysturvan peruspäivärahaa saavien riippuvuutta toimeentulotuesta. Eli syype-rusteisen turvan paikkaaminen tarveharkintaisella toimeentulotuella helposti syventää kannustinloukkuja ja estää työllistymistä.

Sen vuoksi, arvoisa puhemies, pidän kyllä näitä vastalauseessa esitettyjä huolia hyvin perusteltuina. Vaikka kristillisdemokraattien edustaja ei ole pöydän äärelle päässyt varaedustajana tekemään omaa vastalauseitaan, niin pidän kyllä erittäin perusteltuna sitä, että nämä indeksileikkaukset ja indeksijäädytykset pystyttäisiin kompensoimaan juuri näille pienituloisille ryhmille.

15.46 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Esittelen tässä perussuomalaisen eduskuntaryhmän vastalauseen. Se on numerolla 2. Olen sosiaali- ja terveysvaliokunnassa perussuomalaisten ainoa edustaja.

Eli perusteluna esitän seuraavaa:

Esityksessä ehdotetaan annettavaksi laki kansaneläkkeen ja eräiden muiden etuuksien indeksitarkistuksista vuonna 2019. Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kansaneläkeindeksistä annettua lakia ja toimeentulotuesta annettua lakia. Kansaneläkeindeksi jäädytettäisiin vuoden 2018 tasolle.

Perussuomalaisten valiokuntaryhmä ei pidä kannatettavana sellaisia ehdotuksia, jotka vaikuttavat eläkkeensaajien ja perheiden saamien etuuksien vähenemiseen. Tämä etuuksien väheneminen mainitaan myös hallituksen esityksessä 160/2018, sivut 9–10. Toisaal-

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

ta esitykseen ei sisälly päätöksenteon tarpeisiin riittävää arviointia ehdotusten vaikutuksista kansalaisten asemaan.

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnössä ei myöskään ole asianmukaisesti huomioitu perustuslakivaliokunnan lausuntoa, jossa todetaan, että valiokunnan saaman selvityksen mukaan ehdotettavat indeksijäädytykset yhdessä aikaisempien indeksileikkausten kanssa lisäävät pitkäaikaista tarvetta viimesijaiselle toimeentulotuella. Samansuuntainen viesti on tullut valiokunnan tietoon myös asiantuntijalausunnoissa. Perussuomalaiset katsovat, että koska ehdotukset aikaisempien indeksijäädytysten kanssa vaikuttavat edelleen samoihin ihmisiin ja samalle väestöpohjalle, lisää tämä edelleen köyhtymisen riskiä, jollaista mielestämme tulisi ja tulee välttää. Sillä me esitämme, että nämä lakiehdotukset hylätään.

Arvoisa rouva puhemies! Todellakin korostan vielä sitä, että perustuslakivaliokunta otti mielestäni myös aika vahvasti kantaa siihen, että pienituloiset henkilöt ja kotitaloudet ovat juuri niitä kärsijöitä, joihin tämäkin leikkuri osuu. Se tarkoittaa sitä, että hallituksen politiikka vahvistaa entisestään sitä käsitystä, että köyhät köyhtyvät ja pudotaan sinne köyhyysloukkuun mutta sieltä halutaan sitten nostaa toimeentulotuen luukulle ja sanotaan, että sillä sitä sitten pärjätään. Kyllä tämä kannustinloukku on erittäin ahdistava tilanne, ja sen takia perussuomalaiset katsovat, ettei tällaista lakiesitystä eikä indeksijäädytyksiä tule hyväksyä.

15.49 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Esittelen jälleen sosiaalidemokratien vastalauseen.

Arvoisa puhemies! Me sosiaalidemokraatit emme voi hyväksyä hallituksen esitystä kansaneläkeindeksin jäädyttämisestä, joka tarkoittaa käytännössä ihmisten perusturvaetuuksien leikkaamista. Hallitus on toimillaan heikentänyt pienituloisten ihmisten asemaa, lisännyt eriarvoisuutta ja syventänyt köyhyyttä.

Kansaneläkeindeksiin sidottujen etuuksien korotukset ovat olleet jäässä koko hallituskauden, ja etuuksiin on tehty näiden lisäksi myös tasoleikkaus. Jäädytykset kohdistuvat kaikkiin perusturvaetuuksiin ja leikkaavat ensi vuonna perusturvaa noin 68 miljoonalla eurolla. Vuodesta toiseen kasautuvat indeksijäädytykset ja muut heikennykset esimerkiksi lääkekorvauksiin ja asumistukeen sekä asiakasmaksujen korotukset osuvat kipeästi kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin ihmisiin. Indeksitarkistuksia koskeva muutos on tarkoitettu pysyväksi, eikä sitä kompensoitaisi seuraavissa kansaneläkeindeksin tarkistuksissa. Näin etuudet jäävät jatkossakin tälle matalammalle tasolle.

Hallituskauden leikkaukset ovat kohdistuneet kipeimmin työttömyysturvaan, jota on myös ansiosidonnaisen kestolta leikattu ja jonka tasoa leikkaa myös melko sattumanvaraisesti niin sanottu aktiivimalli, kuten äskenkin totesin. Sitä voitaisiin kutsua vaikka leikkurimalliksi. Myös kansaneläkettä ja sen lisiä, leskeneläkkeitä, lasten eläkkeitä, vammaistukia, useimpia hoitotukia, sotilasavustuksen perusosia ja asumistukia on heikennetty. Erittäin irvokasta hallituksen leikkauspolitiikassa on jäädytysten kohdentaminen myös rintama- ja veteraanilisiin. Tämä tarkoittaa, että huolimatta elinkustannusten noususta veteraanien rintama- ja veteraanilisät samoin kuin heidän kansaneläkkeensä ja hoitotukensa ovat vuonna 2019 yhtä suuria kuin ne olivat vuonna 2016.

Valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden mukaan nyt ehdotettavat indeksijäädytykset yhdessä aiempien indeksileikkausten kanssa lisäävät pitkäaikaista tarvetta viimesijaiselle toimeentulotuella sekä heikentävät heikoimmassa asemassa olevien kotitalouksien mahdollisuutta kohtuulliseksi katsottuun vähimmäiskulutukseen. Perusturvan määrä on alhai-

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

nen niin suhteessa toimeentulotukeen kuin minimibudjettiin. Vuonna 2018 yksinasuvan työmarkkinatuen saajan tulot jäävät noin 20 prosenttia kohtuulliseksi katsotusta vähimmäiskulutuksesta. Nyt esitetyt indeksijäädytykset heikentävät edelleen työmarkkinatuen saajan kulutusmahdollisuuksia 1—2 prosentilla.

Hallituksen toistuvat indeksijäädytykset ja leikkaukset siirtävät pidemmällä aikavälillä sosiaaliturvan painopistettä viimesijaiseksi ja tilapäiseksi tarkoitetun toimeentulotuen suuntaan. Kehitystä vahvistaa asumistuen enimmäisasumismenojen indeksitarkastusten jäädyttäminen vuodesta 2015 ja tarkistuksen sitominen vuokraindeksiin sijasta elinkustannusindeksiin. Pitkäaikainen, arjen toimeentuloa paikkaava riippuvuus tarveharkintaisesta toimeentulotuesta heikentää myös työnteon kannustimia, lisää työttömien kohtaamaa byrokratiaa ja sitoo ihmisiä näin köyhyysloukkuun, jopa yli sukupolvien.

Hallituksen politiikka on yhä heikommin perusteltavissa hallituksen omillakaan argumenteilla, sillä Suomen talouskasvu on ollut vireää vuoden 2015 nollakasvun jälkeen ja työllisyys on vahvistunut. Lisäksi on huomattava, että myös heikomman kasvun vuosina hallituksella oli varaa tehdä erilaisia verovähennyksiä hyvin toimeentuleville ihmisille.

Emme voi hyväksyä hallituksen jatkuvia perusturvaleikkauksia, jotka osuvat toistuvasti samoihin ihmisiin ja ajavat ihmisiä köyhyyteen ja viimesijaisen toimeentulotuen asiakkaiksi. Esitämme, että kansaneläkeindeksiin sidottujen etuuksien indeksitarkistukset tehdään pysyvän lainsäädännön mukaisesti, jolloin vuoden 2019 pisteluku olisi 1681.

Arvoisa puhemies! Edellä olevan perusteella ehdotamme, että 1. lakiehdotus hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisena paitsi 1 § muutettuna vastalauseemme mukaisesti ja että 2. lakiehdotus hylätään.

15.54 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä nyt on sitten käytännössä tämä konkretia, mitä täällä tapahtuu, eli tässä nyt on käytännössä esillä esitys, jossa hallitus leikkaa eläkkeitä — näin. Näin se tapahtuu. Eli samaan aikaan kun hallitus käy viikonloppuisin tuolla tupailloissa kertomassa, vaatimassa parannuksia eriarvoisuuden torjumiseen ja eläkeläisköyhyyden vähentämiseen, niin nyt täällä konkreettisesti me olemme tämän esityksen edessä, jossa leikataan eläkkeitä. Tästä tullaan äänestämään, puhemies, ja kyllä minä nyt toivon, että se omatunto löytyisi. Me olemme puhuneet täällä siitä, että nyt talous on ollut kasvussa, hyvä niin, mutta sen kasvun tulisi kuulua kaikille, ja koska sen kasvun tulisi kuulua kaikille, jotta voisimme torjua eriarvoistumista, niin mielestäni olisi vähintäänkin kohtuullista ja inhimillistä tässä tilanteessa perua nämä indeksileikkaukset, jotka hallitus tekee nyt jo neljättä kertaa peräkkäin. Jos kasvu kuuluu kaikille, nyt nämä indeksileikkaukset tulee perua.

Edustaja Kiljunen sanoi puheenvuorossaan erittäin hyvin, että kaiken huippuhan tässä on se, että ei riitä, että tässä leikataan sosiaaliturvasta eläkkeensaajilta, indeksikorotuksesta — leikataanpa vielä ne rintamalisätkin. Siis ihan kerta kaikkiaan oikeasti, miten noin itseenne mielestä, arvoisat hallituspuolueet, menee nyt? Me yritimme joskus etukäteen jo kysyä tätä hallitukselta, asiasta vastaavalta ministeriltä, että voiko olla totta, että te nyt esitätte näitä rintamalisienkin leikkauksia. Se sanamuoto, millä hän kuvasi tilannetta, oli hie-man pitkähäkö ja monimutkainen, ja sitten tässä totesimme penkeillä, että me emme oikein päässeet ihan vielä kärryille, koskeeko tämä leikkaus nyt rintamalisiä vai ei. Minulle jäi vähän se kuva, että yritettiin sanoa, että ei, mutta kuitenkin nyt se sitten koskee. Ihan oikeasti.

Tehkää nyt, arvoisat hallituspuolueet, edes se perääntyminen: perukaa nämä leikkaukset. Toivoisin kyllä kaikin puolin, että nyt kun talous siihen antaa varaa, niin nämä indek-

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

sijääditykset voitaisiin tässä perua. Me äänestämme tästä. Minä toivon, että omatunto löytyy, puhemies.

15.57 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Vielä haluaisin tuoda esille sen, mihin olen törmännyt ehkä enemmän kuin koskaan aikaisemmin näitten hallituksen aiheuttamien leikkausten takia: ne ovat systemaattisesti kohdistuneet pienituloisiin ja ehkä ikääntyneisiin ja sairaisiin ihmisiin, jotka tarvitsevat paljon palveluita — terveyspalveluita, lääkkeitä — ja tämä on aiheuttanut sen, että nämä ihmiset eivät enää ole hakeneet itselleen terveyspalveluita eivätkä menneet lääkäriin sen takia, että he ovat kokeneet, että näitten asiakasmaksukorotusten takia heillä ei ole enää varaa, heillä ei ole enää mahdollisuutta mennä lääkäriin eikä saada kaikkea sitä hoitoa, mitä he tarvitsisivat. Heillä ei ole myöskään mahdollisuutta ostaa kaikkia niitä lääkkeitä, mitä he tarvitsisivat, ja tämän seurauksena nyt on tullut ihan uudenlainen ilmiö, ainakin minä henkilökohtaisesti koen näin: ihmisten terveydentila on heikentynyt ja he ovat entistä sairaampia sitten, kun he ovat lopulta joutuneet lähtemään sairaalaan ja sairaalahoitoon, ja tämän seurauksena he ovat olleet sitten pitempiäkin jaksoja sairaalassa, minkä seurauksena, kun he ovat pienituloisia, heidän taloudellinen ahdingkonsa on saattanut jopa syventyä siitä, kun he eivät ole selviytyneet myöskään näistä sairaalalaskuista eivätkä sitten sen seurauksena kotipalveluun liittyvistä maksuista, ja nämä tilanteet ovat nyt kärjistyneet entistä vaikeammiksi.

Tämä lähtökohta tälle kaikelle on tullut esille, kun ihmiset ovat kokeneet, että jos he olisivat menneet riittävän ajoissa hoitoon ja hoitaneet itsensä, niin ehkä ne kulut olisivat olleet pienempiä, heidän terveystilanteesta olisi parempi, mutta kun he ovat tämän seurauksena siirtäneet lääkäriin menoa peläten siitä aiheutuvia kustannuksia, niin käytännössä heidän tilanteensa on mennyt entistä vaikeammaksi, he ovat entistä sairaampia, ja sen seurauksena he ovat tarvinneetkin sitten entistä enemmän palveluita, jotka ovat maksaneet heille enemmän. Eliikkä on menty ihan väärään oravanpyörään. Tämän tyyppistä vaikutusarviointia hallitus ei ole omissa esityksissään tehnyt vaan on jättänyt nimenomaan näissä elämäntilanteissa olevat ihmiset yksin, ja tästä syystä moni ihminen sanoo, että jo pelkää ikääntyä ja sairastua, ja kysyy, mitenkä hänen tulevaisuudessa käy, ja tämä ei varmaan ole meidän hyvinvointiyhteiskuntamme tavoite.

15.59 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Todellakin, niin se on, että joutuu miettimään, mitä haasteita ja vaikeuksia ikääntyminen tuo tullessaan muualle kuin siihen fyysiseen puoleen. Kyllä siellä toimeentulossa ja taloudellisessa selviämisessä on paljon ongelmia. Moni ikääntynyt auttaa läheisiään — on lapsia, lapsenlapsia — taloudellisesti, antaa viimeisetkin pennosensa siihen, että toinen pärjäisi siinä lähellä, haluaa auttaa vaatimattomasti ja kiltisti, harvoin kuitenkaan valittaa.

Arvoisa herra puhemies! Toivoisin, että täällä eduskunnassa me naiset kävisimme vahvaan kapinaan ja taisteluun sen puolesta, että me saisimme indeksijäädytyksen peruttua. Ylipäänsäkin pienituloisen, erityisesti pieneläkeläisen, ikääntyneen naisen tilanne Suomessa on hyvin huolestuttava. Toki siellä on myös miehiä, mutta tähän on puhdasta matematiikkaa, miten se eläke kertyy: mitä pienemmät työtulot, sitä pienempi eläke, mitä isommat työtulot, sitä suurempi eläke. Näinhän se menee. Siellä on hyvin paljon pienituloisia, siellä on entisiä hoitajia, siivoojia, myyjiä, eli heidän eläkkeensä on hyvin pieni.

Me korotamme takuueläkettä. Se on hyvä asia. Se vastaa niiden ihmisten tarpeeseen, joilla ei ole minkäänlaista eläketurvaa. Mutta entä sitten se pieni eläkeläinen, se henkilö,

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

joka on tienannut sen eläkkeensä, tehnyt vuosikymmenien työmäärän, eikä siitä huolimatta yllä edes siihen takuueläkkeen tasolle? Minun mielestäni pitäisi puhua myös siitä, millä tavalla me arvostamme henkilöä, joka on tehnyt elämänsä työtä, tehnyt raskaita työvuoroja, vuorotyötä, yötyötä, iltavuoroja ja siinä sivussa vielä kasvattanut perheen ja hoitanut näitä velvollisuuksiaan.

Eli jotenkin tuntuu, että prioriteetit ovat hukassa, ja meidän naisten kuitenkin pitäisi puhua tästä asiasta enemmän, sillä siellähän loukussa on hyvin paljon naisia tulevaisuudessa. Se liittyy myös ikääntymiseen: yhä useampi ikääntynyt nainen hoivaa omaa puolisoaan esimerkiksi siellä kodissa.

Elikkä suuria kysymyksiä. Äärettömän tärkeiden asioiden äärellä olemme.

16.02 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa puhemies! Tässä on kyseessä pysyvä heikennys pienituloisten arkeen. Vihreiden mielestä näille hallituksen indeksileikkauksille ja -jäädädyksille ei ole kestäviä perusteita eikä niitä pidä hyväksyä.

Emme pidä kohtuullisena emmekä kestäväenä sitä, että näillä säästöillä kuritetaan erityisesti lapsiperheitä, työttömiä, eläkeläisiä, opiskelijoita, vammaisia, asevelvollisuuden suorittajia sekä sairaita suomalaisia, samaan aikaan kun hallituksen ajama kilpailukykyopimus veronalennuksineen suosii suurituloisia ja ympäristöä saastuttavalle toiminnalle esitetään monenlaisia verotukia. Nämä toimet heikentävät pienituloisten ostovoimaa, mikä puolestaan heikentää kotimaista kysyntää ja kotimaisten yritystenkin kasvunäkymiä. Tämä on kokonaisuutena hyvin moitittava esitys.

Vihreiden edustaja valiokunnassa on esittänyt lakiehdotuksen hylkäämistä ja vihreiden lausumaa kirjauksen mukaisesti.

16.03 Heli Järvinen vihr: Arvoisa puhemies! Tässä on käytetty hyviä puheenvuoroja kansaneläkeindeksin jäädyttämisen poistamiseksi. Oleellista on juuri se, että samaan aikaan kun meidän hyvätuloisten etuja lisätään, pienituloisimpia kyykytetään ja heiltä leikataan edelleenkin, ja sitä on vaikea ymmärtää.

Kun muistaa vielä sen, että kansaneläkkeen indeksi koskee hyvin laaja-alaisesti pienituloisia etuuksien saajia, niin perhe-eläkkeen, rintamalisien, sotilasavustusten, perusavustuksen, vammaistukien, työttömyysturvan peruspäivärahan, työmarkkinatuen, lapsilisien, lastenhoidon tukien ja sairausvakuutuksen vähimmäispäivärahojen saajia, niin nämä mittasuhteet ovat kohtuuttomat. Kannattaa muistaa myös se, mikä se käytännön vaikutus on ollut. Tarkistin Kelasta pari viikkoa sitten: jo tähän asti kansaneläkkeen jäädytykset ovat aiheuttaneet sen, että 26 000 eläkeläistä on tipahtanut köyhyysrajan alapuolelle. [Pia Viitanen: Huh huh!] Ja nyt, hyvä hallitus, jos tämä jäädytys pidetään ennallaan, niin Kelan arvio on se, että ensi vuoden aikana köyhyysrajan alapuolelle tipahtaa 5 000 uutta eläkeläistä.

Tämä ei voi olla Suomen linja. [Pia Viitanen: Aivan!] Ja kun tällä kaudella takuueläkettä on korotettu — todellakin kiitos siitä — kannattaa kuitenkin muistaa, että takuueläkettä on kaikkiaan korotettu vähemmän kuin viime kaudella, jolloin Suomella oli kuitenkin valtavia talousongelmia. Nyt Suomella pyyhkii hyvin ja takuueläkkeeseen satsataan vähemmän. Sitäkin on vaikea perustella. Siksi yhteinen toive on, että kansaneläkkeen indeksijäädytyksestä voitaisiin vielä neuvotella, ja olen kyllä valmis ryhtymään tähän ehdotettuun kapinaan, jos se auttaa jotakin.

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

16.05 Silvia Modig vas: Arvoisa herra puhemies! On mahdotonta hyväksyä kansaneläkeindeksin jäädyttämistä. Tämä vaikuttaa suoraan kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin, ja kuten tässä edellä puhuja kertoi, tämä tulee ajamaan taas uuden ryhmän ihmisiä köyhyysrajan alapuolelle.

Tässä on kyse myös tasa-arvosta, koska ne kaikkein pienimmät eläkkeet monesti ovat naisten eläkkeitä, ja tässä on yksi syy siihen, minkä takia perhevapaauudistus pitäisi saada.

Pääministeri Sipilä on sanonut, että kauden alussa, kun hallituksen suuresta talouslinjasta päätettiin, talouden näkymät olivat huonommat, ja hänen mielestään oli pakko ryhtyä leikkauksiin. Nyt kuitenkin olemme ministeriatiosta lukuisat kerrat kuulleet, miten paljon parempi tilanne Suomessa on, miten paljon paremmin meillä taloudellisesti menee, miten työllisyys on parantunut. Tällä hetkellä ei ole enää mitään perusteita tällaiselle leikkaukselle. Varsinkin nykyinen taloustilanne huomioiden ja se, mitä me nyt tiedämme meidän tulevaisuudennäkymistä, ainoa vastuullinen ja inhimillinen teko olisi perua tämä.

16.06 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Pienituloisten eläkeläisten tilanne on tällä hetkellä jo sietämätön. Nämä indeksileikkaukset ovat myrkkyä. Täällä on käytetty todella hyviä puheenvuoroja, ja nyt meidän vaan tarvitsisi pystyä tekoihin, jotka vaikuttaisivat niin, että pieneläkeläinen tulisi toimeen Suomenmaassa. Elinkustannukset ovat nousseet, eläkkeet ovat todella pienet. Jos ajatellaan 40 vuotta työtä tehnyttä naista, joka on mennyt töihin jo ennen kuin eläkettä edes maksettiin, hänen eläkkeensä on noin 1 300, siitä verot pois. Eihän se ole oikeudenmukaista — niin pieni eläke.

Perussuomalaiset ovat esittäneet muun muassa, että omavastuu lääkkeistä poistuisi kokonaan. Se olisi jo pieni edistysaskel pienituloisille, koska aika moni eläkeläinen joutuu lääkkeitä käyttämään.

Mutta indeksileikkaukset ovat myrkkyä, ja siihen pitäisi todella puuttua, tähän taitettuun indeksiin, joka silloin 96 otettiin esille ja jota alettiin käytännössä toteuttaa. Sehän on ollut todella raskasta, koska eläkeläiset ovat jääneet pikkuhiljaa kokonaan takakynteen palkkatuloihin rinnastettaessa, ja niinpä pieneläkeläisten tilanne on tällä hetkellä, niin kuin sanoin jo alussa, sietämätön.

Sen takia toivoisinkin hallitukselta nyt radikaaleja toimenpiteitä. Näitten puheitten perusteella, mitä nyt olemme tässä kuunnelleet ja kuulleet, ainakin oppositio on sen kannalla täysillä.

16.08 Pia Viitanen sd: Puhemies! Kuten täällä ollaan todettu, juuri nämä leikkaukset nyt koskevat niitä kaikkein heikompiosaisia — pitkäaikaissairaita, vammaisia, eläkkeensaajia — ja vielä todella pisteenä i:n päällä tuo äsken mainittu rintamalisän leikkaus.

Tuli mieleen, kun tässä seuran keskustelua, että täällä nyt hallituspuolueet ovat olleet kovin hiljaa eikä täällä juuri hallituspuolueiden edustajia näy. Toivoisin kyllä, että he nyt voisivat tänne tulla keskustelemaan tästä asiasta ja varsinkin perustella sen, että jos huolimatta puheista, joissa köyhää aina ymmärretään, nyt sitten tämänkin lain osalta — huomennako äänestetään siitä? — mennään ja leikataan eläkkeitä täällä salissa ja viikonloppuna taas puhutaan toista, niin enpä oikein näe sitä perusteltuna. Vetoan vielä kerran siihen, että nyt kun talous kasvaa — hyvä niin — kasvun on kuuluttava kaikille. Nyt on mahdollisuus nämä kohtuuttomat leikkaukset perua.

Puhemies! SDP:n vaihtoehtobudjetissa — kerroin siitä jo aiemmissa keskusteluissa — panostetaan esimerkiksi juuri eläkkeensaajien toimeentuloon. Kun täällä puhuttiin aika jär-

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

kyttävääkin tietoa tästä eläkeläisten putoamisesta köyhyysrajan alapuolelle myös tämän esityksen jälkeen lisääntyvässä määrin, niin SDP:n esitys, minkä olemme tehneet ja perustelleet ja hyvin tosissamme esittäneet, nostaa 55 000 eläkkeensaajaa pois köyhyysrajan alapuolelta, ja se on todella tärkeä asia.

Minulle oli hivenen — täytyy, puhemies, sanoa — jopa järkyttävää se, kun muutamia viikkoja sitten ministeri Orpo oli Ykkösaamussa ja häneltä kysyttiin tämän SDP:n esityksen perään, olisiko hän siihen valmis, niin hän sanoi suoraan, että ei ole. Ei ole, tähän ei ole rahaa. Täällä on nyt aikaisemminkin jo todettu, että kun rahaa on kuitenkin riittänyt kaikkein hyväosaisimmille ja niihin veronkevennyksiin, niin miksi ihmeessä, kun SDP esittää esitystä, jossa parannettaisiin pienituloisen eläkkeensaajan asemaa, niin sille vähän naureskellaan tai katsotaan ylimielisesti ja pidetään sitä lähinnä populismina, mitä se ei suinkaan ole, koska meillä on tästä perustellut laskelmat ja tosiasiallinen halu viedä tätä tavoitetta vahvasti eteenpäin. Silloin tuli mieleen tässäkin salissa esitetty kysymys, että on se ministeri Orpolla kummallinen almanakka, kun koskaan sieltä almanakasta ei löydy tilaa pienelle eläkkeensaajalle. Silloin, kun talous menee huonosti, tilaa ei löydy pienelle ihmiselle, koska sanotaan, että pitää säästää, ja sitten kun talous on nousussa, niin silloinkaan sieltä almanakasta ei löydy tilaa sille pienelle ihmiselle. Sen sijaan tilaa on aina kyllä raivattu hyväosaisimmille. Tästä on kysymys.

Nyt kun tämä on tuotu ilmi ja ollaan kuultu esimerkiksi valtiovarainministerin kanta — ei tilaa eläkkeensaajien aseman parannukselle — niin toivottavasti sitten kaikki puolueet tuovat nämä esiin, kertovat, mitkä ovat tavoitteet, ja käydään sitten isoa keskustelua myös vaalien alla ja vaalipaneeleissa ja rehellisesti sanotaan, mitä kukakin haluaa edistää [Puhemies koputtaa] ja mihin sitoudutaan. Tietenkin sen täytyy olla realistista ja toivottavasti myös arvopohjaista.

16.11 Mika Kari sd: Arvoisa herra puhemies! Koen en pelkästään oikeudekseni vaan ihan velvollisuudekseni vedota hallitukseen, että sotiemme veteraanien, kunniakansalaistemme rintamalisän indeksijäädytykset peruttaisiin. Hallitus on tämän opposition — ja uskonpa, että aika monen hallituspuolueen kansanedustajankin — toiveen aikaisemmin kuullut ja perunut. Vetoan näin itsenäisyyspäivän jälkeen, että hallitus ei leikkaisi heiltä, joille me itse olemme omasta itsenäisyydestämme eniten velkaa. Tässä joku edustajakollega oli puhunut jo, että pitäisi nousta kapinaan. Kuitenkaan kapinaa en voi suositella kenellekään — siitä tälle kansakunnalle jäi sata vuotta sitten isot arvet — mutta sen puolesta kyllä mielelläni taistelen täällä eduskunnassakin, että meidän sotiemme veteraanit saisivat pitää omat indeksikorotuksensa. Heitä ei ole enää kuin hieman reilut 10 000 keskuudessamme, ja varmasti ovat moneen kertaan ansainneet ne indeksinsä, jotka heidän elämänsä taipaleita vielä tälläkin matkaa auttavat.

16.12 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa herra puhemies! Täällä on peräänkuulutettu hallituksen puheenvuoroja asiasta, ja tietenkin keskustalaisena kansanedustajana eihän tätä voi mitenkään muuksi muuttaa kuin mitä siinä on eikä sitä voi puhumalla valkoiseksi tai miksi-kään muuksi tehdä kuin mitä tekstiä edessä on. Tietenkin indeksileikkaukset ovat erittäin valitettavia, ja tästä on käyty pitkin hallitustaivalta erittäin merkittäviä keskusteluja ja myös keskusteluja sen kansanliikkeen piirissä.

Ja oikeastaan tuohon edelliseen asiakokhtaan, käsittelyyn, johon liittyi peruspäivärahojen korotus: Kyllähän siinä vaiheessa, kun mietitään sitä, että julkinen talous edelleenkin

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

on velkaantunut, vaikka talous on lähtenyt kohisten kasvamaan, niin ne panostukset päätettiin laittaa siihen, että pienimmät vähimmäispäivärahat saavat huomattavan korotuksen, joka on huomattavasti enemmän kuin indekseistä tuleva korotus. Tasokorotus on puhtaana käteen yli 80 euroa, ja se oli kyllä se arvovalinta, mikä tehtiin siinä vaiheessa, kun rajallisesa maailmassa resursseja koetetaan jakaa mahdollisimman tasapuolisesti.

Ehkä haluaisin sen asian tuoda vielä esiin, että on tietenkin tärkeää, että nyt esimerkiksi toimeentulotuen perusosaa esitetään korotettavaksi, koska indeksijäädytys tietenkin koskee muutoin myös sitä.

16.14 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on siis hallituksen esitys kansaneläkeindeksin jäädytyksestä ensi vuodelle. Esitys on kyllä kokonaisuudessaan varsin vahingollinen, ja se tulee kohdistumaan erityisesti pienituloisiin kansalaisiin, kuten myös tässä valiokunnan mietinnössä on todettu, ja esityksestä seuraavat ongelmat tulisivat näkymään muun muassa toimeentulotukien nousuna. Perussuomalaiset tulevatkin esittämään tämän lakiesityksen toisessa käsittelyssä esityksen hylkäämistä.

Arvoisa puhemies! Monen edellisen puhujan tavoin myös minun on hyvin vaikea hyväksyä tätä esityksen myötä tapahtuvaa rintamaveteraaneille kuuluvan rintamalisän jäädyttämistä, ja vetoankin edustaja Karin tavoin paikalla oleviin vähälukuisiin hallituspuolueiden kansanedustajiin, että näin itsenäisyyspäivän jälkimainingeissa voisitte, jos ette tätä koko lakiesitystä ole valmiit hylkäämään, ainakin perua nämä rintamalisiin kohdistuvat jäädytykset. Kuten täällä salissa on jo moneen otteeseen todettu, niin rintamaveteraanit ansaitsevat kaiken kunnioituksen ja tarvitsemansa huolenpidon elämänsä loppuun asti. Tämä koskee tietenkin myös taloudellisia etuuksia.

Arvoisa puhemies! Yhdyn myös edustajien Juvonen ja Elomaa esittämiin näkemyksiin siitä, että varsinkin pieniä työeläkkeitä saavien kansalaisten asemaa tulisi parantaa nykyisestä. Perussuomalaisilla on tätä asiaa koskeva esitys myös vaihtoehtobudjetissamme. Me esitämme taitetun indeksin korjaamista eläketulon ensimmäisen 1 000 euron osalta. Tämä siis parantaisi kaikkien työeläkettä saavien asemaa, mutta parhaat vaikutukset sillä olisi nimenomaan pientä työeläkettä saaville ihmisille. Toivon vakaasti, että hallitus tarttuu tähän meidän esitykseemme.

16.16 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Minun piti pyytää puheenvuoro, koska minähän se olin, joka yllytin siihen kapinaan, mutta se, minkä takia minä käytin tällaista metaforaa, oli se, että te, edustaja, itse käytitte ilmaisua ”taistelu”. Kun te olette puhunut taistelusta, niin kyllä minä näen, että minä voin sanoa täällä, että kapina. Ja mihinkä minä tämän vetoan? Siihen, että Minna Canth aikoinaan sanoi, että ”mitä vaan, vaan ei pystyyn kuollutta elämää.” Ja minä näen, että meillä on naisen ääni ja meillä on naisen suu ja meidän pitää pitää myös naisten puolia ja pienien palkkojen puolia ja pienten tulojen puolia. Siitähän se keskustelu lähti. Eli minä ajattelin näin, että suuri huoli on siitä pienituloisesta naisesta, ikääntyneestä, eläkkeelle jäävästä naisesta, siitä, miten hän pärjää tulevaisuudessa toimien usein myös omaishoitajana. Rooli on kyllä raskas, ja siihen minä kaipaisin enemmän ääntä täältä eduskunnasta.

Ja on hienoa, että me olemme muun muassa sotaveteraanien tilannetta helpottamassa tällä lakialoitteella, joka tulee tuolta sosiaali- ja terveysvaliokunnasta, ja yhä useampi heistä pääsee hoivaan. Mutta sitten taas tämän lakiesityksen myötä rintamalisäjäädytykset ovat kohtuuttomia. Eli minä näkisin näin, että meidän tehtävämme on täällä puhua ja nostaa

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

esiin niitä epäkohtia, joita me näemme ympärillämme. Se, että rikkaat rikastuvat ja köyhät köyhtyvät, on se totuus.

Kun olen itse toiminut hoitajana 24 vuotta, niin olen nähnyt tasan sen, millainen on pienituloisen naisen kohtalo vanhana mummona, ja se on todella raaka ja julma, ja siitä asiasta minä halusin täällä puhua. Käytin kovaa ilmaisuakin toki, mutta ymmärrän, että kukaan ei täältä nyt lähde minnekään sen kummemmin kapinoimaan, mutta kyllähän täällä ääneen saa sanoa näitä asioita. Elikkä sillä linjalla mennään ja rivit suoriksi, ja ruvetaan puhumaan myös siitä, millä tavalla tulevaisuudessa pärjää myös se ikääntynyt pienituloisen nainen. Ei se keskustelu ole mitään uutta. Olen ainakin itse koko viime kaudella hyvin monta erilaista valtiopäivätoimeakin siihen asiaan tehnyt, ja täällä keskustelu jatkuu.

16.18 Pia Viitanen sd: Herra puhemies! Minusta oli kuitenkin tärkeää, että täällä paikalla ollut edustaja Kulmuni — ja arvostan sitä, että te olette täällä paikalla, minusta se on tärkeää ihan oikeasti — tunnusti, että keskustan kentällä on tästä käyty keskustelua, niin kuin me kaikki tiedämme, ja siellä on omatunto kolkuttanut. Siksi on surullista, koska kuitenkin pääministeri tulee tästä mainitusta puolueesta, että nyt ei voida sitten edes kasvavan talouden olosuhteissa tätä leikkausta peruuttaa. Se lienee selvä näiden Orpon ulostulojen jälkeen, että kokoomushan ei tietenkään tätä halua, mutta se on vähän hämmäntävää, kun myöskään sinisistä ministeri Mattila, joka tämän lain valmistelusta vastaa, ei ole ilmeisesti kovinkaan vahvasti käyttänyt puheenvuoroja näitä indeksileikkauksia vastaan, en ole ainaakaan julkisuudessa kuullut.

Täällä, puhemies — muistutan vielä kerran — yritimme kysyä jo etukäteen, kun tämä esitys tuli, koskeeko tämä nyt sitten jopa rintamalisia — koskeeko jopa rintamalisia — koska kerran aiemminhan hallitus peruutti tämän rintamalisien osalta, koska oppositiosta me todella olimme tästä paljon puhuneet, ja se peruminen oli hyvä päätös silloin. Nyt kuitenkin muistan, että jotenkin minulle jäi kuva siitä ministerin vastauksesta, että se oli vähän epäselvä, että en oikein päässyt lopulta käsitykseen, koskeeko tämä leikkaus nyt rintamalisia vai eikö koske, ja nyt sitten on valiokuntakäsittelyssä käynyt ilmi, että kyllä koskee.

Siksi, puhemies, tällaisissa isoissa kysymyksissä, joissa puhumme hyvin perustavaa laatua olevista asioista, ihmisten perusturvaan kohdistuvista leikkauksista, minusta voisi olla paikallaan ja olisi kyllä kohtuullista, että täällä olisi niin hallituspuolueiden edustajia vähän runsaamminkin paikalla kuin sitten jopa itse ministeri, joka tästä vastaa, koska olisi hyvin tärkeää mielestäni edustajana kuulla se, minkälaisia keskusteluja hallituksen parissa on käyty, kun siellä riihessä on päädytty siihen, että jälleen kerran me nämä jäädytämme, koska muistan, että oli keskustelua ennen riitää tästäkin, pitäisikö toimia toisin. Hallituspuolueistakin tuli tällaisia vaatimuksia, mutta pettymykseksi sitten näin kävi.

16.20 Mika Kari sd: Arvoisa herra puhemies! Haluan antaa tunnustuksen edustaja Viitanen tavoin teille kahdelle hallituspuolueen kansanedustajalle, jotka olette täällä salissa puolustamassa edustamanne hallituksen indeksijäädytyksiä. Osoittaa kyllä selkärankaa olla paikalla puolustamassa sellaista asiaa, jonka taakse voi olla vähän vaikea piiloutua.

Oikeastaan toivoisin teidän sanovan täällä salissa — jos ei nyt molempien, niin ainakin toisen teistä sanovan — että tämä sotaveteraanien indeksijäädytys tämän rintamalisien osalta on kohtuuton ja perusteeton ja se on syytä peruuttaa. Suorastaan katson ja vetoan sinne salin oikeaan reunaan puhemiehestä päin katsottuna, että hallitus tähän tarttuisi, ja

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

kun paikalla ei ole sinisten eikä kokoomuksen kansanedustajia, hallituspuolueiden edustajia, niin katseet kääntyvät keskustan veljiin ja siskoihin.

16.21 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Haluan kiittää edustaja Juvosen hyvää puheenvuoroa siitä, että kyllä meillä on paljon, todella paljon pienituloisia eläkeläisnaisia, jotka elävät köyhyysrajalla ja sen alla ja jotka joutuvat joka päivä miettimään, miten he elämänsä pystyvät järjestämään, ja jotka oikeasti joutuvat miettimään, hankkivatko ruokaa vai lääkkeitä. Kyllä tämän hallituksen toimet ovat valitettavasti kohdistuneet hyvin pitkälti heihin ja kurjistaneet heidän asemaansa. Nyt myös nämä käsittelyssä olevat etuuksien indeksijäädytykset ovat taas yksi keino tai yksi toimenpide tässä listassa, joka kohdistuu näihin kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin.

Olen iloinen siitä, että hallitus nosti näitä kaikkein pienimpiä päivärahoja. Se oli tärkeä ja hyvä korotus, mutta se ei ole suinkaan poissulkeva niin, etteikö nyt sitten mitään muuta voitaisi tehdä, millä pienituloisten asemaa parannettaisiin, vaan kyllä tämä indeksijäädytys on myös siinä mielessä harmillinen, että tähän jättää tämän tietyn ihmisryhmän, joka näitten etuuksien varassa elää, koko aika taaksepäin ja takamatkalle suhteessa muihin, joten myös jatkossa heidän asemansa heikkenee. Ja niin kuin sanoin, niin tässä ei ole kyse siitä, että olisi pitänyt valita vain toinen keino, vaan molemmatkin olisi voinut valita, ja vaihtoehtoja kyllä olisi, esimerkiksi ne hyvätuloisille kohdennetut veronkevennykset, joista olisi voinut olla varaa tinkiä ja kohdentaa sitten siihen, että näitä indeksijäädytyksiä ei olisi tehty. Vihreiden vaihtoehtobudjetissahan olivat mukana indeksijäädytyksen peruutukset sekä korotukset perusturvaan, ei vain hallituksenkin tekemä hyvä ja kiitettävä päätös tästä kaikkein pienimpien päivärahojen nostosta, vaan sen jälkeen myös korotus kaikkiin päivärahoihin, jotka olisivat nyt sitten samalla tasolla.

Ja täytyy kyllä yhtyä ihmettelyihin siitä, mitä tässä puhutaan vielä tämän rintamalisän kohdalta, että kun tuossa itsenäisyyspäivän alla meillä oli hyvin yhtenäinen näkemys siitä, että meidän täytyy huolehtia siitä, että meidän kunniakansalaisemme saavat hyvän vanhuuden viimeiset päivät, ja kun tämä jäädytys nyt sitten koskee tätä rintamalisää, niin toivoisin, että tätä voitaisiin ainakin harkita vielä uudestaan.

16.24 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa puhemies! Tämä asiahan ei tietenkään muuksi muutu, ja tuskin tämä kenellekään mitenkään kovin mairitteleva esitys on, mutta hallitusrintamassa on tietenkin sitouduttu siihen, että indeksit ovat jäädytettyjä, ja inflaation myötä siellä on sitten olemassa myös se alle prosenttiyksikön kokoinen leikkaus.

Mutta kuten tuossa aikaisemmassa puheenvuorossani totesin, niin kyllä myös keskustan piirissä on käyty erittäin suuria keskusteluja siitä, onko parempi poistaa se leikkaus, sitoa indeksiin, ja se varmasti tullaan vaalikauden taitteessa jälleen tekemäänkin, vai mihin ne liikenevät pelimerkit laitetaan ottaen huomioon sen, että valtiohan edelleenkin velkaantuu aina 20-luvulle tultaessa, toki velkaantuu hitaammin kuin aikaisemmin, ja sikäli niissä suurissakin taloustavoitteissa ollaan aivan hyvin edetty.

Mutta silloin se prioriteetti ja arvovalinta oli se, että korotettiin ennemminkin takuueläkettä. Siis takuueläkkeen taso nousee tämän keskustajohtoisen hallituksen seurauksena enemmän kuin se olisi pelkkien indeksien avulla noussut, 18 euroa enemmän puhtaana kukkaroon, ja se on merkittävä asia. Toinen asia liittyy näihin minimi-, vähimmäispäivärahoihin, joita kaikki nyt täällä tuntuvat puolustelevalta, että sepä on hieno ja erinomainen asia, kun se vihdoinkin hoidetaan. Mutta miksi ihmeessä te sitten jätitte sen sinne, kuro-

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

matta sitä viime vaalikaudella umpeen? Tämä on ollut suorastaan perusoikeuskysymys, että nämä minimietuudet nousevat. Niiden nettokorotus on suurempi kuin indeksikorotus olisi ollut, 80 euroa puhtaana käteen, kukkaroon, erittäin merkittävä asia.

Sitten kun täällä välillä annetaan puheenvuoroissa sitä kuvaa, että kaikki menee suunnilleen päin seiniä, niin haluan kuitenkin muistuttaa, että solidaarisuusvero on tämän keskustajohtoisen hallituksen seurauksena tiukempi kuin mitä se oli silloin, kun vasemmistoppositio oli vallassa, [Pia Viitanen: Se luotiin meidän aikana!] tai jos miettii vaikkapa työllisyystilannetta. Täällä on parjattu edellisessä keskustelussa vaikka tätä kuuluisaa yrittäjävähennystä, mutta ei minusta ole huono asia, jos yli 70 000 elinkeinonharjoittajaa — niitä tavallisia parturi-kampaajia ja poromiehiä, joille täällä valitettavasti on naureskeltu opposition puolelta — on se suuri joukko, joka siitä hyötyy. Kyllä se on nimenomaan erittäin tärkeä tasa-arvoteko ollut. Ja kuten totesin tuossa aikaisemmassa puheenvuorossani, niin se, että esimerkiksi toimeentulotuen perusosaa korotetaan, on tietenkin tässä vaikeassa ja valitettavassa jäädytystilanteessa erittäin hyvä ja järkevä asia.

16.27 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Kiitän edustaja Karia. Hän nosti esille tämän rintamamieslisän leikkauksen ja sen, kuinka huono asia se on. On järkyttävää todeta se, että me puhumme sotiemme veteraaneista ja just on ollut itsenäisyyspäivä ja sitten ollaan tällaista leikkausta tekemässä. Se on aivan käsittämätöntä.

Mitä tulee siihen, mitä perussuomalaiset esittävät pienituloisten eläkeläisten tilanteen parantamiseksi, niin edustaja Savio nosti hyvin niitä pointteja esille, mitä me tulemme esittämään varjobudjetissamme.

Ja mitä tulee sitten pienituloisiin eläkeläisnaisiin, näihin työn raatajiin, niin kyllä vähän samanlainen olo tulee kuin edustaja Juvosellekin tässä, että ei se kapina kovin kaukana tässä ole, näillä ajatuksilla, rauhanomaisesti kylläkin, mutta kuitenkin. He ovat tässä suurimpia kärsijöitä tällä hetkellä.

16.28 Mika Kari sd: Arvoisa herra puhemies! Kun salissa arvokeskustalaisten määrä kasvaa ja toivottavasti sitä kautta tämmöinen alkiolainen henki — ainakin joitain vuosia sitten, ainakin viime kaudella, keskustan ollessa silloin oppositiossa, vielä löytyi isänmaan puolustajia ja sotaveteraanien ja rintamaveteraanien rintamatunnusta, kunniamerkkiä kantavien ihmisten puolustajia — niin toivoisin, että sitä löytyisi nyt tässä ajassa, vuonna 2018 joulukuussa, kun käsittelemme pykälää, jossa tältä kunniakansalaisten joukolta ollaan leikkaamassa indeksejä. Minun mielestäni se on ihan kestävä ratkaisu. Ja samaan aikaan sosiaali- ja terveysvaliokunta tekee yksimielisesti yhteisen lakialoitteen haitta-asteen alenemisesta.

Ei, tämä juna ei kulje nyt ihan kaikilla pannuilla ja höyry puuttuu Sipilän hallitukselta, jos tämä asiaa jää hoitamatta. Toivon todellakin, että hallitus edellisten vuosien tapaan peruu tämän ratkaisun. Meidän itsenäisyyspäiväpuheiltamme putoaa pohja pois, jos tämä eduskunta, tämä sukupolvi, on valmis leikkaamaan sukupolvelta, jolleka me itse olemme itsenäisyydestämme eniten velkaa. Se asia on näin.

16.29 Petri Honkonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tulin tähän keskusteluun vähän puolivälissä, mutta kun täällä näitä tunteikkaita, ihan aiheellisesti tunteikkaita, puheenvuoroja käytetään, niin haluan vielä kerran muistuttaa siitä, kuinka pohjalta silloin aloitettiin, kun tämä Sipilän hallitus aloitti. Siis Suomen talous oli syöksykierteessä. Nyt tämä talou-

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

den, niin kansantalouden kuin julkisen talouden, kehitys on saatu pikkuhiljaa oikealle uralle. Aivan kuten edustaja Kulmuni tässä edellä muistutti, valtio edelleen velkaantuu huolimatta näistä vaikeista säästöpäätöksistä, joita itse kukin meistä tässä hallituspuolueiden jäsenenä on ollut tekemässä siitä huolimatta, kuinka vaikeita ne itse kullekin ovat. Tämä on se tilanne, missä ollaan oltu ja missään ollaan edelleen.

Kun tässä nyt viitattiin meihin kolmeen keskustalaiseen, niin varmasti uskallan kaikkien meidän puolesta sen todeta, kun tulemme itse kukin sellaisilta aika vähäväkisiltä alueilta, että nämä eivät — kuten tämäkään esitys, mistä nyt keskustellaan — ole todellakaan olleet helppoja päätettäviä, ja uskallan siinä puhua meidän kaikkien kolmen puolesta. Mutta nämä ovat kuitenkin tässä tilanteessa nyt niitä, joiden mukaan tässä hallitusrintamassa me menemme. Kuitenkin samaan aikaan pystymme tekemään näitä parannuksia, kuten tämän takuueläkkeen tason korotuksen, josta edustaja Kulmuni jo tässä aiemmin hyvin puhui.

On ilo huomata, että nyt sosiaalidemokraatitkin ovat heränneet tämän takuueläkkeen taakse ja muutenkin olette nyt heränneet puolustamaan näitä perusturvan perusetuuksia, mikä ei suinkaan aina ole ollut teidän puolueellenne kovin tyypillinen tilanne. Usein se ansiosidonnainen turva on ollut se teidän ykkösasianne. Mutta näemme nyt, että olette tähän heränneet.

16.32 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Kyllähän nyt viime kauden alussa muistaakseni sadalla eurolla korotettiin näitä etuuksia, ja sehän tietenkin keskustan edustajilta taitaa vähän unohtua. Mutta sallinette, että minä nyt vähän hämmästelen, puhemies, sitä, että täällä on kuitenkin nykyisillä hallituspuolueilla ollut neljä vuotta valtikka kädessä tehdä arvovalintoja ja sitten täällä vielä tullaan kertomaan, että niin, kyllä tämä hieman omaatuntoa soimaa, mutta me kävimme keskusteluita, kumpi on tärkeämpää, indeksileikkausten peruminen vai sitten tämä sinänsä hyvin tärkeä vähimmäisetuuksien nosto. Mutta miksi ihmeessä nämä kaksi ovat vastakkain? Miksi heikko on heikkoa vastaan? Miksi hallituspuolueet eivät keskustelleet siitä, että samaan aikaan on ollut varaa kaikkein hyväosaisimpien etuja parantaa siten, että on annettu hyvin anteliaita veronkevennyksiä myös sinne ylätulo- luokkiin, on annettu kevennyksiä esimerkiksi miljoonaperintöjen verotukseen ja kaikkiin näihin, joita täällä on lueteltu moneen kertaan. Näihin rahaa on löytynyt. Raha ei ole koskaan ollut loppu, kun on tehty veronkevennyksiä hyväosaisille. Nämä eivät ole suinkaan hallituksella koskaan vastakkain, vaan sitten asetellaan pieniä ihmisiä vastakkain ja mietitään, annetaanko jollekin.

Ja tämä takuueläkkeen nosto on hyvä asia. Me emme ylenkatso sitä. Haluaisimme vielä enemmänkin. Mutta se, mikä on tosiasia, on se, että kun tapahtuvat samaan aikaan nämä indeksijäädytykset ja muutenkin tehdään eläkkeensaajan asemaa heikentäviä leikkauksia, niin niinhän siinä käy, kuten eduskunnan tietopalvelu meille joskus laski, että sen pienen työeläkkeen saajan rahapussiin jää miinusmerkki, ostovoima heikkenee.

Tässä nyt ollaan, kun puhutaan näistä hallituksen valinnoista. Siksi, puhemies, olen kysynyt sitä, voisiko nyt löytyä se sydän, voisiko löytyä omatunto, että voitaisiin edes tämä rintamalisiin perustuva leikkaus perua. Se on hyvin pieni summa rahassa. Se on hyvin pieni summa rahassa, puhemies, ja tietenkin itse toivoisin, että sen lisäksi peruttaisiin nyt tämä hallituksen neljännen kerran tekemä leikkaus, indeksijäädytys. Eli minä todella nyt vetoan siihen ja muistutan vielä kerran niistä keskusteluista, joita muistan keskustan sisällä ja julkisuudessa monena kesänä käydyn, kun siellä vaadittiin toimia eläkkeensaajien aseman pa-

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

rantamiseksi. Sitten kun tulee tämä hetki täällä salissa, kun tästäkin laista äänestetään, niin sitten kuitenkin äänestetään leikkausten puolesta. Se on hyvin ristiriitaista, puhemies.

16.35 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kun kuunteli noita demareiden koottuja selityksiä, niin ei siitä voi tulla kuin surulliseksi. Viime vaalikaudella te jätitte tietenkin ne pienet peruspäivärahat korottamatta. Sitä eivät demarit näköjään enää muista, mutta se on tuo valikoiva muisti joskus ihmisellä ihan ymmärrettävää. Pahoittelen vaan, että te käytätte tällaista harhaanjohtamista, väärin tietojen levittämistä, vaalikeinona kertoaksenne ihmisille, mikä muka on totta — mikä muka on totta.

Edustaja Kari täällä silmät melkein vettä vuotaen kertoi, miten pieniä eläkeläisiä on kohdeltu. Kukahan se on ne pienet eläkeläiset aiheuttanut? Demarit ovat hallinneet työmarkkinapolitiikkaa tässä maassa vuosikymmeniä. Millään muulla puolueella ei ole ollut mitään asiaa tupo-neuvotteluihin. Sieltä, niistä pienistä palkoistahan se lasketaan se pieni eläke. Joka ainoa kerta, mitä te olette olleet siellä tupo-pöydässä, olette puolustaneet henkeen ja vereen näitä kovia prosenttikorotuksia, jotka suosivat niitä hyvätuloisia, joita te muka vastustatte, ja sorsivat niitä pienituloisia, joita te muka puollatte. Siinäkin te johdatte ihmisiä harhaan. Ne pienet kaupan myyjät, siivoojat, jotka saavat hävyttömän pientä palkkaa — te olette olleet itse tekemässä tätä järjestelmää vuosikymmeniä, ja nyt te täällä joulun alla ihmisille krokotiilinkyneleitä vuodatte ja sen jälkeen rupeatte väittämään julkisuudessa, että keskusta on tehnyt jotakin siellä. Keskusta ei ole ikinä ollut yhdessäkään tupo-pöydässä. Meidän osamme on ollut lähinnä lukea lehdestä, mitä te olette päättäneet.

Koko ammattiyhdistyskenttä on demarien hallussa ollut vuosikymmeniä. Joku vasemmistoliittolainen siellä on, taitaa Rakennusliitto olla vasemmistoliiton hallussa. Muilta osin demarit hallitsevat suvereenisti koko hommaa. Sitten te täällä salissa itkette suolaisia kyneleitä, miksi tämä homma pieniä eläkeläisiä sorsii. Itsehän te tämän sopan olette keittäneet, vuosikymmeniä olette keittäneet, ja nyt te yritätte täällä sitten tehdä meistä syyllisiä. Me olemme korottaneet pieniä peruspäivärahoja, mikä jäi teiltä tekemättä, sitten olemme korottaneet takuueläkettä. Tämä Rinteen malli, mitä hän on esitellyt silmät kiiluen, että 100 euroa nousee jollakin, oliko se nyt 1 300—1 400 euroon, se eläke. Miksi te ette nytkään puhuneet siitä kaikkein ongelmallisimmasta porukasta, mitä me olemme hoitaneet? Takuueläkkeet — siellähän ne todelliset ongelmat ovat. Työeläkepuoli on eri maailma, jossa tekin olette mukana olleet ammattiyhdistysliikkeen kautta. Tiedämme työeläkelait ja ne rahat ja sen, miten päätöksenteko hoidetaan siellä. Sehän ei kuulu tälle talolle kovinkaan paljon, juuri mitään. Päätöksenteko hoidetaan siellä työeläkelain mukaisessa menettelyssä, kolmikannassa vai mikä sen menettely nimi nyt olikaan. Kuitenkin siellä ne päätökset tehdään eikä tässä talossa.

Toivoisin, että te, hyvät demarit, jonain päivänä katsoisitte sen pieneläkeläisen puoleen: mikä on se todellinen syy, miksi sillä on pieni eläke? Te olette itse olleet puoltamassa prosenttikorotuksilla isoja palkankorotuksia niille, joilla on paljon, mutta jolla on vähän, se sama prosentti on sille todella vähän. Isopalkkainen saa satoja euroja, [Puhemies koputtaa] pienipalkkainen muutaman kymppin. Toivon, että tämän muistatte, [Puhemies koputtaa] kun seuraavan puheenvuoron pidätte.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat! Vastauspuheenvuoroja ovat pyytäneet SDP:stä täsmälleen samat henkilöt, joilla on täällä varsinainen puheenvuoro. Sopinee, että sen varsinaisen puheenvuorojärjestyksen mukaan mentäisiin, ja

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

se, että siinä nyt on yksi keskustalainen tilkkeenä välissä, tuskin haittaa tähän tapaan etenemistä. — Seuraava puheenvuoro, edustaja Paatero.

16.38 Sirpa Paatero sd: Arvoisa herra puhemies! On hyvä käydä tätä keskustelua, ja siinänsä on surullista, että täällä ei ole keskustelemassa esimerkiksi kokoomuksen edustajia, jotka ovat olleet sekä edellisessä hallituksessa että tässä hallituksessa tekemässä näitä päätöksiä.

Sen verran on kuitenkin pakko ehkä tarkentaa, että ei tulisi pelkästään vastakkainasettelua, että solidaarisuusvero on hyvä. Se tehtiin edellisellä kaudella ja sitä jo kerran korotettiin, ja sen jälkeen se jatko on erittäin perusteltu. Toinen, mitä silloin pystyttiin tekemään, on se, että puututtiin myöskin pääomatuloveroihin, jotta ne pääomatuloverot ja ansiotuloverot lähenisivät toisiaan, siten kuin ne ovat aikaisemminkin olleet. Ja myöskin sitä olisi pitänyt pystyä jatkamaan tällä kaudella. Se ei kosketa pienempiä eläkeläisiä eikä muita, mutta se olisi solidaarisuutta lisännyt myöskin tältä osin.

Perusturvan 100 euron korotus — äsken tuossa tarkistin — on ollut viime kaudella. Vuoden 2008 suuren, yli 8 prosentin bkt-pudotuksen jälkeen pystyttiin silti tekemään se 100 euron korotus, vaikka taloudellinen tilanne oli sen vuoden 2008 bkt:n yli 8 prosentin pudotuksen jälkeen aika lailla toinen kuin se taloustilanne, jossa ollaan tänään tekemässä vuoden 2019 budjettia. Ja silloinkaan ei jäädytetty kansaneläkkeitten indeksiä, ei edes silloin 2008, vaikka bkt tippui yli 8 prosenttia. Mutta nyt, kun talous kasvaa usealla prosentilla, te olette jäädyttämässä kansaneläkkeen indeksit. Se on se keskustelu, mitä oli tästä pykälästä, tästä lakiesityksestä ja tästä hallituksen päätöksestä niin sosiaali- ja terveystalokunnassa kuin verojaostossa, ja varmaan ylihuomenna täällä salissa, kun äänestetään, tämä tulee olemaan päätöksenä. Siitä me olemme pahoillamme ja surullisia.

16.40 Petri Honkonen kesk: Arvoisa herra puhemies! On aina ilo olla demarien tilkkeenä, ja sen voisi ottaa myös jonkinlaisena kunniamainintana.

Nyt vielä tähän takuueläkkeeseen tarkemmin. On hienoa tosiaan, että nyt olette ottaneet tämän takuueläkkeen asiakseen. Viime vaalikaudella ette kuitenkaan sitä korottaneet. Nyt sitä jo kolmanteen otteeseen tullaan korottamaan, ja se taso on enemmän kuin ne indeksijäädytykset. Todella siinä on kyse kaikista heikoimmassa asemassa olevien eläkeläisten perusturvan, toimeentulon, parantamisesta, ja on äärimmäisen tärkeää tilanteessa kuin tilanteessa toimia näin. Tämä takuueläkehän toteutettiin Vanhasen kakkoshallituksen aikana. Sitä yritettiin myös silloin punamultahallituksen aikana, Vanhasen ykköshallituksen aikana, mutta se ei teille käynyt silloin. Perusturvan kehittäminen ei demareille koskaan käynyt, kun ansiosidonnainen turva, sen kehittäminen, on teille aina ensisijaista. Nyt kuitenkin ilomielin kannatatte sen tason korotusta.

No, sitten tähän veropolitiikkaan. Tässä, edustaja Viitanen ja muut, viittasitte tähän, että rikkaiden verotusta on nyt alennettu ja rikkaille on suunnattu nyt sitä hyvää. No, miten tämä yhteisöveron korotus? Kummasti nyt tässä viime aikoina salin siltä laidalta on unohdettu tämä yhteisöveron alennus, joka toteutettiin viime vaalikaudella. Olette nyt ottaneet esille tämän yrittäjävähennyksen. Nimitätte tätä apteekkarivähennykseksi. Se yrittäjävähennys on erittäin hyödyllinen myös monelle pienyrittäjälle, monelle perheyrittäjälle, hyvinkin pientä yritystoimintaa harjoittavalle yrittäjälle. Sen sijaan tämä yhteisöveroalennus on suurimmille pörssiyrityksille tuottanut suurimmat hyödyt. Sen kyllä tehokkaasti nyt unohdatte, kun puhutte tästä veropolitiikasta ja rikkaiden suosimisesta.

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

16.42 **Mika Kari sd:** Arvoisa herra puhemies! Kun tuossa aikaisemmin sanoin, että noita alkiolaisia, arvokeskustalaisia, on paikalla täällä kolme tai neljä, en tiedä, kuuluuko edustaja Honkonen niihin — tilkkeenä tietenkin sopii aina olla ja sopii olla vähän tämmöistä leikkimielistä kujeilua — niin isoissa asioissa minä toivoisin kuitenkin henkilökohtaisesti semmoista laajaa, mahdollisimman suurta yksimielisyyttä niistä asioista, joista yksimielisiä ollaan. Minä olen ainakin käsittänyt niin, että eduskunnassa näistä veteraanasioista ollaan yksimielisiä.

Tuolla kuuntelin edustaja Hoskosta, joka lähti muuten käpykaartiin heti puheenvuoronsa jälkeen eikä jäänyt kuuntelemaan vastausta, kun sain tämän nyt puhemieheltä ansioni mukaan vasta pyydettyä puheenvuorona. Toivon, että edustaja Hoskonen ymmärtää sen, että puhuin veteraaneista. Jos hän ei sitä ymmärrä, niin näin kylmäsydämistä keskustalaisista en ole koskaan tavannut eduskunnassa, joka suhtautuu veteraanien asioihin noin vähätelevästi. Samasta vaalipiiristä löytyy edustaja Reijonen, puolustusvaliokuntaveli, joka näiden asioiden äärellä kyllä toimii veteraanien puolesta. Mutta jos edustaja Hoskonen kokee kunniakansalaisemme jollain tavalla — en muista, mitä sanaparia hän käytti — vaalikarjaksi, niin kokekoon. Minulle he ovat kunniakansalaisia, ja heitä puolustan viimeiseen asti. Tämäntyyppiset puheenvuorot kuin minkä Hoskonen käytti, jääkööt omaan arvoonsa.

Mutta sen sijaan haluan sanoa kyllä tästä tupopöydästä, että oli mielenkiintoinen vertaus se, että sosiaalidemokraattien suurimmat synnit on tehty tupopöydän äärellä. Niiden tupopöytien äärellä on tämän Suomen hyvinvoinnista rakennettu valtaosa. Se, missä keskusta on viime aikoina ollut — keskusta on löytynyt EK:n saunasta, [Pia Viitanen: Ja pukukopista!] sieltä herrojen kanssa sopimasta jo ennen vaaleja, kuinka hyvätuloisten ihmisten tulot varmistetaan seuraavalla hallituskaudella — näkyy teidän kokoonpanossannekin, arvoisat keskustalaiset. Ne arvokeskustalaiset, alkiolaiset, köyhän kansan puolustajat, eivät istu tuolla ministeriaitiossa vaan ihan muilla tuoleilla, tälläkin hetkellä.

16.45 **Pia Viitanen sd:** Arvoisa herra puhemies! Tässä tosiaankin alun perin sain kimmokkeen puheenvuoroon pyytämiseen edustaja Hoskosen puheenvuorosta. Ihmettelin kyllä sen kuluessa sanapaljoudessa, missä ihmeen ihmemaailmassa edustaja Hoskonen elää, kun löytyvät kyllä koko maailman synnit sosiaalidemokraattien kannettavaksi ja vailla kyllä kauhean isoa totuuspohjaa, jos nyt sallittaisiin sanoa. Ja eihän se vaatisi, puhemies, mitään muuta kuin ottaa käteen tämä meidän vaihtoehtobudjettimme, joka on huolellisesti tehty.

Täällä sivulla 50 kuvataan esimerkiksi sosiaalidemokraattien malli, jolla me nostaisimme pientä työeläkettä, alle 1 400 euroa kuukaudessa, saavien toimeentuloa siten, että se tässä erässä nousisi 30 euroa, ja lisäksi takuueläkettä korottaisimme 21 euroa kuussa, jolloin sekin nousee hallituksen esittämän korotuksen kanssa 30 eurolla kuukaudessa. Me antaisimme takuueläkettä saaville ja huomioisimme myös pientä työeläkettä saavat, puhemies, koska hallitus saa jatkuvat moitteet. Tulkaa sinne Tampereelle Tammelantorille, jos ette muualla kuule. Hallitus saa jatkuvat moitteet siitä, että pientä työeläkettä saavat ihmiset on jätetty täysin heitteille. Kaikki kustannukset nousevat ja rahapussissa on miinusmerkki, ja tästä minulle ihmiset tulevat puhumaan. Toivon, että jos ajattelette niin, että Viitasen sana ei tehoa, niin uskotte edes näitä ihmisiä, jotka kantavat tätä huolta. Tämä huoli on aito. Emme me sitä oppositiossa keksi. Me haluaisimme, että asiat olisivat hyvin kaiken kaikkiaan.

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

Ja sitten mitä tulee tosiaan näihin tupopöytiin, niin sehän tässä kaikista kammottavinta on ollut, että sieltä monta kertaa on löydetty asioita, joista me suomalaiset olemme maailmallakin kiitettuja ja tunnettuja: että osaamme rakentaa yhteiskuntaa yhdessä sopien. Jos ette tässäkään meitä sosiaalidemokraatteja usko, niin uskokaa vaikka Lasse Laatusta, joka on tällä hallituskaudella ottanut paljon kantaa siihen, että hallitus on halunnut aivan turhaan heittää kolmikannan hyviä asioita roskakuppiin ja sinne ne sitten halunnut haudata. Kyllä me muistamme kikyn alkuvaiheet: tuotiin pakkolakiuhka, ja hallitus oli jo leikkaamassa sunnuntailisiä ja lomakorvauksia, sairaspäivän sakkoja oli tulossa, työajan pidentystä, kaikkea tätä. Ei ole ihme, kun näiden pakkolakien seurauksena hallitus oli hypännyt elinkeinoelämän pukukoppiin niin että helmat heiluivat, että kilpailukyky sopimukseen sitten jäi tämä ikävä arpi julkisen puolen lomarahojen leikkauksesta, joka muuten sekin mielestämme pitäisi perua nyt, kun talous on siinä mallissa, että kasvu voisi kuulua kaikille.

16.47 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Kun tulin äsken takaisin saliin — oli vieraita Jämsästä — niin olin jotenkin hämmentynyt sen keskustelun tyylistä, jota täällä tällä hetkellä käydään. Tuli ihan väijäämättä sellainen olo, kun kuunteli keskustaa, että keskustalla on ilmeisesti paha olo ja huono omatunto niistä kaikista päätöksistä, mitä te olette tehneet tämän hallituskauden aikana, kun te olette tuoneet levottomuutta työmarkkinoille. Te olette myös leikanneet systemaattisesti sosiaaliturvaa. Takuueläkkeestä olette pitäneet huolta, ja sitä me kaikki tuemme. Se on kannatettava esitys. Kukaan ei ole kyseenalaistanut takuueläkkeen olemassaoloa tai siihen liittyviä päätöksiänne, mutta kaikilta muilta osin te olette sitten kuitenkin systemaattisesti leikanneet ihmisten ensisijaisia etuuksia.

Ja kun me puhumme työelämästä, niin kyllä minun täytyy sanoa myös se, että olen ylpeä siitä, että sosiaalidemokraatit ovat olleet vahvasti tukemassa työmarkkinajärjestöjen yhteistyötä ja ovat vahvasti tukeneet kolmikantaa sillä tavalla, että työmarkkinajärjestöt yhdessä hallituksen ja eduskunnan kanssa pystyvät, me pystymme yhdessä kehittämään maatamme ja luomaan pitkäjänteistä ja suunnitelmallista tulevaisuutta. Nyt tämäkin valitettavasti on murentunut tämän hallituskauden aikana, mikä on selvästi näkynyt työmarkkinoilla epäluottamuksena ja epävarmuutena. Ja nyt kun te olette systemaattisesti myös leikanneet ensisijaisia etuuksia, niin se, mikä tässä on ollut myös psykologisesti erittäin harmillista, on ollut se, että entistä suurempi joukko ihmisiä on ajautunut ensisijaisilta etuuksilta myös toimeentulotuen piiriin, elikkä he eivät enää pysty itse vaikuttamaan samalla tavalla oman elämänsä sisältöön ja tavoitteisiin, kun toimeentulotukiriippuvuus hyvin pitkälle sitoo ihmiset pysyvään köyhyYTEEN. Tämä on strategisesti valittu linja, jonka nyt on hallitus tehnyt, ja keskusta on osa hallituksen päätöksentekoa, ja siitä te ette nyt valitettavasti pääse irti. Minun mielestäni tällainen vanhojen muistelu tai toistemme syyttely ei vie tätä asiaa yhtään eteenpäin, vaan meidän pitäisi pikemminkin... [Hannu Hoskosen välihuuto] — Mutta toin näitä teidän äsken tuomianne esityksiä, jotka ovat faktoja, tämän päivän päätöksiin liittyviä asioita. Ne ovat faktoja, joista me päätämme tämän viikon ja ensi viikon aikana. Mutta se, että me lähdemme muistelemaan vanhoja, ei rakenna tätä elämää yhtään eteenpäin. [Hannu Hoskonen: Voi hyvänen aika!]

16.50 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa puhemies! Niin, minäkin olen sitä mieltä, että pitäytyminen tässä päivässä ja tulevaisuuden rakentaminen on tämän talon toiminnassa ensiarvoisen tärkeää. Tässä nyt keskusteltavana olevassa hallituksen esityksessä ei todella ole

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

kyse kenenkään toimeentulon parantamisesta, josta on paljon puhetta ollut, päinvastoin. Tämä esitetty muutos on toimeentulon selvä heikennys ja koskee laajasti todella monia suomalaisia pienituloisia — ja tämä siitäkin huolimatta, että elämme noususuhdannetta ja talous kasvaa, kuten täällä on aivan oikein kehitetty.

Arvoisa puhemies! Toisenlainen politiikka on mahdollista, jopa niin, että ei oteta yhtään enempää velkaa kuin nykyinenkään hallitus vaan tehdään valinnat toisenlaiselta arvopohjalta. Vihreä eduskuntaryhmä on tehnyt oman esityksensä siitä, mitä ensi vuonna valtiontaloudessa tapahtuisi ja miten rahaa käytettäisiin. Me olemme esittäneet omassa vaihtoehtobudjetissamme köyhyyden torjuntaan yli 600:aa miljoonaa euroa sisältäen muun muassa näitten Kelan maksamien etuuksien sitomisen takaisin indeksiin, työttömän perusturvan ja vähimmäispäivärahojen korotuksen, takuueläkkeen korotuksen 41 eurolla kuukaudessa. Sitoisimme asumistuen takaisin vuokraan indeksiin, parantaisimme matka- ja lääkekorvauksia ja niin edelleen — samalla budjettitasapainolla kuin millä hallitus nyt tekee näitä indeksijäädityksiä. Se on arvovalinta.

16.52 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Siinä, mistä nykyinen hallitus aloitti työnsä, oli pakko lähteä siitä tilanteesta liikkeelle, missä sillä hetkellä oltiin. Se on aivan kuin yrityksessäkin, joka on konkurssiin menossa: tuleva johto, joka yrittää yritystä pelastaa suosta, joutuu aloittamaan siitä tilanteesta eikä jostain onnelasta, mitä ei ole olemassa. Kun viime vaalikausi päättyi, niin julkisen talouden rahoitusasema oli sillä vaalikaudella heikentynyt 38,5 miljardia. Valtionvelka kasvoi, kuntien velka kasvoi, valtion omaisuutta myytiin, ja viimeisenä oli tämä — kohta muistan sen viimeisen. Näistä neljästä asiasta kuitenkin koostui tämä 38,5 miljardin euron vaje, ja sitä vajetta on nyt sitten lähdetty kuromaan umpeen. Ei ole olemassa mitään eldoradoa, josta uusi hallitus vajaa neljä vuotta sitten aloitti. Siitä lähdettiin, mihin edellinen konkurssipesän jätti. Teidän jälkiänne tässä on selvitelty eikä mitään muuta. Konkurssipesä konkurssipesän jälkeen.

Edustaja Kari oli epäillyt, että allekirjoittanut ei muka veteraaneja arvostaisi. Asun Suomen itäisimmässä kunnassa, ja meillä on veteraaneista pidetty erittäin hyvä huoli. Kunnan talous on kunnossa ja asiat on hoidettu, ja varmasti joka ainoa veteraani on saanut asianmukaisen palvelun, eikä ole yhtään tingitty niistä palveluista, paremminkin niin, että on kyseisille henkilöille jopa tuotu palvelut kotiin niin tehokkaasti kuin ikinä pystyy ja kaikki on hoidettu. Eli siitä ei ole pätkääkään kysymys.

Se on selvä asia, että kun leikataan indeksiä, kun valtio leikkaa ja julkisia menoja leikataan, niihin menoihinhan se on käytävä käsiksi, mutta toisaalta sitten on myös laitettu valtiontaloutta kuntoon, kuntien talous on nyt kunnossa. Meillä ei ole kymmenien miljardien alijäämiä enää. Me pystymme tällä hetkellä ottamaan velkaa hyvin vähän. Sekin on liikaa, joka penni, minkä otamme velkaa, on liikaa, ehdottomasti. Me voimme kaivaa valtion budjetista totta kai yksityiskohtia, monta yksityiskohtaa, mitkä ovat ehkä menneet huonompaan suuntaan — se on totta — mutta iso kuva on niin, että julkisen velan kasvu on saatu pysähtymään, julkinen talous alkaa olla tasapainossa ja ensi vuonna sen mukaan velanotto loppuu kokonaan. Tämä on se iso kuva. Sieltä löytyy yksityiskohtia, varmasti löytyy yksityiskohtia, joissa joku määräraha on pienentynyt, jopa loppunut, mutta iso kuva on se, että velanotto on loppunut, ja se meidän on ollu pakko lopettaa.

Muistakaa, hyvät ystävät: tämän kuun viimeinen päivä loppuvat Euroopan keskuspankin tukiotot markkinoilta. Ei osteta enää yritysten eikä valtioiden joukkovelkakirjoja pois markkinoilta, eli se 30—40 miljardia kuukaudessa, mikä sinne on työnnetty rahaa —

setelielvytystä, voisi joku sanoa — loppuu tämän kuun loppuun, Yhdysvallat on sen jo lopettanut. Me elämme nyt reaalityalouden aikaa. Kohtapuolin elvytyspolitiikka loppuu, ja se ennakoii ihan varmasti korkojen nousua. Siitä me emme pääse mihinkään. Milloin markkinakorko nousee, sitä kukaan ei tiedä. Amerikkalaiset ennustajat, talousasiantuntijat, sanovat, että se loppuu. Korko lähtee nousemaan ensi syksynä, näin on ennustettu. Pitääkö se paikkansa, sen näemme sitten, kun seuraavaa joulujuhlaa vietämme.

Mutta meidän on varauduttava siihen, että saamme itse taloutemme tasapainoon. Joka ainoa prosentti, minkä korko nousee, on miljardi pois valtion budjetista. Tässä ei auta nyt mikään muu kuin panna itse omat asiamme kuntoon. Viime vaalikaudelta 38,5 miljardia miinusta julkisen talouden puolelle ja julkisen talouden rahoitusasemaan: sekö on sitten se juttu, joka pitäisi meidän unohtaa ja elää niin kuin siat vatukossa ja tuhata rahaa ja sen jälkeen viisastella, että on prosentilla leikattu jotakin tai kahdella?

Pienistä eläkkeistä sen verran, arvoisa puhemies: Kun sanoin äsken puheenvuorossani, että demareilla on ollut tässä asiassa paalupaikka koko ajan, niin te olette itse siellä työmarkkinaneuvotteluissa istuneet kukkona tunkiolla EK:n kanssa ja pitäneet huolen siitä, että paperimies on saanut — paperimiehet ovat aivan erinomaista porukkaa, loistavia asiantuntijoita — aina jättipotin, kun prosentilla on korotettu, mutta sen pienen, pienen, pienen siivoojan taikka apuhoitajan taikka osastoapulaisen, jolla on pieni palkka, korotus prosentilla laskettuna hänen palkastaan on todella vähän. Kuilu hyvin ansaitsevien ja vähän ansaitsevien välillä on kasvanut aivan hullun lailla. Miksi? [Anneli Kiljusen välihuuto] Täällä te sitten syytätte Suomen Keskustaa ja allekirjoittanutta ja montaa muuta keskustalaista päättäjää. Kenen vika se on? Katsokaapa välillä peiliinne, se varmasti tekisi terää.

Toivon kuitenkin, että kun nyt menemme eteenpäin, niin seuraavankin hallituksen aikana pitää pitää mielessä tämä asia, että meidän on saatava tässä maassa edelleen työllisyysastetta korotettua. Kun tämä hallitus aloitti, työllisyysaste oli 67,7 prosenttia. Nyt se on 71,7, mikä tarkoittaa 4 prosenttiyksikön nousua, mikä tarkoittaa käytännössä 120 000:ta uutta työpaikkaa. Se tarkoittaa vajaata 6:ta miljardia euroa julkisen talouden tasapainon plussaa, sitähan se tarkoittaa. Ja nyt te sitten täällä hyökkäätte meidän kimppeemme jonkun muutaman euron laskusta. Se on totta, muutaman euron indeksileikkaus on vaikuttanut. Mutta valtiontalouden ja ennen kaikkea kuntien talouden paraneminen on vaikuttanut siihen, että me olemme pystyneet hoitamaan julkista taloutta hyvin ja uudistamaan tätä maata. Jos te kuvittelette, että te pystytte palaamaan sinne jonnekin menneiden vuosikymmenten aikaan, jolloin rahaa syydettiin sinne sun tänne, tai käymään jostakin Suomen Pankin taseesta rahaa valtion budjettiin taikka ottamaan Sitran rahat jo neljännen vai, oliko, viidennen kerran: sitä aikaa ei enää ole. Meidän pitää ruveta pärjäämään omillamme, ja seuraavan hallituksen ehdottoman päämäärän tulee olla työllisyysasteen saaminen nousemaan 75 prosenttiin.

Onko se mahdollista? Ihan varmasti se on mahdollista. 60 000 työpaikkaa olisi tullut tälläkin vaalikaudella lisää, jos tekijöitä olisi löytynyt, mutta kun ei niitä tekijöitä ole tällä hetkellä. Työttömiä on vielä liian paljon, ja tekijöitä on liian vähän. Siinä on tämän loppukauden iso ongelma, jota pitää hoitaa muutaman kuukauden aikana parhaan kykymme mukaan. Tosin budjetit on käytännössä lyöty lukkoon, mutta sekin vähä, mikä on tehtävissä, pitää tehdä. Mutta seuraavalla hallituksella, joka istuu sitten kantamaan vastuuta, 75 prosenttia pitää olla työllisyysasteen tavoite, muuta keinoa ei ole. Siinä ei auta sitten sanoa, että kuka teki sitä tai tätä. Joka ihminen, joka on saanut työpaikan, on onnellinen ihminen, koska hän on saanut elämässään perusasiat kohtuullisen hyvään kuntoon.

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

Lopuksi, arvoisa puhemies, kerron lyhyesti, kun luin yhdestä lehdestä — en muista lehden nimeä mutta kuitenkin — tekstiviestipalstalta selvän viestin. Siinä isä ja äiti lähettivät terveisiä. He kiittivät siitä, että ovat kumpikin, sekä isä että äiti, saaneet työpaikan ja ”meidänkin lapsilla on jouluku”. Tarkoittaa sitä, että lapset saavat sinä jouluna joululahjoja ja monta muuta hyvää, kun perheen taloudellinen asema on rajusti parantunut. Siihen meidän pitää pyrkiä, muuta keinoahan meillä ei ole.

16.59 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Perussuomalaisten vaihtoehtobudjetissa Jotain rajaa — se on täällä kädessäni — on myös paljon toimia muun muassa pienituloisille eläkeläisille: muun muassa käyttöön pieni- ja keskituloisille eläkeläisille painottuva puoliväli-indeksi. Niistähän me täällä puhumme, indeksileikkauksista, ja toistan edelleen sanomaani: ne ovat kohtuuttomia, ne osuvat juuri niihin köyhimpiin ja kurjimpiin.

Arvoisa puhemies! Äsken tuossa esitin kapinaa, että rauhanomaisesti lähdetään kapinoimaan, mutta onhan niitä muitakin vaihtoehtoja. Minä en itse välttämättä hallitse niitä taitoja — en osaa lobbausta, en osaa hierontaa — eli yritän esittää täällä näitä asioita sillä tavalla, että ääni tulisi kuuluviin, ja nostan esimerkiksi nyt esiin nämä varusmiesten asiat. En osaa lobata, en osaa hieroa, puhun niin kuin asiat ovat ja toivon, että kansa kuulee, kansanedustajat ymmärtävät ja asia koetaan tärkeäksi. Aivan kuten te, edustaja Kari, sieltä nostitte kunnia-asiana nämä sotiemme veteraanit, mikä on erittäin tärkeä asia, niin toivoisin, että siinä kun meillä silmät kostuvat liittyen sotaveteraaneihin, niin silmät kostuisivat myös, kun me puhumme varusmiehistä.

Ja edustaja Hoskonen, koska te tuolla niin upeasti kerroitte isästä ja äidistä, niin minäkin haluan kertoa pikaisesti tarinan. Minulla ei ole enää näitä sotaveteraaneja elossa, vaan mummo ja ukki ovat jo nukkuneet pois, mutta minulla on omat vanhemmat, jotka ovat olleet pienen pienenä sota-aikaan, ja kun minä olen heiltä kysynyt arvopohjaa ja sitä, mikä asia on tärkein ja millä tavalla niin sotiemme veteraaneja kuin myös varusmiehiä tulee kohdella, niin se on vahva ääni sieltä, [Puhemies koputtaa] että vakuutusturvan pitää olla kohdallaan ja meidän tulee täällä ymmärtää se, että he ovat ne eturintamassa lähtijät, jos tilanteita tulee päälle. Ja niin kuin äitini sanoi, että jos hänen isältään, sotien veteraanilta, kysyisi, kuuluuko varusmiehille sama vakuutusturva kuin esimerkiksi kriisinhallinnassa toimiville, niin hän kyllä vastaisi, että kyllä kuuluu. He olivat niin rautaisia, sisukkaita ihmisiä, he varmasti pitäisivät myös nuoren aseveljen puolta.

Hyvää keskustelua, ja kohtahan me siirrymme tähän sotilastapaturma-asiaan.

17.02 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa puhemies! Näissä talkoissahan ovat olleet tosiaankin kaikki mukana tässä neljän vuoden aikana, ja sillä lailla Suomen tilannetta on saatu käännettyä parempaan suuntaan. On tietenkin valitettavaa, että näitä indeksitarkistuksia on jouduttu tekemään. Se on totta, ja eihän sitä kukaan kiistä täällä.

Tärkeintä on kuitenkin, että työllisyystilanne Suomessa saadaan nousemaan. Täällä on käyty keskustelua siitä, ja se aloitustilanne oli 68 prosenttia, ja nyt ollaan siellä noin 72:ssa. Tavoite seuraavalle hallituskaudelle on varmasti kova. Työ tulee olemaan varmaan haasteellisempaa, kun nytten menneellä kaudella on jouduttu tekemään kovia päätöksiä. Entistä enemmän ihmisiä on saatu pois sieltä tukien parista — tarkoitan sillä sitä, että entistä enemmän on ihmisiä työllistynyt. Tämä on se tavoite, jonka pitäisi täällä salissa olla meillä kaikilla yhteisesti kirkkaana mielessä, ja siinä sellainen pitkäjänteinen työ, mitä täällä on esitelty, viime hallituskaudella johti toiseen suuntaan. Nyt nämä toimenpiteet ovat olleet

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

rajuja — se on ihan totta — mutta niillä on saatu hyvä työllisyyskehitys aikaiseksi. Ja kyllä kun täällä muun muassa kikystä on mainittu, niin totta kai siitä on annettava kiitos heille, ketkä sen kiky-sopimuksen aikanaan tekivät. Sillä oli suuri merkitys, että tämä tilanne lähti kääntymään.

Mutta sen verran näistä lupauksista, että tuolla viime vappuna kansanedustaja Rinne lupasi satasen korotuksen, mutta nyt täällä edustaja Viitanen lupaa enää kolmekymppiä, [Pia Viitanen: Kyllä kannattaa kuulla, mitä edustaja puhuu!] ja kun tässä on vielä muutama kuukausi aikaa huhtikuuhun, niin sulaako se kolmekymppiä nyt suunnilleen sinne nolnaan? Katsotaan nyt. Nämä ovat näitä kuuluisia vaalilupauksia, ja näiden kanssa tietysti on syytä olla itse kunkin tarkkana, etteivät ne sitten tuolla toreilla tule meitä vastaan.

17.04 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Useimmiten riittäisi se, että kuuntelee, mitä edustaja on puhunut. Nimittäin juuri kerroin useammassakin otteessa, että tämä Rinteen ja SDP:n esitys, minkä olemme tehneet vakavissa mielin, tarkoittaa sitä, että vaiheittain, erissä päätyisimme siihen, että 100 euroa näille sen ansaitseville, alle 1 400 tienaa-ville eläkkeensaajille olisi mahdollinen kuukaudessa. Me olisimme viime vaihtoehtobudjetissa turvanneet tästä 30 euroa, nyt 30 euroa ja niin edelleen eespäin.

Kerroin, puhemies, aiemmin, että minulle oli pettymys, että Orpo tyrmäsi tämän Ylen aamu-tv:ssä. Nyt kuulen, että täällä keskustakin valitettavasti alkiolaisista juuristaan huolimatta pitää tätä esitystä jollain tavalla vain vaalilupauksena. Miksi, arvoisa keskusta, te ette voi sanoa, että tämä on hyvä ehdotus ja me voisimme sitoutua tällaiseen, jos kansa antaa meille luottamuksen. Tämä on hyvä ehdotus — tehdään yhdessä se mahdolliseksi. Ei, täytyy vain sanoa. Ilmeisesti esittäjä on sitten väärä, kun se on sosiaalidemokraattien taholta. Toisaalta, puhemies, tämä on hyvä, koska vaalit lähestyvät. On hyvä, että nyt eri puolueet sitten kertovat, mitä tekisivät vaalien jälkeen, ja on hyvä käydä nämä keskustelut. Tietenkin parempi sitten niin, että ennen vaaleja kokoomus tyrmää sen, että pienimpiä eläkkeitä tulisi nostaa, ja myös keskusta näyttää tyrmäävän sen. Se on ikävää asian kannalta. Toivon todella, että onnistuisimme pääsemään tässä eteenpäin siitä huolimatta, että yllätyksekseni myös keskustan asenne tähän oli niin nihkeä. Orpon asennetta en sinänsä niinkään ihmetellyt, vaikka se pettymys olikin.

Mutta, puhemies, nyt minä haluan vielä kerran todella vakavasti sanoa teille, arvoisat hallituspuolueet, että kun tästä asiasta huomenna äänestetään, toivoisin, että te voisitte perua nämä indeksileikkaukset, ja jos ette sitä voi tehdä, tehkää edes se, että perutte tämän rintamalisään kohdistuvan indeksileikkauksen. Tiedättekö, puhuin äsken tuossa aiemmassa puheenvuorossani siitä, että tämä rahasumma ei ole edes iso. Tämä rahasumma ei ole edes iso. Se rahasumma on, tiedättekö, niin pieni, että sitä ei saada näkymään edes sosiaali- ja terveysministeriön laskelmissa, koska sen säästövaikutus on niin marginaalinen, että sosiaali- ja terveysministeriön omat laskelmat tämän säästön mahdollisuuksista päätyvät Excelissä lukemaan 0,00. [Mika Kari: Ei voi olla totta!] — Kyllä se on. — Säästö on niin marginaalisen pieni valtion talousarviossa, että STM:n, sosiaali- ja terveysministeriön omissa laskelmissa ei kyetä saamaan lukuarvoa sille, kuinka paljon tällä säästetään. Se johtuu siitä, että näitä rintamalisiä saavien ihmisten määrä on valitettavasti kovin pieni, ja tämä indeksikään ei niin kovin suuri ole. Sen takia tämä summa on niin pieni, ja kun se on niin pieni, arvoisat hallituspuolueet, miten ihmeessä kaikkine niine perusteluineen, [Puhemies koputtaa] mitä täälläkin on puhuttu sotaveteraanien puolesta, se voi olla niin, että

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

säästöä ei edes käytännössä synny mutta pakko on leikata. Tämä on mielestäni aivan kam-mottavaa.

17.07 Mika Kari sd: Arvoisa herra puhemies! Korkealle arvostamani edustaja Kääriäinen sanoi kai jonkinlaiseksi lähtiäishaastatteluksi muodostuneessa kirjoituksessaan, että eduskunnassa ilkeintä tai ikävintä, jopa ehkä vastenmielisintä, on tahallaan väärin ymmärtäminen, ja sitä tulee matkan varrella tahtoen tai tahattomasti. Tässä edustaja Viitastakin lainattiin kohtuuvapain ottein, vaikka edustaja Viitanen hyvin rakentavasti kertoi, millä tavalla näitä perusturvaosia pystytään jatkossa vahvistamaan askel askeleelta.

Mietin tuossa myös sitä, jos joku haluaisi tästä keskustelusta purkaa edustaja Hoskosen puheenvuoron. Kun olin käyttänyt puheenvuoron nimenomaan rintamalisien leikkaamista vastaan, te tulitte saliin ja aloitte pauhaamaan siitä, kuinka tunteisiin vetoavasti tästä pu-huin. Olitteko te siis sitä mieltä, että tämä rintamalla palvelleiden sotiemme veteraanien eu-romääräisesti mitattuna marginaalinen mutta periaatteellisesti äärimmäisen suuri leikkaus on teille ihan ok juttu? [Hannu Hoskosen välihuuto] — Te ainakin sanoitte puheenvuoros-sanne, kun parjasitte allekirjoittanutta tunteisiin vaikuttamisesta.

Jos jokin asia itselläni tunteisiin menee, sinne menee nimenomaan veteraanien asiat. Täällä keskuslämmityksessä on todella mukava puolustaa hallitusta tai taistella opposition puolesta sanan keinoin, mutta kun mennään vuosikymmeniä taaksepäin, niin keskusläm-mitys oli kaukana sen sukupolven edustajilta, jotka tämän maan vapauden edestä antoivat arvokkaimpansa. Minä en henkilökohtaisesti voi millään ymmärtää, että keskustalaiset, jotka ovat tässä aseveliakselissa vuosikymmeniä olleet, ovat hallituksen esitystä puolusta-massa, tämmöistä marginaalista veteraanien kiusaamista.

Kysyin itsenäisyyspäivänä jälleen yhdeltä veteraanilta, millaista se sota oli. Vastaus oli, että se oli odottamista ja pelkäämistä. Valitettavasti täytyy sanoa, että tänä päivänä näyttää siltä, että hallituksen toimien odottelu on samanlaista: odottelua ja pelkäämistä. Korjatkaa, hallituspuolueet, tämä täysin kelvoton esityksenne.

17.09 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Haluan oikeastaan puuttua enää yhteen asiaan. Kun me eri valiokunnissa käsittelemme perustuslakivaliokunnan antamia huomioi-ta, niin toivoisin, että me ottaisimme niitä nykyisin entistä vahvemmin huomioon emmekä ainoastaan silloin, jos se on lausuman päässä.

Perustuslakivaliokunta on ottanut muun muassa tähän lakiesitykseen kantaa lausunnos-saan, jossa se viittaa myös aikaisempiin hallituksen tekemiin indeksileikkauksiin ja mui-hin leikkauksiin. Se toteaa siinä muun muassa, että hallitus ei ole arvioinut riittävän hyvin näitten leikkausten vaikutuksia eläke- ja muihin etuusmenoihin sekä julkiseen talouteen yleisemmin liittyviin tilanteisiin. Täällä viitataan muun muassa siihen, että perustuslakiva-liokunta kiinnitti näihin huomiota arvioidessaan vuoteen 2018 kohdistuvia indeksijäädy-tyksiä — elikkä vuoden 2017 esityksiä, jotka ovat vaikuttaneet tähän vuoteen — ja nyt pe-rustuslakivaliokunta ottaa tähän uudelleen kantaa vastaavalla lailla.

Minä voin tulkita valiokunnan jäsenenä tätä vähän niin, että perustuslakivaliokunta an-taa nuhteita sosiaali- ja terveysvaliokunnalle, kun hallitus ei ole riittävän hyvin pystynyt perustelemaan näitten leikkausten ja jäädytysten vaikutusta, kun se toteaa muun muassa: ”Valiokunta ei tuolloin” — vuonna 2018 — ”pitänyt asianmukaisena, ettei hallituksen esi-tyksessä ollut tehty selkoa perusturvaan kohdistuvien säästöjen perusteluista. Asialla oli erityistä merkitystä taloudellisen tilanteen ollessa osin erilainen kuin se, jossa valiokunta

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

oli arvioinut erilaisia niin sanottuja säästölakeja.” Sitten täällä on lueteltu useita säästölakeja, joita hallitus on tehnyt. Ja: ”Valiokunta pitää myös nyt käsillä olevan hallituksen esityksen perusteluita tältä osin puutteellisina.”

Elikkä me emme ole aikaisemmin tämän hallituskauden aikana kiinnittäneet riittävästi huomiota näitten meidän päätöstemme vaikuttavuuteen, vaan me olemme ohittaneet ne, ja nyt jälleen kerran perustuslakivaliokunta katsoo, että hallitus ei ole kiinnittänyt riittävästi huomiota näihin eikä antanut selkeitä perusteluita näitten leikkausten, jäädytysten, vaikuttavuudesta.

Toivoisin, että me kuulisimme perustuslakivaliokuntaa tarkemmin varsinkin, kun on kyse kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin ihmisiin kohdistuvista leikkauksista.

17.12 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa puhemies! Kun tuossa äskeisessä puheenvuorosani en muistanut sitä neljättä tekijää, mikä viime vaalikaudella aiheutti sen 39,5 miljardin euron aukon julkisen talouden hoitoon, niin sen verran kertaan vielä, että valtion lainat nousivat yli 20 miljardia ja kuntien lainat seitsemisen miljardia, ja sitten olivat valtion omaisuuden myynti ja valtion kassan kaventuminen — yhteensä 39,5 miljardia. Siinä oli tämän vaalikauden lähtötilanne, eikä se tilanne ollut hyvä. Tilanne oli paljon huonompi kuin oli annettu ymmärtääkään, mutta se oli vain se lähtötilanne, mistä hallitus aloitti, ja sitä gäppiä, sitä kuilua on lähdetty kuromaan umpeen, ja olemme sen melkein onnistuneet tekemään.

Viime kaudella kasvoivat vain valtionvelka ja työttömyys, ja mitä korotettiin? Veroja. Kaikkein karmein myrkky, mitä voidaan tehdä työllisyyden ja kansantalouden kannalta tällaisessa taloustilanteessa, on korottaa veroja. Se on kamalin virhe, mitä tehdä voi. Sen vaikutus on sitten aivan kammottava, ja senhän me olemme nähneet nyt, miten se vaikuttaa. Jos te kuvittelette, että on olemassa joku silmänkääntötempu, jolla tämä homma hoidetaan niin, että se on sitten toisten syy, niin kertokaa minulle, mistä se konsti löytyy. Olisi mielenkiintoista ainakin opiskella se.

Toisekseen, kun kuultiin tässä myös, että veteraanien lisät tämän indeksileikkauksen myötä pienenevät, niin tosiasiahan on kuitenkin, että takuueläkkeen nostot kompensoivat monin verroin sen, että se jää varmasti plussalle. Kukaan ei menetä mitään. Se leikkaus on pienempi kuin se saatu lisä. [Välihuutoja] — On, on. Takuueläke on noussut niin paljon, että se kompensoi selkeästi. Siitä on ihan faktatietoa. Älkää nyt viitsikö kääntää numeroita sellaisiksi, mitä ne eivät ole. Toinen juttu ovat sitten työeläkkeet, kuka työeläkettä nauttii. Niistähän ei tässä talossa tietenkään päätetä, vaan ne menevät omaa reittiään.

Ihmettelen vain, kun demarit ovat tässä nyt puhuneet siitä, että 1 300—1 400 euroa eläkettä kuussa ansaitseva saisi satasten lisää. Minkä takia te ette siinä samassa yhteydessä nosta takuueläkettä ylös? Edustaja Kari, ymmärrän minä, että se kirpaisee, kun totuuden kuulee — käsi rupeaa huitomaan. Minä ymmärrän sen vallan hyvin. Kun katsoo tätä pieneläkeläisen kohtaloa Suomessa, niin siitä te ette pääse yhtään minnekään, vaikka 28 puheenvuoroa vielä käyttäisitte tänä iltana, mikä on aiheuttanut näiden pieneläkeläisten ongelman tässä maassa, sen pienen työeläkkeen ongelman. Se on juuri se teidän työmarkkinapolitiikkaanne. Vuosikymmeniä te piditte huolen kovilla prosenttikorotuksilla, että ne kovasti ansaitsevat henkilöt saavat koko ajan lisää. No, otetaan esimerkki: 10 000 kuussa ansaitseva henkilö, 4 prosenttiyksikköä palkankorotusta. Siitähän tulee 400 euroa. Tuleeko niin? 400 euroa tulee kuussa korotusta, mutta siivoojan, joka saa 1 500 euroa kuussa, tuloista 4 prosenttia on kuusikymppiä. 340 euroa kasvavat tuloerot sillä yhdellä päätöksellä,

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

ja tälle te ette ole korvaanne lotkauttaneet, niin että kun te tulette puhumaan prosenttilaskusta, edustaja Kari, toivon, että otatte edes matematiikkaa mukaan ja tunnustatte tosiasiat — ei minulle vaan niille pienille eläkeläisille, [Puhemies koputtaa] jotka tuolla pienen eläkkeen varassa elävät. Ei minulle.

17.15 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Jos saisin sellaisen yleisen keskustelevaisuuden nimissä esittää sellaista, että jos täällä osallistutaan keskusteluihin, niin kuunnellaan silloin toisten puheenvuorot eikä välillä juosta salista pois ja palata sitten. En haluaisi jälleen toistaa näitä, mitä äsken kerroin edustaja Hoskosen aiemman puheenvuoron johdosta, esimerkiksi siitä, miten me toteuttaisimme meidän eläke-esityksemme ja nostaisimme sekä pieniä työeläkkeitä että takuueläkettä.

Samoin toivoisin sellaista mielenkiintoista juttua — uskoisin, että kaikille hallituspuolueidenkin edustajille se voisi olla hyvin mielenkiintoista — että voisi lukea nämä vaihtoehtobudjetit läpi. Ihan oikeasti, se voisi olla mielenkiintoista. Nimittäin sieltä selviäisi hyvinkin pienellä lukaisulla esimerkiksi veroista — joita, edustaja Hoskonen, paheksuitte ja joita ei saisi nostaa — se, että SDP:hän ottaisi pieni- ja keskituloisilta palkansaajilta ja eläkkeensaajilta vähemmän veroa kuin hallitus kerää. Vähemmän veroa kuin hallitus kerää. [Hannu Hoskosen välihuuto] Pienituloisen eläkkeensaaja, pienituloisen palkansaaja ja keskituloille asti eläkkeensaajat ja palkansaajat maksaisivat vähemmän veroa SDP:n vaihtoehtodossa kuin hallituksen. Nyt kun edustaja Hoskonen ja kumppanit istuvat täällä salissa, toivon, että kun tämä seuraava purkaus ehkä saattaa jossain vaiheessa tulla, niin jälleen kerran näitä erheellisiä tietoja ei sitten toistettaisi, koska se on hieman ikävää toistaa koko ajan sitten näitä samoja vastauksia uudelleen ja uudelleen näihin kaikkiin kysymyksiin.

Mutta, puhemies, kuten sanottu, nyt kun selvisi vielä tämä säästö veteraanien rintamalisästä, joka on niin pieni, että edes sosiaali- ja terveysministeriön omat laskelmat eivät kykene tunnistamaan sen säästövaikutusta, niin voisiko nyt edustaja Hoskonen vastata siihen kysymykseen, miksi hän ehkä alun perin pyysi puheenvuoroa, kun edustaja Kari kysyi häneltä, oliko hän sitä mieltä, että tämä on silti ihan niin kuin oikein ja kohtuullista? Toivoisin hänen nyt sitten sanovan, onko se kohtuullista. — No, puhemies, hän poistui salista. Tuli tärkeä puhelu ilmeisesti. — Sanoisin kyllä, että toivoisin vastausta siihen, mitä häneltä kysyttiin. Ehkä sitten kohta taas kuulemme uuden purkauksen, kun hän sieltä palaa saliin.

17.18 Mika Kari sd: Arvoisa puhemies! Taitaa olla vähän mahdotonta dialogi salissa. Edustaja tulee, edustaja menee, edustajalla on edustajan kiireet. Ymmärrän kyllä itsekin edustajana, että tässä mennä viipotetaan, mutta sitä en ymmärrä — niin kuin edustaja Viitanenkin tuossa hyvin sanoi — että tänne saliin tullaan antamaan suurta totuutta toisen puheenvuorosta, jota ei itse ollut edes kuulemassa, ja sen jälkeen, kun tulee aika vastata takaisin, lähdetään käytävälle luikkimaan. No, eduskunnan työjärjestyksessä on paljon kehittämistä, ja ensimmäiset kehittäjät olemme me itse. Omalta osaltani päätän puheenvuoron tähän. Asiakohta minun puolestani on loppuun käsitelty.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaisten väliyhteisöjen osakkaiden verotuksesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 218/2018 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 24/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 24/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

17.19 **Pia Viitanen sd:** Arvoisa puhemies! Ihan muutama sana tästä, koska meillä sosiaalidemokraateilla on myös tähän hallituksen esitykseen muutamia omia huomioita.

Eli kaiken kaikkiaanhan kysymys on tällaisesta aggressiivisesta verosuunnittelusta ja sen torjunnasta. Me kaikki tiedämme, että sosiaalidemokraatit ovat tästä asiasta puhuneet hyvin paljon, eivätkä pelkästään puhuneet, arvoisa puhemies. Meillä on myös hyvin ohjelmallista työtä sen eteen, miten ja millä keinoin voitaisiin verosuunnittelua ja myös ihan puhdasta veronkiertoakin kaiken kaikkiaan torjua.

Väliyhteisölaissa puututaan siis matalan verotuksen maihin rekisteröityjen niin sanottujen pöytälaatikkoyhtiöiden käyttöön verosuunnittelussa. Sinänsä tämä laki on ollut voimassa jo vuodesta 95, ja sen tarkoitus on oikein hyvä. Nyt sitä ollaan sitten muuttamassa, koska EU:n veronkiertodirektiivin minimistandardi edellyttää tähän lakiin pieniä muutoksia. Kaiken kaikkiaanhan nämä lait väliyhteisöistä ovat sellainen keskeinen työkalu, jolla pystytään nimenomaan sitä estämään, että näitä pöytälaatikkoyhtiöitä eri puolille perustettaisiin ja sitä kautta vältettäisiin sitten verovastuita.

Täytyy sanoa, että tähän esitetään muutoksia, mutta meidän mielestämme ei vielä kylliksi sellaisia, joilla pystyttäisiin kaikki tietynlainen kiertäminen estämään. Eli tavallaan voisi sanoa pähkinäkuoressa, että hallituksen esityksessä ei ole riittäviä parannuksia. Toisaalta onneksi siinä ei sinänsä ole heikennyksiäkään juurikaan. Mutta tietenkin tässä vaiheessa, kun direktiivinkin edellyttämänä ja muutenkin tätä lainsäädäntöä saatetaan eteenpäin, olisi mielestämme voinut tässä yhteydessä paikata näitä ongelmia ja tietynlaisia poraanreikiä, joita tähän lakiin edelleen jää.

Siksi me olemme tehneet vastalauseen yhdessä perussuomalaisten, vihreiden ja vasemmistoliiton kanssa. Siinä on tiettyjä pykälämuutoksia, ja sitten siellä on myös lopussa esitettyä muutama lausuma, joissa sitten vähän jatkoon viitotetaan sitä, mitä mielestämme pitäisi kaiken kaikkiaan tehdä. Tämä on sinänsä tarpeellinen, jotta me voisimme puuttua tiukemmin aggressiiviseen verosuunnitteluun ja vaikeutettaisiin verovälttelyä kaiken kaikkiaan.

Tässä ongelmana on muutamia kohtia, ja yksi niistä on se, että hallituksen esityksessä mahdollistuu se, että näihin pöytälaatikkofirmoihin näennäisesti palkataan 0–2 henkilöä, muutama henkilö sinne näennäisesti, ja sen seurauksena edelleen tilanne säilyy sellaisena, että saataisiin näyttämään tämä pöytälaatikkofirma siltä kuin sillä oikeasti olisi jotain merkityksellistä toimintaa ja sitä kautta pystytään välttelemään verotusta tämänkin esityksen

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

jälkeen. Muun muassa tämän asiantilan haluaisimme näillä omilla pykälämuutoksillamme ja vastalauseillamme korjata.

Ei ole mitään arvioita siitä, kuinka paljon verotuloja menee sen takia, että näitä porsaanreikiä on, mutta kuitenkin esitämme arvion siitä, että menetys on miljoonia ja vähintään puhumme kymmenistä miljoonista. Kaikki ymmärtävät tämän suhteen, että jos me äsken puhuimme esimerkiksi indeksijäädytyksistä, jotka ovat hyvin pieniä summia, jotka hallitus väen vängällä haluaa tehdä esimerkiksi juuri näille mainituille veteraaneille heidän rintamalisäänsä, niin sitten jos me pystyisimme tällaisilla muutoksilla verovälttelyä estävään lainsäädäntöön tekemään tiukennuksia ja sillä tulisi jo kymmeniä miljoonia lisää, niin te ymmärrätte, minkä mittaluokan asioista puhumme.

Täällä äsken puhuttiin himoverottamisesta ja minä kerroin ja oikaisin sen asian niin, että tavallista palkansaajaa, tavallista eläkkeensaajaa, esimerkiksi me demarit verottaissimme vähemmän kuin hallitus verottaa mutta sen sijaan tilkitsisimme veronkiertomahdollisuuksia. Sillä saataisiin ihan oikeasti kymmeniä, satoja miljoonia lisää. Sen takia pidän näitä asioita äärimmäisen tärkeinä, koska näiden esitysten kautta me voisimme saavuttaa tosiasiallisesti sitä liikkumavaraa, jota me voisimme käyttää myös sen heikomman ihmisen hyväksi ja jolla myös palveltaisiin rehellisiä yrittäjiä tietenkin, koska suurin osa yrittäjistä ei välttele veroja, ja se ei ole tietenkään mukava asia, että sitten jossain se mahdollistetaan ja toiset toimivat niin. Siksin nämä asiat ovat hyvin tärkeitä. Meidän yhteiskuntamme ja yhteisen tulevaisuutemme kannalta nämä ovat tulevaisuuskysymyksiä, siksi olemme jättäneet myös tähän pykäläesitykset.

Eli teen, puhemies, tässä yhteydessä pykäläesitykset, jotka sisältyvät sosiaalidemokratian ja muun opposition vastalauseeseen. Niitä on kaiken kaikkiaan 2 §:ään, 3 §:ään kaksi muutosta ja 4 §:ään.

17.24 Riitta Myller sd: Arvoisa puhemies! Kannatan noita pykälämuutosehdotuksia, jotka edustaja Viitanen tuossa edellä teki.

On äärimmäisen tärkeätä, että meidän verolainsäädäntömme on sellainen, että se merkitsee sitä, että voimme verottaa oikeudenmukaisesti sen lainsäädännön mukaan, jonka olemme tässä talossa sopineet. Tätä varten tarvitsemme myöskin mahdollisimman aukottoman käytännön toiminnan, ja siihen näillä pykälämuutoksilla tähtäämme eli siihen, että voitaisiin puuttua nykyistä tiukemmin aggressiiviseen verosuunnitteluun ja vaikeutettaisiin verovälttelyä. Tämähän merkitsisi myös sitä, että kansainvälisesti Suomen kilpailu-asema paranisi, kun ei enää voisi saada verohyötyjä siirtämällä toimintaa matalan verotuksen maihin. Olisi myös vaikeampaa ikään kuin painostaa näihin toimiin esimerkiksi kehitysmaita tai muita sellaisia maita, jotka haluavat antaa verohyötyjä eri ihmisryhmille, koska nämä eivät voisi hyötyä veroeduista, koska nollaverotilanteissa voitto verotettaisiin Suomessa.

Eli juuri näillä pykäläehdotuksilla, joita edustaja Viitanen tuossa teki, me voisimme entisestään tätä hallituksen esitystä parantaa, koska uskon, että meillä kaikilla on se tieto olemassa, että tällä osa-alueella meillä on vielä paljon tehtävää. Valitettavasti aina porsaanreikiä löytyy, ja niitten tilkitsemisessä lainsäädännön pitää olla tietysti edellä, ja jo vähän etukäteen näitä asioita pitää sitten tuoda päätöksentekoon.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain ja asevelvollisen kuoltua suoritettavasta taloudellisesta tuesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 122/2018 vp
Lakialoite LA 27/2017 vp, 48/2018 vp
Valiokunnan mietintö StVM 16/2018 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

17.27 **Arja Juvonen ps:** Arvoisa herra puhemies! Ihan ensimmäisenä esitän tähän kaksi lausumaa, jotta en sitten puheeni päätteeksi niitä vaan unohda lausua.

Eli esitän tähän vastalauseeseen kaksi lausumaa:

Ensimmäinen kuuluu näin: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin tiedottamisen parantamiseksi siinä, että Valtiokonttorin ohjeistusta saadaan selkeämmäksi ja ymmärrettäväksi vahinkotapahtumien osalta.”

Toinen lausuma kuuluu: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla asevelvollisuutta suorittavien turvallisuutta palvelusta suorittaessaan entisestään parannetaan.”

Arvoisa herra puhemies! Kyseessä on siis lakiesitys, jossa asevelvollisuutta suorittaessaan vammautuneella ja asevelvollisuutta suorittaessaan kuolleen lähiomaisilla olisi oikeus uuteen lisäkorvaukseen. Varusmiehellä olisi oikeus saada lisäkorvauksena sotilastapaturmana tai palvelussairautena korvattavan vamman tai sairauden aiheuttamasta pysyvistä haitasta kertakorvaus, jonka suuruus olisi enimmillään 210 000 euroa. Varusmiespalveluksessa sotilastapaturman tai palvelussairauden seurauksena kuolleen lähiomaisilla olisi oikeus henkivakuutusluontoiseen kertakorvaukseen, jonka suuruus edunjättäjän puolisolle olisi 200 000 euroa ja edunjättäjän lapselle 40 000 euroa. Jos kuolleeella varusmiehellä ei olisi puolisoa tai lasta, hänen vanhemmillaan olisi oikeus saada kertakorvauksena 20 000 euroa.

Arvoisa herra puhemies! Tämä lakiesitys on hyvä, ja tämä lakiesitys on kannatettava, mutta tämä tulee liian myöhään. Tämä lakiesitys on täällä meillä nyt sen tähden, että 1.1.2017 eduskunta päätti, että kriisinhallinnassa toimiville eli rauhanturvaajille annettiin juuri samankaltainen vakuutusturva, ja se astui voimaan 1.1.2017. Kysymyksessä oli lakiuudistus, kokonaishanke, jonka mukana tämä varusmiesten asia olisi pitänyt samalla kertoa hoitaa. Eli 1.1.2017 laitettiin rauhanturvaajien asiat kuntoon, mutta unohdettiin, jätettiin asevelvollisuutta suorittavat varusmiehet täysin tämän lain ulkopuolelle. Ja tämä on tässä se ongelma. Siis lakiesitys on hyvä, ja se astuu voimaan 1.1.2019, mutta huonoa on se, että se tulee kaksi vuotta liian myöhään. Tämän kaksi vuotta suomalaiset varusmiehet, jotka ovat suorittaneet lakisääteistä asevelvollisuutta, ovat olleet täysin eriarvoisessa asemassa yhdenvertaisuuden näkökannalta, kun mietitään, että rauhanturvaajat ovat saaneet korvauksia, varusmiehet eivät ja onnettomuuksia on tapahtunut, kuten muun maussa Raa-

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

seporin onnettomuus vuosi sitten, jossa menehtyi kolme varusmiestä ja lukuisat varusmiehet loukkaantuivat. Ja nyt viikko sitten, itsenäisyyspäivänä, Lapista saimme ikävän uutisen, kun kuulimme, että siellä varusmies oli menehtynyt. Ja edelleen vuoden loppuun saakka suomalaiset varusmiehet ovat niin sanotusti harmaassa tilassa, suoraan sanottuna. Heillä ei ole lisävakuutusturvaa. Meillä on vielä muutama viikko aikaa tässä. Voi tapahtua mitä vaan, ja varusmiehillä ei ole lisävakuutusturvaa. Laivatkin seilaavat turrillaan, sanoin viime keskiviikkona, ja pyysin, että laitetaan sormet ja varpaat ristiin, että yhtäkään tapaturmaa ei tapahdu, ja sitten itsenäisyyspäivänä tapahtui.

Minkä takia sitten tämä lakiesitys tuodaan vasta nyt? Tein yli vuosi sitten, jo kesällä, ke-säkuussa 2017, lakialoitteen, koska sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäsenenä pidin pöyristyttävänä sitä, että kriisinhallinnassa olevien turvaa parannettiin mutta varusmiesten ei. Täällä eräs edustaja nosti esille sen, että ”tehän olitte itse hallituksessa, miksi ette korjannut tätä asiaa”. Yritin, minä yritin. Minä puhuin puolustusministerille, minä puhuin sosiaali- ja terveysministerille, mutta arvopohja ilmeisesti oli muuttunut eikä heitä tämä asia niin kiinnostanut. Elikkä jäin yksin taistelemaan tämän asian kanssa.

Tein lakialoitteen, ja se sai 116 allekirjoitusta. Se lakialoite on mainittu täällä hallituksen esityksessä sivuilla 6 ja 7. Voitte lukea, mitä ministeriö siihen vastaa. Ministeriö antoi lausuntonsa minun lakialoitteeseeni vasta neljän kuukauden kuluttua elikkä laittoi senkin niin sanotusti hattuhyllylle odottamaan. Jouduin itse kyselemään vastauksen perään: missä viipyy vastaus? Se tapahtui Raaseporin onnettomuuden jälkeen. Pidin pöyristyttävänä sitä, että neljä kuukautta piti odottaa sitä, että 116 kansanedustajan allekirjoittama lakialoite sai vasta vastauksen. Mutta sen jälkeen tuli hätä. Hätä tuli siitä, kun Raaseporin onnettomuus tapahtui, ja kiireellä sitten ilmoitettiin, että laki tulee ja että laki astuu voimaan 1.1.19.

Mutta kuinkas sitten kävikään? Siinä unohdettiin se, että turvaa ei ole tämän vuoden loppuun. Ja tämä on mielestäni se asia, mikä kuuluu täällä kertoa kaikille, niin että kaikki tietävät, että tätä asiaa vitkutettiin, tätä asiaa viivytettiin ja ajateltiin, että mitään ei tapahdu. Ja kun me puhumme, miten hienosti täällä hallituksen esityksessä sanotaan — ja tähän jäi kirjankansiin loppuajaksi, tulevaisuuteen saakka — niin täällä sanotaan näin: ”Yhdenmukaista turvan tasoa kriisinhallintapalveluksessa ja asevelvollisen palveluksessa puoltaa se, että asevelvollisuus on pakollista ja kriisinhallintaan osallistuminen vapaaehtoista. Asevelvollisuuden suorittamisesta nuorelle ihmiselle aiheutunut pysyvä vamma voi olla koko loppuelämää rajoittava haitta. Asevelvollisen kuolema on luonnollisesti hyvin raskas menetys myös hänen lähiomaisilleen.” Eli tähän vedoten laki on tulossa.

Tiedustelin sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, kun asiaa käsiteltiin yhdenvertaisuuden näkökannalta, tulisiko pyytää perustuslain asiantuntijalta vastausta siihen, vastaako tämä nyt tähän yhdenvertaisuusongelmaan, koska sehän ei vastaa siihen. Kaksi vuotta ollaan oltu pimennossa. Ei ole ollut vakuutusturvaa. Vuoden alusta astuu voimaan vakuutusturva. Tein lakialoitteen siitäkin. Se sai yli sadan kansanedustajan allekirjoituksen, että sovelletaan tätä lakia taannehtivasti niin, että nämä menehtyneet uhrat, heidän edunsaajansa ja vammautuneet, loukkaantuneet ovat oikeutettuja korvauksiin. Se sai yli sadan allekirjoituksen. Ja kuinka kävikään viime viikolla, kun siitä äänestettiin? Vain 31 ihmistä eduskunnassa kannatti edelleen tätä asiaa, jonka toin sitten pykälänmuutosesityksenä. Eli on esitetty jo se, että taannehtivasti sovelletaan tätä lakia — ei mennyt läpi. Nyt tulee pari lausumaa. Vain tilkettähän ne lausumat ovat sinne, mutta esitänpä ne kuitenkin, ja sitten niistä taas äänestetään.

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

Minkä takia sitten varusmiehet unohdettiin silloin kaksi vuotta sitten? Koska rahaa ei ollut. Sanottiin suoraan, että se on taloudellisesti liian kallista. Mutta uskoisin, että siellä rauhanturvaajien takana oli myös paljon paremmat lobbarit, jotka toivat oman asiansa vahvasti eteenpäin. Kuka on puhunut varusmiesten puolesta täällä? Kuka täällä sitä tekee ja siitä kertoo? He tarvitsevat yhdenvertaisen, yhdenmukaisen vakuutusturvan, ja kaksi vuotta taaksepäin heidän turvansa pitää myös huomioida. Ja minä olen sitä mieltä, että rauhanturvaajien asia on erittäin tärkeä hoitaa. [Puhemies koputtaa] Kyllä tilanteet siellä [Puhemies koputtaa] Afganistanissa ovat vaarallisia. — Arvoisa herra puhemies, vielä jatkan aavistuksen verran tätä puheenvuoroani. — Näen, että meidän tehtävämme on tukea näitä asevelvollisia varusmiehiä, tukea vapaaehtoisesti asevelvollisuutta suorittavia naisia, siviilipalvelusta suorittavia, joista tänään myös puhuttiin, he kaikki kuuluvat tämän lain piiriin.

Ja sitten minä ihmettelen vielä niitä prioriteetteja, kun me puhumme täällä siitä rahasta. Meillä on nyt toinen vuosi peräkkäin, kun hallitus antaa 5,4 miljoonaa muun muassa paperittomien, siis laittomasti maassa oleskelevien, hoitoon. Laittomasti maassa oleskelevat saavat hoidon, ja heihin kohdennetaan resursseja. Nyt me puhumme, kun me mietimme viime viikkoa, 160 000 eurosta rahaa. Minä harvoin täällä käytän puheenvuoroja, joissa rinnastan näin selkeästi asioita, mutta nyt minun on pakko, koska minä haluan miettiä, että minä en halua antaa omia verorahojani paperittomien, laittomasti maassa olevien, palveluihin, minä haluan antaa näille varusmiehille. Jos olisi tarpeeksi rahaa, niin vaikka omaa kuvetta kaivaisin, koska tämä on kunnian asia meille suomalaisille, ja sen takia minä täällä puhun sydämeni kyllyydestä, koska minä koen myös äitinä niin, että meidän tehtävämme on puhua poikiamme puolesta. He ovat meidän poikiamme, he ovat meidän lapsiamme.

Ja vielä on se, että Valtiokonttori antaa ymmärtää, että heillä on henkivakuutusturva. MTV:n uutiset on tehnyt tänään valtavan hienon uutisotsikon, lukekaa se, niin pääsette selville, mikä tämä jutun juuri on. Ja minä toivon ja vetoan, että jos joululahjarahoja on vielä, niin hoitakaa, hyvä hallitus, tämä kuntoon.

17.36 Mika Kari sd: Arvoisa herra puhemies! Itse olen puolustusvaliokunnassa jäsenenä ja varapuheenjohtajana, ja täällä on puolustusvaliokunnasta kolme muutakin kollegaa, ja puolustusvaliokunnassa annettiin lausunto sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnalle tästä asiasta. Jaan ikään kuin tämän ajatuksen, johon edustaja Juvonenkin tuossa viittasi, mutta en kuitenkaan rinnasta tässä varusmiespalvelusta rauhanturvaan saatikka maahanmuuttoon tai ylipyörittämykseen terveydenhuoltoon liittyviin kustannuksiin. Mutta minä jaan sen näkemyksen edelleenkin, että tämä asia olisi ollut otettavissa vuonna 2015 sisälle hallituksen hallitusohjelmaan, koska silloinkin oli jo nähtävissä, että isänmaan palveleminen varusmiespalveluksena tai ulkomailla rauhanturvaoperaatioissa silloin, kun jotain ikävää, todella valitettavaa sattuu, kuolemantapauksia, joita nyt nähtiin, ja nähtiin Raaseporissa... Näiden suurten onnettomuuksien keskellä varmasti me kaikki koemme voimattomuutta, surun keskellä, ja tietenkin herää kysymys, millä tavalla sitten tämä meidän vakuutusjärjestelmä auttaa ihmisiä siinä kriisin keskellä.

Kun tuossa aikaisemman asiakohdan yhteydessä näistä asioista keskusteltiin, niin silloin, tahallaan tai vahingossa, haluttiin väärinymmärtää puheeni. Silloin viittasin siihen asiantuntijakuulemiseen puolustusvaliokunnassa, jossa todettiin, että takautuvan lainsäädännön vaikeus on siinä, mihinkä se raja laitetaan, koska meidän historia tuntee vuosikymmeniä taaksepäin onnettomuuksia, jotka ovat sattuneet rauhanturvatyössä tai varusmies-

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

palveluksen aikana. Jos raja laitetaan taaksepäin, syntyy tilanne, jossa taas jotkut jäävät rajan toiselle puolelle, ja se on tässä se ongelma.

Olisin toivonut vuoden 2015 hallitusohjelmassa tämän näkeväni, en nähnyt. Toivon, että jos näihin palvelussuhdeasioihin kotimaan- tai ulkomaanpalveluksen osalta niitä aukkoja vielä jää, niin ne pystytään lopultakin tilkitsemään vuonna 2019 aloittavassa hallituksessa.

17.38 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Tässä edellä jo edustajat Juvonen ja Kari puhuivat hyvin siitä, miten tarpeellinen tämä lakiesitys on, ja olen todella iloinen, että se tässä on nyt käsittelyssä, koska — kuten tässä on tullut esille monta kertaa — silloin kun varusmiehet suorittavat asepalvelustaan, pakollista asepalvelusta, tai naiset, jotka siellä vapaaehtoisesti sen suorittavat, on totta kai valtion velvollisuus huolehtia siitä, että palvelusympäristö on turvallinen, ja jos jotain tapahtuu, niin tulee huolehtia siitä, että tämä vaikutusturva on riittävä.

Tässä nousi esille myös kysymys siitä, voidaanko lakia saattaa takautuvasti voimaan, ja itse kyllä näen, että vaikka on aivan selvä, että normaalissa lainsäädännössä sellaiset takautuvasti voimaan tulevat lait ovat aina tietyllä tavalla hankalia siinä, mihin se raja vedetään, niin tässä tapauksessa kyllä olisi hyvin selkeä ajankohta löydettävissä. Aivan kuten puolustusvaliokuntakin omassa lausunnossaan toteaa, tämä olisi voitu hyvin laittaa taantuvasti voimaan 1.1.2017 alkaen, siis samaan aikaan, kun astui voimaan laki sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta, missä silloin nämä varusmiehet eivät olleet mukana. Todella toivon, että näin voitaisiin edelleen tehdä, koska me tiedämme, että oli tämä Raaseporin valitettava onnettomuus kuolemantapauksineen ja nyt sitten heti sen jälkeen, kun olimme tästä edustaja Juvosen lakialoitteesta edellisen kerran puhuneet ja miettineet tätä, voisiko se takautuvasti 1.1.2017 tulla voimaan — ja toivoimme täällä, että toivottavasti tällaisia kuolemantapauksia nyt sitten ei enää yhtään tulisi — saimme itsenäisyyspäivänä kuulla suru-uutisen siitä, kuinka varusmies oli menehtynyt palvelusta suorittaessaan. Itse kyllä koen, että tässä on myös niin pienistä summista kyse, että olisi kohtuullista, että näille perheille, joissa varusmiespalveluksen aikana on nuori menehtynyt palvelustehtävästä johtuen, nämä korvaukset voitaisiin suorittaa.

17.40 Mats Löfström r: Ärade talman! Det här är ett mycket viktigt lagförslag, men det kommer i kraft för sent för de beväringar som mist livet i de tragiska olyckorna under sin värnplikt de senaste åren.

För ett år sedan i oktober dog tre beväringar i den hemska olyckan i Raseborg, och nu senaste vecka dog en annan beväring under en olycka på självaste självständighetsdagen. Det handlar om att vi respekterar de förolyckade och deras familjer på samma sätt som det är tänkt att det ska göras i framtiden.

Arvoisa puhemies! Koko lähtökohta korvausten uusimiselle oli Dragsvikissa tapahtunut taseristeysonnettomuus, joka tapahtui viime vuoden lokakuussa. Viime viikolla äänestettiin siitä, olisivatko Dragsvikin onnettomuudessa menehtyneet olleet oikeutettuja kohtuullisempiin korvauksiin. Ehdotus kuitenkin äänestettiin alas viime viikolla. Vain muutama päivä sitten Kainuun prikaatissa menehtyi jälleen yksi varusmies ja vielä itsenäisyyspäivänä. Tässäkään tapauksessa uutta, jo hyväksyttyä lakia ei voida soveltaa, sillä se tulee voimaan vasta vuoden 2019 alusta.

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

On tärkeää, että Suomi pitää valtiona tarpeeksi huolta heistä, jotka ovat valmiita puolustamaan maatamme. Meidän täytyy pystyä paremmin suojelemaan varusmiesten turvallisuutta. Onnettomuuksia ei voida kuitenkaan täysin välttää. Siksi olisi tärkeää, että korvauskäytäntö olisi mahdollisimman selkeä, jotta varusmiehet ja omaiset välttyisivät vaikeina aikoina byrokratialta.

Haluan kiittää edustaja Juvosta hänen tärkeästä työstään tässä asiassa.

Jag vill tacka ledamot Juvonen för hennes fina arbete i den här frågan, och därför understöder jag ledamot Juvonens förslag att riksdagen godkänner två uttalanden.

Arvoisa puhemies! Siksi kannatan, että eduskunta hyväksyy vastalauseen mukaiset kaksi lausumaa.

17.43 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa herra puhemies! Takautuvassa lainsäädännössä, erityisesti tämän tyypisessä asiassa kuin tässä on kyseessä, on äärimmäisen haasteellista arvioida, mikä on se oikea ajankohta, kuinka pitkälle taaksepäin sitä ajatusta viedään. Pidän tätä edustaja Juvosen esitystä lähtökohtaisesti toki oikeana, mutta miksi juuri sitten se 2017 on se oikea hetki? Tiedän, että täällä on näitä muutamia valitettavia tapaturmia tai tapahtumia otettu esille, että siihen se rajataan, mutta voisiko se kuitenkin olla vaikka viisi tai kymmenen vuotta, jotta ne ihmiset, jotka sinäkin aikana ovat kärsineet tai menehtyneet varusmiespalveluksessa taikka YK:n rauhanturvaamistehtävissä, saisivat sen korvauksen? On äärimmäisen hankala ajatella tätä asiaa takautuvasti.

Pidän hyvänä, että rauhanturvaajien asia saatiin kuntoon 2017, ja nyt varusmiehille tulee asia kuntoon 2019. Nämä valittavat tapahtumat, joita tässä on käynyt, ovat tietenkin semmoisia, että aina voitaisiin katsoa taaksepäin: pitäisikö olla vielä vuosi taaksepäin. Yhdenvertaisuus näissä on toki tärkeää, mutta itse en ainakaan pysty arvioimaan sitä, mikä on siinä rajanvedossa yhdenvertaisuuteen se oikea hetki.

Toinen asia kaiken kaikkiaan on sitten, pitääkö rauhanturvaajia ja varusmiehiä laittaa vastakkain tällaisessa asiassa. Mielestäni ei, koska molemmat tekevät suomalaiselle yhteiskunnalle tärkeää työtä. Toiselle se on velvollisuus asevelvollisuuden muodossa. Se on totta, että rauhanturvaamistehtäviin lähdetään vapaaehtoisesti, mutta sitten kun sitoumus allekirjoitetaan, silloin ei ole enää kysymys vapaaehtoisuudesta, vaan silloin tehtävä muuttuu, tehtävän luonne muuttuu, joten minusta on täysin perusteltua, että myös rauhanturvaajien etu tässä on huomioitu. Ei ole kysymys siitä, kumman edunvalvojat ovat olleet parempia, vaan kyllä minun mielestäni kaiken kaikkiaan ehkä vaan, voi sanoa, kokonaisuudessaan liian myöhään ovat tulleet nämä molemmat esitykset voimaan.

17.46 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Niin, voi voi, me voimme jossitella ja me voimme voivotella ja me voimme miettiä ja me voimme pohtia. Me voimme keskustella siitä, pitäisikö vai eikö ja juupas vai eipäs. Siis minkä takia on esitetty aikaraja 1.1.2017? Sen takia, koska silloin astui voimaan laki kriisinhallinnasta. Eliikkä johdonmukaisesti tein lakialoitteen, jota pohdin pitkään, millä tavalla toimin johdonmukaisesti, että en tee mitään väärin vaan toimin sillä tavalla kuin lainsäädäntö edellyttää, ja se on se perustelu. Kun 1.1.2017 astui laki kriisinhallinnasta voimaan, niin 1.1.2017 tulisi olla myös varusmiehille lisävakuumaturva voimassa. Tämä oli se perustelu, ja perusteluna myös, kun kirjoitin lakialoitetta, laitoin sinne sen, että yhdenvertaisuusnäkökulma huomioiden minkä

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

takia lakisääteistä velvollisuutta suorittava on huonommassa asemassa eli kun toinen suorittaa vapaaehtoisesti palvelusta siellä kriisinhallinnassa. Se on hallituksen esityksessä otettu yhdeksi syyksi. Elikkä kyllä tämä yhdenvertaisuus Suomessa, meidän tasavallassa, valtakunnassa on niin merkittävä asia, ja se on myös perustuslaissa.

Olen ajatellut, että kun tämä on näin suuri ongelma, että me emme pääse selvyyteen siitä, onko tässä yhdenvertaisuusongelma, niin kyllähän tämä pitää oikeuskanslerin selvittää. Elikkä jokerikorttina vielä takataskussa: minä teen tästä kantelun oikeuskanslerille, jos tämä koetaan täällä niin, että tässä toimitaan yhdenvertaisuuden näkökulmasta oikein. Minun mielestäni ei toimita oikein. Toki joku muukin saa tehdä sen kantelun, ei minun tarvitse sitä tehdä. Minä olen ihan jäävi tässä asiassa. Minä vaan näen tämän sydämellä, että meidän eduskunnan tehtävänä olisi toimia sillä tavalla kuin on oikeudenmukaista ja erityisesti kansan oikeustajun mukaista. Kysyn minä keneltä tahansa tästä tilanteesta, niin minä saan valtavasti yhteydenottoja, ihmiset ovat ihan pöyristyneitä, että miten tämä on mahdollista. Varsinkin kun muistuttaa vielä siitä, että vielä on aikaa vuodenvaihteeseen, niin koko aika on oltu näin tavallaan täysin tietämättömässä tilassa sen suhteen, mikä on se lisävuokutuksen turva. Ja erityisesti vielä, kun katsoo Varusmies-sivustoa tai ottaa Valtiokonttoriin yhteyttä, koska sieltäkin olen tietoa etsinyt, niin on hyvin hajallaan se tieto siitä, mitä se vakuutus itse asiassa korvaa. Olen myös soittanut yksityiseen vakuutusyhtiöön, ja sieltäkin on hyvin hankala saada tietoa siitä, voinko minä ottaa lapselleni vakuutuksen, joka korvaa, jos tapahtuu jotakin järkyttävää.

Mutta minä olen sitä mieltä, että totta kai kaikille. Vuonna 91 tapahtui Taipalsaassa onnettomuus, jossa hukkui seitsemän varusmiestä. 2015 Syndaleniissa tapahtui onnettomuus. Porin prikaatissa Säskylässä 27.10. tapahtui onnettomuus. Upinniemiessä 1.6.2016 tapahtui onnettomuus. Raaseporissa tapahtui vuosi sitten lokakuussa onnettomuus. Nyt tapahtui Lapissa onnettomuus. Minun mielestäni rauhan aikana on kestävämpiä ja käsittämättömiä, että olemme siinä tilanteessa, että onnettomuuksia tapahtuu. Raaseporin jälkeen onnettomuustutkintalautakunta antoi monia suosituksia siihen, että jokainen tapaturma ja onnettomuus olisi estettävissä ja ennakoitavissa, ja olen ymmärtänyt, että niitä on myös viety käytäntöön. Tuo Raaseporin onnettomuus on ollut järkyttävä, järkyttävä tapahtuma, ja siitä ei voi syyllisiä edes etsiä.

Mutta erityisesti: Me puhuimme täällä myös maanpuolustustahdosta, ja haluan muistuttaa teitä sellaisesta sanasta kuin perintösuru, perimäsuru, mitä ihmiset kantavat syvällä sielussaan ja vievät eteenpäin esimerkiksi sodan jälkeen. Sodan jälkeen sukupolvien ajan on edelleenkin murehdittu ja surtu niiden nuorukaisten puolesta, jotka jäivät sinne rintamalle. Minullakin on suvussani tapauksia, että on hyvin nuorena jääty rintamalle, ja nyt taas, kun tuli uutinen, että löytyi nimiläätoja ja löytyi luita: tuleeko hän nyt jo siellä arkussa takaisin. Ei tule. Kun ihmiset muistavat nämä asiat ja kunnioittavat ja arvostavat, vievät eteenpäin tätä viestiä myös nuoremmille sukupolville, niin sillä tavalla säilyy arvostus. Säilyy arvostus maanpuolustusta kohtaan ja säilyy arvostus isänmaata kohtaan. Säilyy arvostus perusasioita kohtaan, ja me näemme myös sydämellämme.

Minä näkisin, että tämä on osana myös sitä, että jos kysytään vanhoilta sotaveteraaneilta, niin he varmaan sanoisivat, että kyllä tämä kuuluu oikeudenmukaisesti olla niin, että niillä pojilla, niillä nuorilla pojilla, jotka astuvat palvelukseensa, tulee olla vakuutusturva kunnossa. Tämä kaksi vuotta on ollut pimento, tämä on ollut totaalinen pimento taaksepäin, ja minä näen, että tämä pimento tulisi korjata, ja kerran se on niin vaikeaa se taannehtiva lainsäädäntö — meillä ollaan tekemässä nyt kansanedustajien eläketurvan sopeutu-

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

misrahan muutosta, millä tavalla siellä tulee tämä taannehtivuus sitten huomioiduksi — niin kyllä tämä voidaan muulla tavalla järjestää.

Täällä eduskunnassa on selkokielellä sanottuna joululahjarahoja, ja minä vetoan teihin kaikkiin, että viekää viestiä vielä edelleen sinne ryhmäänne, että hoidatte tämän asian sitä kautta kuntoon. Tämä asia on mahdollista järjestää, sitä ei tarvitse tehdä lailla, mutta laki on säädetty 1.1.2017. Se on se aikaraja, se on ikävä kyllä aikaraja. Sen minä olen lakialoitteeseeni kirjannut, ja siitä, minkä kirjoitin, myös puhun. Ja niin kuin sanoin, tämä lähtee kyllä sitten vielä eteenpäin. Haluan katsoa loppuun asti sen, onko toimittu yhdenvertaisuuden kannalta oikein, ja sen saa oikeuskansleri selvittää.

17.51 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Löfströmin tavoin kannatan edustaja Juvosen tekemiä lausumaehdotuksia.

Kuten kaikki me täällä salissa varmasti erittäin hyvin tiedämme, niin Suomen puolustuksen kivijalka on jo pitkään ollut yleinen asevelvollisuus, ja sen suorittaminen on Suomessa perinteisesti ollut rauhan aikana suhteellisen turvallista, mutta ikävä kyllä myös vakavia, jopa kuolemaan johtavia tapaturmia sattuu toisinaan, kuten erittäin valitettavasti saimme itsenäisyyspäivänä viimeksi kuulla.

Suomen ulkoiselle turvallisuudelle elintärkeän maanpuolustustahdon heikkenemisestäkin on täällä eduskunnassa puhuttu paljon. Perussuomalaiset katsovat, että päättäjien tulee tehdä kaikki voitavansa, jotta edellytykset maanpuolustustahdon säilymiselle ja kohentumiselle olisivat jatkossa olemassa. Mielestämme vähimmäisvaatimuksena on se, että asevelvollisuuden suorittaminen olisi jatkossa niin turvallista kuin inhimillisesti tarkastellen on ylipäänsä mahdollista. Ja tähän liittyy myös toinen edustaja Juvosen tekemistä lausumaehdotuksista.

Arvoisa puhemies! Kaikista jatkossa tehtävistä varotoimenpiteistä huolimatta on kuitenkin varsin todennäköistä, että tapaturmilta ei pystytä täysin välttymään tulevaisuudessa. Siksi on tärkeää, että näistä tapaturmista maksettaviin korvauksiin liittyvää tiedottamista ja ohjeistusta saadaan jatkossa kohennettua, jotta tapaturmien uhrien ja heidän läheistensä oikeusturva toteutuu ja he ovat jatkossa myös paremmin tietoisia oikeuksistaan. Tätä asiaa koskee edustaja Juvosen ensimmäinen lausumaehdotus.

Arvoisa puhemies! Katsonkin molempien lausumaehdotusten olevan hyvin tarpeellisia ja toivon eduskunnan ne hyväksyvän.

17.53 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa herra puhemies! Nyt jos takautuvaa lainsäätöä lähdetään tekemään, niin yhdenvertaisuuden näkökulmasta pitää mielestäni kyllä laajentaa asiaa niin, että se koskee sitten aivan kaikkia ihmisiä. Ei se raja voi olla sitten 2017:kaan. Kyllä läheisten suru on ihan yhtä arvokas, on tapaturma tapahtunut sitten 2016 tai 2014. Vaikka nyt olisi mikä laki voimassa, jos lähdetään taannehtivasti lakia muuttamaan, niin yhdenvertaisuus on se periaate, millä sitten mennään. Meillä jokaisella on varmaan lähipiirissä tuttavita, joita tämä asia koskettaa. Silloin pitää kyllä tämä asia laajentaa, ja tässä edustaja Juvonen jo esittikin, että olisiko siinä rajana rauhan aikana tapahtuneet asiat. Siinä riittää oikeuskanslerilla kyllä selvittämistä, ja uskon, että meidän on täällä salissa turha pohtia tätä asiaa. Annetaan oikeuskanslerin selvittää. Mutta emme me silloin voi mitään eräpäivää siihen laittaa, jos taannehtivasti lähdetään toisen ihmisen kohdalla asiaa selvittämään. Miksi toisen suru on arvokkaampi kuin toisen suru, sitä vain tässä haluan kysyä.

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

17.55 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Myös tulevaisuudessa on todella tärkeää, että Suomessa on yleinen asevelvollisuus ja tulee olemaankin voimassa ja voimissaan.

Järkyttäviä onnettomuuksia voi tapahtua asevelvollisuutta suoritettaessa, niin kuin olemme viime aikoinakin todenneet. Ne ovat järkyttäviä tapahtumia. Edustaja Juvonen esitti jo lakialoitteessaan, että maksettaisiin korvaus näille henkilöille, jotka joutuvat sitten tähän järkyttävään tilanteeseen, että henki lähtee ja onnettomuus on käynyt. Lakialoite, minkä edustaja Juvonen teki, oli todella kannatettava, ja sitä itsekin kannatin ja perussuomalaiset kannattivat ja hyvin moni muukin. Se lakialoite sai paljon nimiä, niin kuin edustaja Juvonen tässä esitteli.

Nyt kuitenkin tässä on kysymys lausumista, jotka edustaja Juvonen on esittänyt. Erittäin tärkeät lausumat — kannatan lämpimästi myös niitä ja toivon, että niitä kannattaisi sitten myös suurin osa edustajista.

Rauhanturvaamista ja asevelvollisuutta suorittavia ja heidän oikeuksiaan en tietystikään halua mitenkään erottaa. Molemmat ovat tärkeitä tehtäviä. Valitettavasti niitä onnettomuuksia tapahtuu. Pitää kyllä huomioida tämä edustaja Juvosen tekemä suuri työ näitten henkilöitten kohdalla, joita tämä onnettomuus on kohdannut, ja heidän läheistensä kohdalla varsinkin. Toivon laajaa kannatusta edustaja Juvosen lausumille.

17.57 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Ihan ensimmäisenä minä haluan kiittää Mats Löfströmiä. Kannatitte minun lausumiani ja piditte kauniin ja hyvän, liikuttavankin puheen, kiitos siitä.

Kiitos myös RKP:n ryhmälle, että olette olleet tukenani tässä vastalauseessa sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, koska muilta sitä tukea ei ole tullut. Eli arvopohja muuttui sitten siellä, ja vaikka oli ihmisiä, jotka allekirjoittivat lakialoitteeni, niin he siellä sitten kuitenkin muuttivat mieltänsä.

Tästä yhdenvertaisuudesta: Kun teillä, hyvä hallitus, on niin hirveän kiire kaikkien esitysten kanssa ollut, niin kun minä siellä nostin esille sitä, voisiko tämän perustuslaillisuuden kannalta selvittää perustuslakivaliokunnassa, onko tässä yhdenvertaisuudessa joitakin kysymyksiä, niin ”kun ei ehdi, kun tämä aika on nyt niin kiireistä ja meillä on tämä sote, mikä painaa ja hengittää tuonne niskaan”. Minun mielestäni kiire on todella paha näissä asioissa.

Mutta mikä on taannehtivuuden raja? Meille on nyt tuotu esimerkiksi tämä tiedustelulaki pikana tänne. Minä en ole mikään pitkän linjan konkari täällä eduskunnassa mutta minä ajattelisin näin, että kyllähän aina löytyy keinoja ja aina löytyy mahdollisuuksia, jos me haluamme. Tänne tuotiin pikana muun muassa tiedustelulakiasia, ja vaikka aina on sanottu, että ei ole mahdollisuutta, niin kylläpä oli mahdollisuus ja tuotiin. Elikkä tämäkin voisi löytää jonkun mahdollisuuden.

Mikä siinä on se raja: no, tietysti lainsäädännön näkökulmasta ajateltua 1.1.2017 astui voimaan yksi lainsäädäntö, mikä oli pitkällisen työn tulos. Niin kuin tässä edustaja Elomaa sanoi, missään nimessä näitä kahta ammattityöryhmää, ammatti-ihmisiä, ei pidä asettaa vastakkain, koska molemmat ryhmät tekevät äärettömän tärkeää työtä. Joka ikinen rauhanturvaaja, joka laittaa oman henkensä alttiiksi toimiessaan maailmalla, ansaitsee sen vakuutusturvan.

Minä vain perään sitä oikeudenmukaisuutta, minkä takia näitä kahta lakipakettia ja lakiuudistusta ei tuotu yhtä aikaa. Se, että sanotaan, että taloudellisesti se on mahdotonta, on huono peruste, koska samalla esimerkiksi annetaan paperittomille, jotka tekevät näitä bus-

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

si- ynnä muita juttuja, joista on puhuttu viimeisen viikon aikana, 5,4 miljoonaa. Prioriteetit eivät ole kunnossa.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain liitteen 1 muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 102/2018 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 14/2018 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

17.59 **Silvia Modig vas:** Arvoisa herra puhemies! Aiemmassa käsittelyvaiheessa kävimme jo läpi esittämämme pykälämuutosesitykset, joten tässä kohtaa esitän vastalauseen 2 mukaiset lausumaehdotukset. Niitä on kolme, ja perustelen ne lyhyesti. Siis puhumme ympäristövaikutusten arviointimenettelyn vaativista hankkeista, joten pidän näitä lausumia erittäin tärkeinä ja näen, että ne voivat myös olla semmoisia, joita hallituspuoluealaisen voisi olla turvallista kannattaa.

Ensimmäinen lausumaehdotukseni kuuluu: ”Eduskunta edellyttää, että yva-hankeluetteloa tulee arvioida ja tarvittaessa päivittää kolmen vuoden välein.” Näin, jotta meillä olisi aina paras tieteellinen ajantasainen tieto. Valiokunta itsekin mietinnössään ehdotti, että kymmenen vuoden sijaan voitaisiin siirtyä viiden vuoden välein tehtävään tarkasteluun. Itse esitän tässä kolmea, jotta varmasti pystyisimme olemaan viimeisimmän, parhaimman tieteellisen tiedon varassa, jotta yva-menettely parhaimmalla mahdollisella tavalla ohjaisi toimintaa ympäristön kannalta.

Toinen lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto ryhtyy valmistelemaan ohjeistusta ympäristövaikutusten arvioinnin tekijöiden sidonnaisuuksien ilmoittamisesta.” Sidonnaisuuksien ilmoittaminen on mielestäni edellytys sille, että saadaan riippumaton arviointi ja että se oikealla ja vaikuttavalla tavalla sitten ohjaa toimintaa ympäristön kannalta kestäväällä tavalla. Minun on vaikea keksiä perustelua sille, minkä takia me emme haluaisi, että yva-vaikutusten arvioinnin tekijöiden sidonnaisuudet saataisiin ilmoitettua. Tässä lausumassa ehdotetaan, että valtioneuvosto ryhtyy valmistelemaan ohjeistusta, jossa voidaan miettiä kaikki hyvät ja huonot puolet ja ne mahdolliset sudenkuopat, mitä siinä on. Uskon, että tämän valmistelun pohjalta voitaisiin löytää sidonnaisuuksien ilmoittamiseen ohjeistus, jota kaikki pitäisivät hyvänä.

Kolmas lausuma kuuluu: ”Eduskunta edellyttää, että runsaaseen biomassan käyttöön perustuvien hankkeiden osalta arvioidaan myös elinkaaren mittaiset ilmastovaikutukset puuraaka-aineen hankinta mukaan lukien.” Meidänhän pitäisi kaikessa toiminnassamme tarkastella nimenomaan elinkaarivaikutuksia. Jos mietimme ilmastoa, niin tällä hetkellä esimerkiksi meidän asuinkiinteistöissä me tarkastelemme eniten käytön aikaisia vaikutuksia,

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

kun meidän pitäisi miettiä koko elinkaarta. Jos me katsomme vain käytön aikaisia vaikutuksia, se vanhin suomalainen talomalli, se tuhat vuotta vanha malli eli painovoimaisella ilmastoinnilla toimiva hirsirakennus, jollaiset kestävät parisataa vuotta vähintään, näyttäytyisikin nykypäivän tarkastelussa, sillä ajalla millä sitä tarkastellaan, yhtäkkiä ei niin kestävä, vaikka se on kestävimmästä päästä. Joten tässä kohtaa esitämme, että varsinkin biomassan kohdalla sekä kaiken puuraaka-aineen hankinnassa tarkasteltaisiin ilmastovaikutuksia koko elinkaaren osalta, koska ainoastaan näin voidaan todeta, mikä on aidosti kestävä ja mikä ei.

Elikkä esitän vastalauseen 2 mukaiset lausumaehdotukset, puhemies.

18.02 Petri Honkonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tässä hallituksen esityksessä tosiaankin on tarkoituksena ennen muuta päivittää tätä niin sanottua hankeluetteloa, jossa luetellaan ne toiminnot, joita aloitettaessa tämä ympäristövaikutusten arviointimenettely on toteutettava, ja toisekseen sitten myös yhdenmukaistetaan voimassa olevan EU-direktiivin mukaisesti yva-laki.

Tässähän nyt mielestäni on hyvinkin oikeasuuntaisesti tarkasteltu näitä toimintoja ikään kuin muistaen se näkökohta, että ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä on tarkoitus ottaa laajasti huomioon ympäristön kokonaisuus ja useat erilaiset vaikutukset. Mielestäni tämä on onnistuttu tässä ottamaan hyvin huomioon ja samalla yksinkertaistamaan kuitenkin näitä hankeluettelon yksityiskohtia. Pidän merkittävänä myös sitä, että meillä Suomessa on erittäin hyvät viranomaiset. Meillä on asiantuntevat virkamiehet, ja viime kädessä virkamiesten vastuulla on sitten sen arviointi, niin sanottu yva-harkinta, tarvitaanko tätä sinänsä aika kattavaa ja raskastakin ympäristövaikutusten arviointimenettelyä, jos jotta uutta toimintoa aloitetaan. Itse luotan kyllä suomalaisiin virkamiehiin ja siihen, että he osaavat tämän harkinnan oikein tehdä. Mielestäni se käy tästä valiokunnan mietinnöstäkin oikein esille.

18.04 Riitta Myller sd: Arvoisa puhemies! Aivan ensiksi kannatan noita edustaja Modigin tekemiä lausumaehdotuksia.

Tästähän jo ensimmäisen käsittelyn yhteydessä käytettiin puheenvuoroja ja tehtiin esityksiä, että olisi tänne yva-liitteeseen nostettu muutamia tärkeitä asioita esimerkiksi niin, että myös nautatilat olisivat tässä mukana silloin, kun näitten nautojen yhteismäärä nousee samaan lukuun kuin missä sikatilalliset noudattavat yvaa, eli se on 3 000 sikaa, ja sitten näitä nautoja olisi 700 emolehmää ja 550 lihanautaa ja 300 lypsylehmää. Nämä ovat erittäin isoja lukuja, niin kuin tästä huomataan.

Myöskin tällaisten kalankasvatuslaitosten tuotantomäärän olisimme halunneet puolittaa, sen, milloin yva olisi tullut, miljoonasta kilosta puoleen miljoonaan kiloon. Samoin kiiven-, soran- ja hiekanotossa olisi pitänyt varovaisuusperiaatetta noudattaa, samoin kuin sitten turvetuotannon osalta, ja erityisesti valuma-alueisiin kiinnittää suurempaa huomiota.

Todellakin on näin, että yva-hankkeissa pitäisi ottaa se paras käytettävissä oleva tieto ja teknologia huomioon, ja kun teknologia muuttuu esimerkiksi energiantuotannossa — tässä on ollut esillä esimerkiksi tuulivoima — hyvin nopeasti, tuon tarkasteluvälin pitäisi olla kolme vuotta, mitä sitten lausumassa ehdotamme. Myöskin on se, miten nämä vaikutusten arvioinnin tekijöiden sitoumukset ja sidonnaisuudet ilmoitetaan. Tulisi olla aivan selvää, että pitäisi olla julkisesti saatavilla, minkälaiset yhteydet niillä, jotka tekevät nämä yva-selvitykset, on siihen itse yva-asiaan. Tämä olikin erittäin iso pettymys, että tätä ei yksimie-

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

lisesti voitu valiokunnassa hyväksyä. Myös biotalous ja erilaisten biomassaan käyttöön perustuvien asioiden elinkaaren mittaiset ilmastovaikutukset pitäisi ottaa huomioon, jotta kyettäisiin todella sitten suuntaamaan myöskin suomalaista metsäteollisuutta jalostusasteen nostamiseen ja sitä kautta tuomaan enemmän euroja myös tuonne maakuntiin.

18.07 Petri Honkonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tässä edustaja Myller tosiaankin viittasi näihin hankeluettelon yksityiskohtiin, ja näistä valiokunnassa kävimme silloin perusteellisen keskustelun.

Mitä tulee tähän sidonnaisuusasiaan, niin olen itse kyllä sitä mieltä, että jatkossa näihin sidonnaisuuksiin tulee kaikenlaisissa tällaisissa viranomaisarviointiprosesseissa kiinnittää entistä vahvempaa huomiota.

Mutta mitä tulee näihin hankeluettelon yksityiskohtiin, esimerkiksi nyt näihin suuriin nautayksiköihin, niin nythän jo tilanne on se, kuten tuossa aikaisemmassa puheenvuorossani viittasin tähän viranomaisarviointiin, että käytännössähän, kun tämmöisen ison laitoksen, siis navetan, rakentaa, viranomaiset suorittavat sen harkinnan, tarvitaanko tätä yvaprosessia vai ei, ja silloin se harkinta tehdään sen pohjalta, mikä se sijainti on. Voi olla, että se sijainti on sellainen, että sillä on isompia ympäristövaikutuksia. Jos se sijoitetaan vaikkapa jonnekin metsän keskelle, missä ei ole vesistöjä lähellä, tai näin poispäin, niin silloin ne ympäristövaikutukset ovat luonnollisesti pienemmät. Mielestäni tässä pitää viranomaisille antaa mahdollisuus toimia kuten he parhaimman ja hyvän osaamisensa pohjalta tämän asian hoitavat, ja uskon kyllä, että varmasti he sen siten hoitavat.

18.09 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa puhemies! Vihreät yhtyvät tähän edustaja Modigin esittämään vastalauseeseen, ja tietysti kannatamme myös sen vastalauseen sisältämiä ehdotuksia.

Kun arvioidaan ympäristövaikutuksia erilaisissa ja erikokoisissa hankkeissa, niin eräs puute tämänhetkisessä lainsäädännössä on se, että useimmiten lähellä toisiaan sijaitsevien erilaisten tai vaikka samankaltaistenkin hankkeiden yhteisvaikutuksia ei huomioida oikein missään. Kukin viranomainen eri lupa- ja arviointiprosesseissa aivan nykyisen lainsäädännön mukaisesti ikään kuin tuijottaa vain omaa pientä sektoriaan — tai voi se sektori olla aika laajakin, mutta sitä tuijotetaan sektorikohtaisesti ja asiakohtaisesti ja hankekohtaisesti. Silloin jää huomiotta se, mikä on todellinen vaikutus siihen alueeseen, siihen ympäristöön, kun ollaan vaikkapa jonkin vesistön yhteisellä valuma-alueella, jonkin joen varrella tai muuten alueella, jossa usea hanke vaikuttaa yhtä aikaa. Tämä on merkittävä asia, joka tulisi lainsäädännössä korjata niin, että yhteisvaikutukset huomioitaisiin.

Samalla tavalla haluan korostaa sitä, että lainsäädännössä tulisi mennä yhä enemmän siihen suuntaan, että kun arvioidaan vaikutuksia — ja se olisi sitten muukin kuin vaikka luonnonympäristöön kohdistuva vaikutus, sosiaalinen, ihmisiin kohdistuva vaikutus ja kaikki — niin koko hankkeen elinkaaren mittaiset asiat tulisi huomioida raaka-aineen hankinnasta aina jätteisiin, jätteiden käsittelyyn tai niiden sijoittamiseen, saakka. Ei pidä ottaa vain yhtä pistettä, aloituskohtaa tai keskikohtaa, vaan pitää ottaa alku ja loppu ja kaikki siltä väliltä, kun arvioidaan ympäristövaikutuksia.

18.11 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Ympäristövaikutuksen arvioinnillahan halutaan etukäteen selvittää, millaisia vaikutuksia jollain isolla hankkeella, jolla tiedetään olevan vaikutusta ympäristöön, mahdollisesti olisi, jotta sitten voidaan päätöksenteossa

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

huomioida, miten nämä otetaan huomioon ja ovatko vaikutukset sen suuruisia, että se aiheuttaa sitten esimerkiksi lupaprosesseissa luvan eväämistä, tai tarvitseeko tehdä jotakin muutoksia sitten sen takia, jotta nämä vaikutukset jäävät mahdollisimman pieniksi.

Kun useinhan näissä erilaisissa ympäristöön vaikuttavissa hankkeissa valitettavasti käydään sitten jälkikäteen oikeutta siitä, millaisia vaikutuksia on tullut ja kenen pitää korvata, niin näen kyllä tällaisen yva-menettelyn erinomaisena siinä, että silloin kun se tehdään etukäteen ja huolellisesti, niin voidaan tällaiset välttää ja kaikki tietävät tavallaan etukäteen, mikä on tulossa. Sen takia esimerkiksi tämä ajatus, mikä nyt tässä vastalauseessa tuodaan esiin liittyen näihin isoihin nautakarjatiloihin, on minusta äärimmäisen perusteltu. Me tiedämme, että tilakoot koko ajan kasvavat ja ne vaikutukset, joita isolla nautakarjatilalla ympäristöön on, ovat varsin huomattavia. Silloin olisi hyvä, että tällainen vaikutusten arviointi olisi etukäteen tehty, jotta myös sitten siinä naapurustossa tavallaan tiedetään, mitä on odotettavissa, mitä on tulossa, ja voidaan myös huomioida niitä vaikutuksia ja tehdä lupapäätöksissä mahdollisia korjauksia siten, että ne voidaan minimoida. Pohjois-Karjalassa vierailin juuri yhdellä isolla nautakarjatilalla, josta on vuosia käyty oikeutta sitten jälkikäteen siitä, mitä nämä vaikutukset ovat olleet, ja esimerkiksi tässä tapauksessa oltiin säästyttävä paljolta vaivalta ja haitalta, jos olisi tehty tällainen ympäristövaikutusten arviointi ja etukäteen olisi pystytty puuttumaan näihin asioihin.

Täytyy vielä tässä nostaa esiin se, että tällä viikollahan hallitus on vähän yllättäen tuomassa tänne saliin myös kaivoslain muutosta, jossa esitetään, että nämä yva-vaikutukset voisi toimittaa sitten vasta myöhemmin lupahakemuksen liitteeksi, kun haetaan joko etsintä lupaa tai kaivos lupaa. Pidän tätä varsin kummallisena, koska ajatus on nimenomaan, että etukäteen pystyttäisiin tietämään, kun lupaa haetaan, mitä ne vaikutukset ovat, jotta voidaan niitä arvioida. Jos lähdetään siihen, että laitetaan ensin hakemukset vireille ja mahdollisesti toiminta vireille ja sitten myöhemmin täydennetään niitä hakemuksia näillä vaikutusten arvioinneilla, niin sehän valitettavasti kertoo kyllä karua kieltä siitä, että niitä vaikutusten arvioita ei ehkä haluta eikä ole ajateltukaan, että niitä otettaisiin tosissaan.

18.14 Silvia Modig vas: Arvoisa rouva puhemies! Tässä on käytetty hyviä puheenvuoroja tästä prosessista ja siitä, mikä yvan rooli siinä on. Edustaja Honkonen täällä hyvin kertoi, että ensin harkitaan sitä, tarvitaanko yva-prosessia lainkaan, eli siinä sijainti otetaan huomioon. Tästä me pääsemmekin yhteen tämän hankeluuttelun keskeisimmistä ongelmista. Täällä mainittiin aikaisemmin se, että yksi keskeinen ongelma tässä on se, että tässä ei huomioida hankkeiden yhteisvaikutuksia. Voi olla, että tässä ei olekaan aivan juuri sen yksittäisen hankkeen sijainti, joka on ratkaisevaa, vaan niitten yhteisvaikutus varsinkin, jos puhutaan vaikka turvepelloista.

Toinen asia, jossa sijainnin vaikutus nousee esiin tässä hankeluuttelossa, ovat kalankasvatustilat. Se on hyvä, että ne lisätään tähän hankeluutteluun, mutta niitä ei voi missään nimessä verrata esimerkiksi sikatuotannon fosforipäästöihin, koska kalankasvatuksessa päästöt pääsevät suoraan vesistöön, kun taas maalla tapahtuvassa kasvatuksessa on sentään joitain filttäreitä siinä välissä, ennen kuin ne päätyvät vesistöön.

Eli kyllä minä näkisin itse, että tässä vaiheessa, kun meillä valitettavasti läpi kauden on ympäristöhallintoa — voi sanoa ihan suoraan — ajettu alas ja viranomaisten valitusmahdollisuuksia heikennetty, yvan rooli vain kasvaa entisestään, jotta voidaan etukäteen varmistaa, ettei niitä vahinkoja satu, koska ei siinä ympäristövahingossa hirveästi lohduta se, mihin oikeus joku päivä asiassa päättyy, koska se vahinko on tapahtunut jo. Eli tämä on ai-

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

van keskeinen elementti siinä, että me voimme aidosti etukäteen varmistaa, että toiminta on ympäristön kannalta kestävä. Sen takia toivon, että eduskunta antaisi tukensa lausumalle, joka pyrkii siihen, että tätä hankeluetteloä tarkasteltaisiin kolmen vuoden välein.

Ja rohkaista vielä edustaja Honkosta kannattamaan lausumaa sidonnaisuuksiin liittyen. Tässä ei esitetä muuta kuin että kehoitetaan valtioneuvostoa ryhtymään valmisteluun, pohtimaan, miten tämä parhaimmalla ja läpinäkyvimmällä mahdollisella tavalla voitaisiin tehdä, koska aivan kuten te, edustaja Honkonen, sanoitte, on entistä tärkeämpää, että me pidämme huolta siitä, että ei ole vääränlaisia sidonnaisuuksia.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi opintotukilain 17 ja 19 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 234/2018 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 13/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 13/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

18.16 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tässä on erittäin laajasti kannatusta nauttiva lakiesitys, ja olen iloinen, että sivistysvaliokunta on tämän mietinnön saanut aikaiseksi ja tietenkä että keskustajohtoinen hallitus on tällöisen lakiesityksen viimein tuonut. Tästä on erittäin pitkään ollut jo puhetta, vuosia ja vuosia. Itsekin muistan opiskelleeni silloin aikanaan ja tätä kovasti ystävien kanssa pohdittiin, miksi näin vaikeaksi ja myös epätasa-arvoiseksi tilanne on tehty eri asteella opiskelevien opintotuen osalta.

On erittäin tärkeää, että nyt vanhempien tuloarajoista päästään itsenäisesti asuvien toisella asteella opiskelevien osalta, ja kun valitettavasti tiedetään, että myös ammatillisen koulutuksen yksiköt voivat olla varsin kaukana joillakin alueilla, niin tämä kyllä parantaa monien nuorten tilannetta. Itse asiassa on ajateltu ja arvioitukin, että tämän uudistuksen myötä noin 2 000 nuorta pääsisi sitten opintorahan piiriin ja myös 800 sellaista, joilla opintoraha on aikaisemmin ollut leikattu.

On tietenkä hyvin tärkeää, että tähän esitykseen liittyy ei ainoastaan se, että nyt nämä itsenäisesti asuvat toisella asteella opiskelevat alaikäiset pääsevät opintorahan piiriin ilman, että vanhempien tulot siihen liiemmin liittyvät, vaan myös se, että he ovat oikeutettuja myöskin yleiseen asumistukeen, jossa myös on aikaisemmin ollut epätasa-arvoinen kouku toisen asteen opiskelijoiden näkökulmasta. Lisäksihän tähän liittyy myös se, että apurahojen merkitystä tuloon lievennetään, ja katsotaan, että apuraha ei vaikuttaisi samalla tavalla kuin tällä hetkellä. Vaikka ei ole absoluuttisessa määrässä kovin suuri joukko, keitä se koskee, arviolta on noin 600—700:aa tämän kaltaista opiskelijaa, periaatteellisenä ja tasa-arvokysymyksenä se on erittäin merkittävä.

Lisäksi kolmantena kohtana tässä esityksessä on se, että vanhempien tuloarajoja korotettaisiin 43 000 euroon siinä vaiheessa, jos toisella asteella kuuluu siihen piiriin. Tämä on

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

tietenkin merkittävä asia, joka tuo varmasti uusia perheitä sen mahdollisuuden piiriin, että heidän lapsensa pääsevät itsenäisesti opiskelemaan ja toisaalta myös se leikkuri sitten on lievempi.

On siis erittäin mukavaa, että tämä esitys on viimein vuosien, vuosien jälkeen tullut ja tämä tulee voimaan, ja on tietenkin hienoa, että eduskunta on varmastikin yksimielisesti tämän asian takana. Tämä on erittäin merkittävä asia monille lukiolaisille, monille ammattikoululaisille, monille nuorille, jotka lähtevät rakentamaan omaa elämäänsä opinpolulle, vaikka se saattaisi olla kaukanakin.

18.19 Petri Honkonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä on todellakin hyvä esitys, jota kohti monet meistä ovat pitkään pyrkineet. Sivistysvaliokunta on laatinut tästä selvästi hyvän mietinnön, joka ansaitsee sekin kiitoksen — tiiviin mutta hyvän mietinnön.

Nythän tällä esityksellä on sen lisäksi, että tällä on sosiaalipoliittinen merkityksensä siinä, että se mahdollistaa, parantaa yksin asuvien toisen asteen opiskelijoiden edellytyksiä toimeentuloon, myöskin sitten aluepoliittinen merkityksensä, kun tilanne, johonka edustaja Kulmuni edellä viittasi, nyt on se, että valitettavasti useilla alueilla ammatillisen koulutuksen kuntayhtymät ja muut järjestäjät ovat lakkauttaneet jo useita koulutusyksiköitä viimeisen kymmenen vuoden aikana. Tämä on johtanut siihen, että yhä useammat maaseudun nuoret joutuvat muuttamaan kotoa pois opiskellessaan toisella asteella ennen kaikkea ammatillisessa koulutuksessa mutta myös osittain lukiossa. Kun he nyt sitten pääsevät täysimittaisesti yleisen asumistuen piiriin, niin tämä heidän toimeentuloonsa varmasti olennaisesti parantaa myös heidän edellytyksiään suorittaa näitä jatko-opintoja.

Tämä syrjäytymiskehitys on tietenkin totta. Se on näkyvää isoissa kaupungeissa, mutta myös maaseuduilla on syrjäytyneitä nuoria. Kaikki ne keinot, joilla voimme madaltaa kynnystä hakeutua jatko-opintoihin ja aloittaa oma elämä, joilla voimme sitä tukea, ovat äärimmäisen tärkeitä, ja uskon, että tämä omalta osaltaan voi hieman sitä kynnystä madaltaa lähteä opinpolulle kotiin jäämisen sijaan.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Valiokunnan puheenjohtaja Puumala.

18.21 Tuomo Puumala kesk: Rouva puhemies! Tässä tuli niin hyvin jo esiteltyä tuo mietintö, ettei tarvitse kovin pitkää puheenvuoroa käyttää.

Siis todella hieno asia, kauan odotettu, positiivinen. Pääsimme tekemään erittäin hyvisä, myönteisissä merkeissä tämän mietintömme. Todella merkittävä siis näille opiskelijoille, jotka asuvat itsenäisesti, ja sitten todella se, että heidän on myös mahdollista saada yleistä asumistukea, on myöskin iso asia. On tullut aivan konkreettisia esimerkkejä siitä — mikä oli taustalla siinä, että hallitus lähti tähän työhön — että opiskelija on suorastaan tuloloukussa, kun vanhempien tulot vaikuttavat ja hän asuu vaikkapa 100 kilometrin päässä opinahjosta itsenäisesti ja ei pysty saamaan välttämättä opintolainaakaan puhumattakaan sitten siitä, että olisi yleisen asumistuen piirissä. Tämä esityshän on ikään kuin jatkoa tälle oppimateriaalilisälle, joka oli vähän aikaa sitten keskustelussa ja on täällä salissa jo hyväksyttykin. Tämä on ikään kuin samaan asiaan liittyvä seuraava askel.

Todella siis samassa esityksessä hallitus sitten esitti, että opiskelijan tulokäsittely muutettaisiin myös niin, että apurahoja ei enää otettaisi huomioon tuloina opintotuessa. Eli nämä kaksi esitystä tuotiin erillisenä lakiesityksenä, joka nyt on sitten valiokunnassa yksimielisesti ja erittäin myönteisissä merkeissä käsitelty.

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

On hieno päivä, kun tämä saadaan voimaan. Vielä riittää epäkohtia opiskelijoitten arjessa ja elämässä tämän jälkeenkin, mutta yksi kerrallaan niitä on hoidettava kuntoon, ja tämä on nyt kunnossa.

18.23 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Kyllä tämä esitys ansaitsee hallitukselle kiitoksen. Tämä on erittäin tärkeä uudistus, jota on todella pitkään toivottu, ja on hienoa, että se nyt tätä myötä vihdoinkin saadaan toteutettua.

Niin kuin tässä tuli esille, tänä päivänä yhä useammat ja yhä nuoremmat joutuvat toiselle asteelle lähtemään yhä pidemmän matkan taakse. Opiskelijat siis asuvat yksin. Ennen vanhempien tulot ovat vaikuttaneet opintorahan suuruuteen ja yleiseen asumistukeen, mitä ei ole voinut saada, ja tämä on äärimmäisen tärkeä ja merkittävä parannus, varsinkin, kun me tiedämme, että myös lukiolaisia lähtee entistä kauemmaksi ja lukioiden yhteydessä yleensä ei ole edes asuntoloita tarjolla niin kuin ammattikoulujen yhteydessä sentään on. Se on varmasti myös yksi asia, mitä varmasti pitäisi entistä enemmän pohtia, tulisiko varmistaa myös se, että jos lähdetään toiselle asteelle lukioon kauemmaksi, miten se asuminen olisi sujuvaa järjestää.

Niin kuin tässä valiokunnan puheenjohtaja totesi, myös oppimateriaalilisää hallitus on tuomassa, mutta haluan nyt silti muistuttaa, että kyllähän näistä hyvistä saavutuksista huolimatta tämän hallituksen aikana on otettu valtavasti takapakkia, mitä tulee opiskelijoiden toimeentuloon. Se, että leikattiin opintorahaa kolmanneksella heti alkuun, valitettavasti kyllä näkyy siinä, että meidän opiskelijoissa on entistä epävarmempia. Kuka uskaltaa lähteä opiskelemaan? Minne uskaltaa lähteä opiskelemaan? Hakeutuako sille alalle, mikä on se intohimo, jos on epävarmuutta siitä, miten tulee toimeen niin opiskelun aikana kuin mahdollisesti opintojen jälkeen, jos täytyy ottaa suuria opintolainoja?

Kyllä se, että näitä pieniä parannuksia nyt saadaan, on hieno asia, mutta se iso kuva edelleen on se, että meidän täytyy satsata koulutukseen entistä enemmän. Meidän pitää satsata siihen, että nuoret pystyvät lähtemään opiskelemaan ja kouluttautumaan niin pitkälle kuin mahdollista riippumatta siitä, millaisista taloudellisista olosuhteista he itse tulevat, millaisista perheistä he tulevat ja miten heidän on mahdollista rahoittaa opintojaan. Siinä mielessä näen kyllä, että todellakin tuleville hallituksille on myös sen eteen paljon töitä tehtävissä, että me voimme varmistaa sen, että jokainen nuori voi lähteä opinpolulle turvallisella mielin eikä se taloudellinen huoli ahdistaa ja estä kouluttautumista.

18.26 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Mikkonen tuossa vei melkein sanat suustani, mutta todellakin hallitus on kiitoksensa ansainnut tästä esityksestä, jolla nyt sitten alle 18-vuotiaat opiskelijat, jotka asuvat muualla kuin kotona, saavat todellakin tämän opintorahan perusmäärän ja asumislisän. Tämä on todella tärkeä asia. On aika surullisiakin esimerkkejä siitä, kuinka toisen asteen koulutukseen mentäessä ei välttämättä pystytäkään asumaan enää kotona, riippuen esimerkiksi siitä, mitä on lähdetty opiskelemaan. On todella oikeudenmukaista, että tämä nyt hoidetaan. Mutta niin kuin edustaja Mikkonenkin tuossa sanoi, tämä ei nyt kuitenkaan paina villaisella niitä ikäviä koulutussäästöjä, joita tämä hallitus on tehnyt aika rankalla kädellä, puhumattakaan näistä opintotukeen tehdyistä leikkauksista. Tämä on hyvä asia, mutta toivottavasti ne ikävätkään asiat eivät unohdu.

Haluaisin myöskin muistuttaa siitä, mitä meille usein tuolla sivistysvaliokunnassa muistutetaan, kun opintotukiasioita käsitellään, että meillä opintotukilainsäädäntö on todella se-

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

kava. Sitä on moneen kertaan muutettu, ja olisi todella tärkeää, että tehtäisiin jossain vaiheessa semmoinen opintotukilainsäädännön kokonaisuudistus. Se tarve olisi todella suuri.

Ja haluaisin vielä lopuksi muistuttaa siitä, että kun varsinkin me sosiaalidemokraatit kovasti toivomme sitä oppivelvollisuuden laajentamista tänne toiselle asteelle ja puhumme niistä esteistä, joita monilla nuorilla on siinä, että voi sen toisen asteen koulutuksen suorittaa, niin tämä on kyllä hyvä askel eteenpäin siinä, että pikkuisen enemmän annetaan niitä mahdollisuuksia tuon tärkeän koulutuksen suorittamiseen.

18.27 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Minäkin haluan kiittää hallitusta tästä esityksestä. Tämä on hyvä ja myönteinen uudistus ja oikeansuuntainen uudistus.

Kuten me kaikki varmaan muistamme, reilu vuosi sitten nuorisobarometrin tutkimus kertoi meille, että toisen asteen opiskelijoista joka neljäs lopetti opintonsa nimenomaan toimeentulosityistä. Siinä mielessä kaikki se tuki, jolla me tuemme jokaista nuorta saamaan itselleen toisen asteen tutkinnon, on myönteinen asia. Elikkä jokaiselle nuorelle tulee mahdollistaa toisen asteen tutkinto riippumatta vanhempien toimeentulotasosta ja taloudellisesta tilanteesta.

Mutta haluan myös osaltani muistuttaa siitä — ja toivoisin sitä — että tätä työtä kehitetään eteenpäin ja me tunnistamme sen, että toisen asteen tutkinto on työelämänäkökulmasta jo se perustutkinto, joka mahdollistaa nuorelle tulevaisuudessa paremmat mahdollisuudet työllistyä ja paremmat mahdollisuudet myös jatko-opintoihin ja itsensä kehittämiseen. Tästä syystä toivoisin, että me voisimme aidosti ensi hallituskaudella keskustella — ja hyväksyä sosiaalidemokraattienkin linjauksen — siitä, että meillä olisi maksuton toinen aste ja sitä kautta me mahdollistaisimme jokaiselle nuorelle toisen asteen tutkinnon riippumatta hänen vanhempiensa tuloista tai hänen henkilökohtaisista tuloistaan.

18.29 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Monet maaseudulla joutuvat lähtemään opiskelemaan kauas kotoa. Oppilaitoksia on vähennetty. Yleisen asumistuen mahdollisuus opiskelijalle on siis positiivinen asia, todella. Sivistysvaliokunta teki yksimielisen päätöksen tämän hallituksen esityksen suhteen, ja hallitukselle pitää antaa tästä esityksestä kiitos. Ja annamme kiitoksen myös edustaja Puumalalle. Hän on todella hyvä puheenjohtaja siellä meidän valiokunnassa, ja me kuuntelimme asiantuntijoita hyvin pitkälti ja monipuolisesti, niin kuin monen muunkin asian suhteen — meillä on hyvä meininki siellä sen suhteen. Mutta pitää myös muistaa, että valitettavasti viime kaudella leikattiin koulutuksesta valtavasti. Sama peli on jatkunut myös tällä hallituskaudella. Ne leikkaukset ovat olleet todella suuria. Että sitten, kun tulee tämmöinen pieni valonpilkahdus, siitä täytyy kyllä kiitoksia antaa. Myös tämä oppimateriaalilisä, mikä on tulossa, on hyvä asia.

Näin lopuksi vielä se, mistä tulee paljon palautetta opiskelijoilta: kun tulee se vuoden loppu ja monet opiskelijat ovat ahkerasti tehneet töitä ja se määrä, mitä voi tehdä työtä, kun saa opintotukeakin, siis mitä rahallisesti voi tulla palkkaa, on kuitenkin aika pieni vielä, niin se on kauheaa, kun pitää sitten maksaa takaisin. Tulee yllätyksiäkin, että olenko minä näin paljon tienannut. Pitäisi kannustaa, jos joku jaksaa opiskelun ohella tehdä vielä töitäkin, niin että siinä voisi olla se raja vähän korkeampi, mitä saa tienata sen vuoden aikana.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 234/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi aravalainojen lainaehtojen muuttamisesta eräissä tapauksissa annetun lain, vuokra- ja asumisoikeustaloyhteisöjen talouden tervehdyttämiseksi annetun lain sekä aravarajoituslain 16 a ja 17 a §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 208/2018 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 15/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 15/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

18.32 Petri Honkonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tässä hallituksen esityksessä tosiaankin on erinäisin toimenpitein tarkoituksena ennaltaehkäistä niitä taloudellisia vaikeuksia, mihinkä nämä valtion tuella rahoitettuja asuntoja aikanaan rakentaneet yhteisöt saattavat joutua ja ovat monin paikoin tässä maassa myös jo joutuneet. Tosiaan hallituksen esityksen tavoitteena on ennaltaehkäistä näitä ongelmia mutta myös sitten luoda niitä tukitoimenpiteitä, joilla tähän pystyttäisiin sitten reagoimaan silloin, kun nämä ongelmat ovat jo realisoituneet. Myöskin tarkoituksena on sitten näitä korkoja kohtuullistaa.

Mutta tosiaankin tässä maassahan asuntomarkkinat ovat viime vuosina voimakkaasti eriytyneet. Monin paikoin on paikkakuntia, joissa on paljon tyhjiä asuntoja. Juuri minkäänkokoiset asunnot eivät käy kaupaksi, siis asuntomarkkinat eivät enää toimi, uusia asuntoja ei rakenneta, ja tästä syystä näiden paikkakuntien asuntokanta ei kehity kilpailukykyiseksi, ja tällä on sitten monenlaisia seurannaisvaikutuksia. Toisaalta sitten taas meillä on voimakkaita kasvupaikkakuntia, joissa asumisen hinta ja asuntojen neliöhinnat nousevat kovaa vauhtia, eniten tietysti täällä pääkaupunkiseudulla, ja sitä varten meillä edelleen on olemassa näitä useita instrumentteja, joilla voimme sitten kohtuuhintaisten asuntojen rakentamista myös tukea. Nämä toimenpiteet, kun ne on toteutettu, ovat aina siinä ajassa toteutettuja, milloinkaan nämä lait on säädetty, ja nyten tarve asumiselle on kovin erilainen kuin mitä se oli vuosikymmeniä sitten.

Tosiaan tässä esityksessähän keskeisimpiä ovat nämä niin sanotut purkuakordit, eli siinä on käytännössä kyse näiden vanhojen aravalainojen osittaisesta anteeksiantamisesta näille vuokratilayhteisöille. Nythän tämä aravalainakantahan pikkuhiljaa supistuu, olikohan se vuoden 2006 jälkeen, kun ei enää ole näitä uusia aravalainoja myönnetty, eli tämä lainasalkku on pikkuhiljaa häviämässä, mutta on paikkakuntia, joissa näillä yhtiöillä on vaikeuksia juuri tästä vuokra-asuntojen vajaakäytöstä johtuen näitä lainoja hoitaa. Pahin tilanne taitaa tällä hetkellä tässä maassa olla tuolla Savonlinnassa, jossa on nyt sitten paljon tyhjiä, aikanaan näillä tuilla rakennettuja asuntoja.

Nyt sitten tässä on tarkoitus nostaa tätä purkuakordia eli sitä anteeksiannettavan lainan osuutta 60:stä 70 prosenttiin, mikä on äärimmäisen hyvä toimenpide. Me kävimme ympäristövaliokunnassa hyvin perusteellisen kuulemisen, jossa päädyimme sitten siihen,

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

että tämä 70 prosentin purkuakordi ei ole välttämättä niissä kaikista vaikeimmissa tapauksissa riittävä, ja täytyy muistaa, että tämän purkuakordin saadakseen pitää läpäistä tietyt ehdot ja Valtiokonttori sitten erikseen arvioi, onko tämä aravalainojen osittainen anteeksi-anto perusteltua. Tällaisissa erityisen vaikeissa tapauksissa, kuten nyt ehkä Savonlinna saattaa olla, ehkä joku muukin paikkakunta Suomessa, jopa Uudellamaalla on paikkakuntia, joissa on paljon tyhjiä vuokra-asuntoja eri syistä, päädyimme sitten siihen, että on muodostettava... Ja kuten täältä mietinnöstä käy ilmi, täällä on valiokunnan pykälämuutosehdotus, jossa sitten esitetään, että erityisin ehdoin voitaisiin 90 prosenttia antaa tästä lainasta anteeksi. Tämä on mielestäni hyvä lisäys, koska nämä paikkakunnat, joissa tällaisia isoja ongelmia on, ovat todella vaikeassa tilanteessa myös kuntatalouden osalta, muiltakin osin kuin pelkästään näiden asuntojen osalta.

Näitä muita elementtejä on tämä purkuavustus, jolla voidaan sitten avustaa tätä vuokratiloyhteisöä ihan konkreettisesti sen kiinteistön purkamisessa, ja tätä voidaan käyttää kaikkiin sellaisiin asuntoihin, sellaisiin taloihin, jotka ovat aikanaan olleet näiden aravarajoitusten piirissä. Tätä tietty määrä vuosittain käytetään, ja ARA nämä avustukset myöntää, ja tämäkin on hyvä elementti olla olemassa, koska välillä pitää purkaa, jotta voidaan rakentaa uutta. Useilla näistä ongelmapaikkakunnista ja myös paikkakunnista, joilla on vähän lievempiäkin ongelmia — kuten esimerkiksi tuolla omassa maakunnassani, jossa on paikkakuntia, joissa aikanaan, 60-, 70- ja 80-luvuilla, vielä 90-luvullakin, on rakennettu merkittävä määrä kunnan toimesta, kaupungin toimesta näitä vuokra-asuntoja — tilanne on se, että ne eivät vastaa enää nykyajan vaatimuksia, ne ovat huonokuntoisia, niitä ei ole ylläpidetty, mutta ennen kaikkea tämän päivän asumisen vaatimustaso vuokra-asuntoasujilla on myös hyvin erilainen kuin mitä se oli vielä muutamia vuosia ja vuosikymmeniä sitten. Jos käy niin, niin kuin usein on tehty, että pistetään myyntiin sitten näitä vanhoja vuokra-asuntoja, niin se sitten pahimmassa tapauksessa kyllä sotkee nämä paikkakunnan entisestäänkin vähän heikosti toimivat vuokra-asuntomarkkinat. Tästä syystä mielestäni on huonokuntoisinta asuntokantaa purettava, ja siihen tämä purkuavustus on hyvä elementti, parempi elementti kuin se, että sitten näitä yhteisöjä ajautuu konkurssiin. Purkaminen on hyvin kallista. Tällä tavalla voidaan myös sitten sen paikkakunnan asuntomarkkinatilannetta parantaa, koska on vaikea kuvitella, että esimerkiksi vapaarahoitteista uudisrakentamista syntyisi sellaiselle paikkakunnalle, missä on vaikka kymmeniä ellei jopa satoja vanhoja vuokra-asuntoja puoli-ilmaiseksi myytävänä. Tästä syystä nämä hallituksen esityksen ehdotukset ovat hyviä.

Vielä mainitsen lopuksi tämän pohjakoron poistamisen. Nythän tämä on aika monimutkainen kokonaisuus, miten näiden useiden eri asetusten nojalla nämä vanhojen aravalainojen korot määräytyvät. Täytyy kuitenkin pohjimmiltaan muistaa se, että nämä korot kerätään vuokralaisilta. Ne kerätään hyvin pienituloisilta suomalaisilta, jotka asuvat vuokra-asunnoissa, ja tämä varallisuus, mitä Valtion asuntorahastossakin on, on kerätty näiltä vuokralaisilta. Ilman että näitä lakiehdotuksen esityksiä toteutettaisiin, kyllä se taakka, mitä sitten ne jäljelle jäävät vuokralaiset joutuisivat vuokrankorotuksissa maksamaan, olisi liian kova ja kohtuuton.

Hallituksen esitys sisältää monia hyviä ehdotuksia, ja kannatan niitä lämpimästi.

18.39 Silvia Modig vas: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Honkonen piti erittäin hyvän puheen ja asiantuntevan puheenvuoron. Tässä kohtaa on helppo jatkaa kiitoksia tästä hy-

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

västä hallituksen esityksestä, jota sitten valiokunta on vielä omalla toiminnallaan parantanut.

Tämä esitys pureutuu siihen ongelmaan tai kuvaa siis sitä, miten eriytynyt Suomi ja meidän asuntotilanne eri puolilla Suomea on. Jos me vertaamme muuttotappiokuntia pääkaupunkiseutuun, siellä kamppaillaan aivan päinvastaisten ongelmien kanssa, molemmat yhtä vakavia sille alueelle, sen ihmisille ja sen alueen taloudelle.

Täällä Helsingissä asuminen on aivan kohtuuttoman kallista, ja pula meillä on nimenomaan kohtuuhintaisista vuokra-asunnoista. Meillä tuettua vuokra-asuntotuotantoa pitäisi tehdä hurjan paljon enemmän, koska jos me ajattelemme, että Helsingin kaupungin asuntoja hakee esimerkiksi tällä hetkellä yli 25 000 ihmistä, niin se kertoo siitä, kuinka iso pula se on. Täällä ne ovat niin paljon halvempia kuin markkinahintaiset vuokra-asunnot, että voidaan sanoa, että se on lottovoitto, jos saat kaupungin vuokra-asunnon. Meillä asumisen hinta on jopa työllisyyden este, kun pieni- tai matalapalkkaisilla aloilla ei voi ottaa työtä vastaan, koska yksinkertaisesti ei pysty maksamaan asumisestaan.

Mutta sitten kun me menemme semmoisille alueille, missä on muuttotappiota, missä työpaikkoja on vähän, missä ei ole opiskelun tai elämän edellytyksiä, niin voitteko kuvitella, että jopa 200 kunnassa nämä tuetut vuokra-asunnot ovat kalliimpia kuin markkinaehtoiset asunnot. Edustaja Hoskonen kuvasi puheenvuorossaan myös hyvin sitä, miten vaikeita ovat eri ratkaisut tämmöisillä... [Anneli Kiljunen: Honkonen!] — Honkonen, anteeksi! Todellakin Honkonen, pyydän anteeksi. — Miten vaikeita niillä alueilla ovat eri ratkaisut siihen, mitä siellä pystytään tekemään tilanteen parantamiseksi ilman, että sotketaan niitä jo valmiiksi vaikeita asuntomarkkinoita entisestään.

Siksi tämä esitys siitä, että purkuakordia nostetaan, on erittäin tervetullut. Helposti voi joku ajatella, tai ehkä valtiovarainministeriön puolelta kesti hetken ymmärtää se, että tässä kyse ei ole vain siitä, ovatko nämä yhtiöt itse hoitaneet omat asiansa hyvin vai eivät, koska asuntopolitiikkaan vaikuttavat niin monet muut ratkaisut. Esimerkiksi Savonlinna nousi valiokunnan keskusteluissa esimerkkinä esille. Kyllähän meidän koulutuspoliittiset ratkaisumme, meidän liikennepoliittiset ratkaisumme, meidän elinkeinopoliittiset ratkaisumme vaikuttavat niihin elinehtoihin, joita kaikkialla on. Tämä meidän pitäisi kaikissa meidän päätöksissämme pitää mielessä, jotta ne elämän edellytykset säilyvät mahdollisimman monessa paikassa Suomessa.

Sitten tämä toinen asia, johon tässä puututaan, on korkojen kohtuullistaminen. Koronmääritys ja lainakanta olivat ainakin itselleni aikamoinen viidakko. On useita eri asetuksia, jotka ohjaavat näitä lainakantoja. Korkojen määräytymisperiaatteet poikkeavat toisistaan ja sovelletaan eri enimmäiskorkoja, joihinkin lainakantoihin ei lainkaan enimmäiskorkoa, joten meillä löytyy edelleen vanhoja aravalainoja, joissa tällä hetkellä on 5 prosentin korko, mikä tämänhetkiseen markkinoiden korkotasoon nähden on tietysti aivan hurjaa ja kertoo siitä, miten mahdottomassa tilanteessa nämä yhtiöt ovat. Tämmöisiä yhtiöitähän hyvin helposti sitten uhkaa konkurssi, mikä sitten ei ole valtion etu, koska valtiolla on omia rahojansa kiinni näissä, joten se, että ei päästetä näitä yhtiöitä konkurssiin, on myös meidän yhteinen etumme valtiontalouden kannalta. Suurin osa tahoistahan on pyrkinyt konvertoimaan nämä liian korkean koron tai kohtuuttoman koron aravalainat rahoitusmarkkinalainoiksi, mutta sekään ei, kuten valiokunnan kuulemisissa opimme, ole mikään läpihuutojuttu, joten se, että tässä kohtuullistetaan korkotasoa, on erittäin, erittäin hyvä asia.

Ja kun nyt, arvoisa puhemies, pääsin tälle linjalle, että kehun hallitusta, niin jatkan sitä vielä laajentamalla keskustelua toiseen hallituksen hyvään esitykseen, joka meillä myös on

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

valiokunnassa työn alla: purkava lisärakentaminen, eli helpotetaan sitä vaihtoehtoa, jossa meillä on tässä tapauksessa asunto-osakeyhtiö, joka on esimerkiksi siinä tilanteessa, että edessä on valtavan kallis putkiremontti tai julkisivuremontti. Tämähän tarkoittaa käytännössä sitä, että sen remontin kustannukset menevät niitten asukkaiden ja asunnonomistajien ja omistajien kautta sitten mahdollisesti asunnossa vuokralla olevien vastikkeisiin ja vastikkeiden kautta sitten yksityiselle vuokra-asujalle. Tässä kohtaa kiinteistölle, joka on huonokuntoinen, jossa on valtava korjausvelka edessä, annetaan mahdollisuus helpommin purkaa ja mahdollistaa lisärakentamista. Helsingissä me puhumme purkavasta täydennysrakentamisesta, kun tämä myös monesti tarjoaa mahdollisuudet siihen, koska purkaminen ja lisärakentaminen on mahdollista tai kannattavinta silloin, kun alueella on jo valmiiksi hyvät joukkoyhteydet, se on muutenkin houkuttelevaa. Eli juuri siellä, minne meidän kannattaisi tuoda lisää asukkaita, se tarjoaa meille täydennysmahdollisuuden.

Joten nämä kaksi asiaa, nämä kaksi lakiesitystä yhdistettynä minun mielestäni nyt antavat muutamia työkaluja meidän isoon ongelmaamme eli asumisen polarisaatioon eli eriytymiseen. Näillä kahdella päästään taas askel eteenpäin. Ei olla maalissa — kuten tiedätte, tämä kysymys on hyvin monimutkainen, mutta näillä päästään jo pitkälle eteenpäin. Eli kiitos silloin, kun kiitos kuuluu.

18.44 Riitta Myller sd: Arvoisa puhemies! Tässä edeltävissä puheenvuoroissa on jo aika hyvin tuotu esille, mistä tässä lakiehdotuksessa on kysymys. Tämähän pohjimmiltaan liittyy yhteiskunnalliseen muutokseen, jossa on kasvukeskusalueita ja väestöltään väheneviä alueita, ja siellä, missä väestö vähenee, asuntojen tarve on pienempi, ja sitten taas toisaalta väestö keskittyy kasvukeskuksiin. Kun erityisesti tämä asuntopoliittinen puoli on kärjistynyt viime vuosina, niin on äärimmäisen tärkeätä, että tällainen mahdollisuus asioitten ratkomiseen on olemassa kuin minkä tämä lakiehdotus antaa eli että parannetaan purkuakordia eli sitä määrää, joka voidaan antaa anteeksi. Yleinen purkuakordihan on nyt 70 prosenttia, mutta haluan erityisesti kiinnittää huomiota tähän poikkeamaan, joka valiokunnan käsitellyssä hyväksyttiin, että tietyissä tilanteissa tuo purkuakordi voi olla jopa 90 prosenttia.

Meillä ovat tiedossa juuri esimerkiksi Savonlinnan tapaiset tilanteet, joissa ARA-vuokra-asuntojen käyttöaste on joissain tapauksissa 40 prosenttia, ja silloin voi kuvitella, minkälaiset kustannukset sille vuokrataloyhtiölle siitä tulee. Sen on täysin mahdotonta päästä itsenäisesti irti niistä veloista ja niistä vastuista, mitä sillä on, saatikka sitten minkälaiset kustannukset vuokralla asujille tulee, koska he joutuvat kantamaan sitten sen koko vastuun, mistä suurimmassa osassa vuokrataloista vastuun kantaa 100 prosenttia asukkaista. Tässä se joukko on huomattavasti pienempi, ja sen vuoksi on myös äärimmäisen tärkeätä, että tämä poikkeus tai lisä hallituksen esitykseen saatiin aikaiseksi valiokunnassa yksimielisesti.

Korkojen kohtuullistaminen on myöskin tärkeää. Sosiaalidemokraatitthan ovat jo useassa vaihtoehtobudjetissaan esittäneet, että aravakorot voisivat enimmillään olla 1 prosentti. Tällä hetkellä iso osa aravakoroista on jo alle tuon 1 prosentin, mutta se tarkoittaisi sitä, että mitkään korot eivät voisi ylittää tuota 1:tä prosenttia. Olisi ollut hyvä, jos se olisi tullut tässä yhteydessä myös hallituksen esityksessä.

18.47 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa rouva puhemies! Mukava kuulla, että tämä asia nauttii näin laajaa tukea läpi eduskunnan kaikista puolueista. Tämähän on erittäin merkittävä asia monille paikoille, joissa on kärsitty väestön vähenemisestä, mutta toisaalta tämän

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

asian kautta tulee kyllä myös näkyviin se Suomen huolestuttavakin polarisaatio, johon myös tarkastusvaliokunta on omassa raportissaan viitannut ja johon itse asiassa esimerkiksi sellainen instituutio kuin Suomen Pankki on kiinnittänyt huomiota. On tietenkin ihan kestävämpiä, jos ihmisten asuntovarallisuus menettää arvoaan joillakin alueilla, se varallisuus, johon he ovat vuosikymmenten aikana työnsä laittaneet.

Mutta, arvoisa puhemies, tässä on tietenkin kysymys siitä, miten valtion tuella rahoitettua vuokra-asuntolainakantaa voitaisiin sitten järkevämminkin käyttää. On erittäin merkittävä asia monelle erilaisissa rakennemuutoksissa olleelle alueelle, että valiokunta teki aivan oikeanmukaisen tarkennuksen siihen, että tietyissä tapauksissa jopa 90 prosenttia voisi sitten purkuakordi olla, vaikka myös tässä hallituksen pohjaesityksessä se nousee 70 prosenttiin.

Tietenkin, kuten tässä tuli jo esille, myös tämä korkojen kohtuullistamiseen liittyvä asia on tärkeä huomio, mutta ennen kaikkea ehkä olisi syytä kansallisestikin käydä senkaltaista keskustelua, miten kaikessa päätöksenteossa otetaan huomioon julkisen vallan kokonaisuus, koska on tietenkin ihan selvää, että kun me julkisin verovaroin turvaamme tämän hyvinvointiyhteiskunnan pohjaa ja rakenteita ja kun senkaltaisia perustavanlaatuisia kysymyksiä kuin infraa tai lasten kouluja tai ikäihmisten hoivapaikkoja rahoitamme me kaikki, niin olisi tärkeää, että alueet ovat elinvoimaisia ja että kaikessa päätöksenteossa — liittyä se sitten liikennepolitiikkaan tai elinkeinopolitiikkaan tai peruspalveluihin — se otettaisiin kokonaisuudessa huomioon. Nimittäin valitettavasti usein viime vuosikymmeninä on käynyt niin, että sitten vaikkapa ne valtion työpaikkojen leikkurit ovat osuneet samankaltaisiin kaupunkeihin. Usein ne ovat olleet niitä seutukaupunkeja, eivät maakuntien suurimpia kaupunkeja mutta seutukaupunkeja. Sitten kun se leikkuri osuu sinne, joudutaan tekemään esimerkiksi tämänkaltaista lainsäädäntöä, että mitäs sitten niille vuokra-asunnoille tehdään, jos vuokramarkkinat eivät toimi. Se tarkoittaa tietenkin sitä, että meillä täytyy olla toimenpiteitä täällä pääkaupunkiseudulla, joilla mahdollistetaan ihmisille asuminen ihan tavallisilla, normaaleilla tuloilla, ja toisaalta täytyy olla tasa-arvoista aluepolitiikkaa myös sen osalta, että kukaan ei menetä omaisuuttaan sen takia, että asuu jossain.

18.50 Petri Honkonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tosiaankin aluepoliittinen näkökohta on tässä merkittävä, ja usein varsinkin juuri tällaisissa edustaja Kulmunin mainitsemisissa seutukaupungeissa on haasteita asuntomarkkinoiden kanssa. Kun aikaisemmin totesin, että tällä voidaan asuntomarkkinoita tervehdyttää, niin vaikutustapa on ennen kaikkea se, että kun on paljon tätä vanhaa vuokra-asuntokantaa ja sitten toisaalta on se tilanne, että kuitenkin tarvittaisiin asuntoja sitten teollisuuden tarpeisiin, jolla tänäkin vuonna menee aika hyvin — monella maaseutumaisella alueella on maaseudun paikalliskeskuksissa teollisuudessa jopa työvoimapulaa tällä hetkellä, mutta sitten kuitenkin esimerkiksi nuoren perheen asettuminen paikkakunnalle ja omistusasunnon hankkiminen on liian iso riski monelle, koska on sitten pelko asunnon hinnan romahtamisesta tai sen myymisen vaikeudesta — niin tällä tavalla, kun saadaan sitä vanhaa asuntokantaa ehkä jonkun verran purettua niiltä paikkakunnilta, mahdollistuu myös se, että saadaan uutta, ennen kaikkea vapaarahoitteista, kilpailukykyistä, houkuttelevaa vuokra-asuntokantaa rakennettua. Tämä on nimenomaan sitä aluepolitiikkaa, mitä tarvitaan, eli tässä ei ole kyse niin sanotusta rahan kaatamisesta, vaan tässä on kyse siitä, että mahdollistetaan ja annetaan niitä välineitä, joilla jokainen paikkakunta voi itse huolehtia elinvoimaisuudestaan niillä edellytyksillä, mitä on. Mielestäni tämä tarjoaa siihen myös hyviä elementtejä näillä ongelmapaikkakunnilla.

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

Edustaja Modig käytti tässä hyvän puheenvuoron ja viittasi tähän purkavaan uudisrakentamiseen, ja se on todellakin äärimmäisen tärkeä ja hyvä esitys. Pelkään pahoin, että sen tarve lähivuosina tulee kasvamaan johtuen rakentamisen laadusta viimeisen parin kolmen vuosikymmenen aikana. Juuri tästä syystä voi olla niin, pelkään pahoin, että tälle tulee olemaan vieläkin isompi kysyntä, koska rakentamisen laatu ei tänä päivänäkään vielä ole sillä tasolla, jolla se oli vielä 50—60 vuotta sitten, ja tästä syystä varmasti tullaan yhä useammin sen tilanteen eteen, että johtuen näistä rakentamisen aikaisista virheistä korjausrakentaminen on liian kallista ja sitä on syytä kyllä helpottaa asunto-osakeyhtiöiden osalta tällä esityksellä. Varmasti myös tuetun asuntokannan, vuokra- ja omistusoikeusasuntokannan kohdalla näitä ongelmia nähdään, kun on rakennettu edullisesti ja liian nopeasti ja liian huonolaatuisesti, mutta ne riskit ovat täällä valtion puolella ja nimenomaan Valtion asuntorahaston puolella, josta näitä on aikanaan tuettu. On mahdollista, että sieltä tulee paljonkin uutta asuntokantaa sitten huomattavasti ennakoitua aikaisemmin peruskorjausikään.

18.53 Riitta Myller sd: Arvoisa puhemies! On hyvä, että tässä ovat nousseet myös nämä aluepoliittiset linjaukset esille, koska on ilman muuta selvää, että siellä, missä on työpaikkoja, on työntekijöitä ja työntekijät tarvitsevat asuntoja. Silloin kun työpaikat vähenevät joltakin alueelta, niin myös nämä ongelmat tulevat esille.

Tässä yhteydessä kiinnitän huomiota siihen epäsuhtaan, mikä viime vuosina on ollut esimerkiksi muun Suomen ja Itä-Suomen välillä, kun kehityseroja on mitattu. Sen takia olisi myöskin äärimmäisen tärkeätä, että koko Suomea kehitetään ja ne aluepolitiikan välineet, jotka meillä on käytettävissä, olisivat myös koko Suomen käytettävissä. Nythän on erityisesti korostettu positiivisen rakennemuutoksen alueita ja ehkä sitten vähemmälle ovat jääneet vaikeat, negatiivisen rakennemuutokset alueet, mutta kun tällaista politiikkaa tehdään, niin voi sanoa niin, että sille, jolla on, annetaan ja siltä, jolla ei ole, otetaan se entinenkin pois.

Todellakin tässä saadaan pientä apua aravavuokra-asuntojen tilanteeseen, mutta on samalla muistettava se, että kun näitä investointipäätöksiä tehdään, niin silloin aina myös tarve on siellä mukana. Varmasti kaikki me tiedämme historiasta, miten tätä aravarahoitusta on 20—30 vuotta sitten annettu, ja aika paljon on sitten niitä taloyhtiöitä ongelmissa tänä päivänä.

Haluan vielä yhden asian ottaa esille, ja se ei nyt liity näihin aravavuokra-asuntoihin, mutta kun tätä keskustelua on muutenkin laajennettu: Kysymys on vanhahkoista, ehkä 60—70-luvulla rakennetuista asunto-osakeyhtiöistä, joissa asuu pienituloisia ihmisiä. Nämä asunto-osakeyhtiöt ovat tulleet siihen tilanteeseen, että siellä pitää tehdä isoja putki-remontteja, mutta näillä asukkailla ei ole itsellään rahaa ja myöskin nämä taloyhtiöt ovat siinä tilanteessa, että ne eivät saa lainaa. Tämä tulee olemaan entistä suurempi ongelma. Tämä on jo kansantaloudellinen ongelma ja tulee olemaan iso kansantaloudellinen ongelma, ja tämä vaatii kyllä erityisiä ratkaisuja. En sano, että valtion budjettiin pitää varata rahaa, jotta tämä asia saadaan ratkaistua, mutta jollakin tavalla sitä lainoitusta on kehitettävä. Vakuuksia on kehitettävä sillä tavalla, että tämä suhteellisen hyvä asuntokanta saadaan peruskorjattua niin, että niille ihmisille, jotka asuvat niissä, ei tule kohtuuttomia ongelmia.

18.56 Silvia Modig vas: Rouva puhemies! Täällä on tullut hirvittävän hyviä asioita monessa puheenvuorossa esiin.

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

Jos me mietimme, että meidän kaikkien intressi on totta kai parantaa työllisyyttä, niin jos sinulla vaikka olisi halua ja muuten mahdollisuus lähteä työpaikan perässä, niin miten lähdet, kun asuntosi on mahdollisesti menettänyt arvonsa ja sinun pitäisi muuttaa kaupunkiin, jossa asuminen on aivan kohtuuttoman kallista? Tämä yhtälö ei vaan toimi, ja tässä on semmoinen kohtaanto-ongelma, että asuntopolitiikan keinoin — toki huomioiden, että yksinään se ei mitään ratkaise, koska siihen vaikuttaa niin moni muu asia — me pystymme vaikuttamaan tosi moneen asiaan.

Minä ajattelen samalla tavalla kuin edustaja Honkonen tästä purkavasta lisärakentamisesta. Minä uskon kyllä, että se tulee kiinnostamaan paljon enemmän kuin mitä nyt on arvioitu, että sen vaikutus tulee olemaan, ja juuri mainitsemistani syistä: tietyn aikakauden rakentaminen ei ollut laadultaan parasta mahdollista, mutta toisaalta se tulee tarjoamaan meille semmoisen hyvän mahdollisuuden. Me pystymme uudella kannalla tekemään parempaa energiatehokkuutta, tekemään oikeasti kestäviä, ilmaston kannalta kestäviä rakennuksia, joissa huomioidaan sen rakennuksen koko elinkaari.

Jokainen kansanedustaja tässä salissa tietysti katsoo asioita omasta näkökulmastaan, omalta alueeltaan, mutta kyllä minä sanon, että minulle paljasjalkaisena stadilaisena tämä asuntopolitiikka on paljastanut paljon niistä haasteista, mitä muualla Suomessa on, ja minä sanon, että tämä on semmoinen asia, että minä toivon, että ensi kaudella, ketkä ikinä täällä nyt sitten istuvat, toteutettaisiin se tarkastusvaliokunnan ja koko eduskunnan hyväksymä näkemys siitä, että me tarvitsemme pitkäjänteisen asuntopoliittisen ohjelman yli hallituskausien, vähintään kahdeksan vuotta pitkän asuntopoliittisen ohjelman, jossa me sitoudumme tiettyihin yhteisiin linjauksiin. Tämä sen takia, että päätökset olisivat pitkäjänteisiä, koska tämä erittäin ansiokas tarkastusvaliokunnan raportti nosti esiin myös sen, että MAL-sopimuksiin — paras porkkana, mitä meiltä löytyy ohjata ja kiihdyttää asuntorakentamista ja tehdä sitä kestäväällä tavalla — tarvitaan pitkäjänteisyyttä. Kuten me tiedämme, investointeja saadaan parhaiten siten, että pystytään takaamaan turvallinen ja pitkäjänteinen toimintaympäristö.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 208/2018 vp sisältyvien 1.—3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 207/2018 vp
Lakialoite LA 76/2017 vp, 20/2018 vp
Valiokunnan mietintö StVM 21/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö StVM 21/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

Keskustelu

18.59 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Sotaveteraanien tilanteesta on keskusteltu täällä eduskunnassa jo vuosikymmeniä. Käytännön toimet ovat jääneet paljolti jälkeen lupauksista parantaa veteraanien hyvinvointia. Vuosien saatossa valitettavan moni itsenäisyytemme takuumiehistä ja -naisista on poistunut keskuudestamme. Nyt elossa olevista sotiemme veteraaneista on huolehdittava hyvin. Viime vuosina osa kunnista on näin tehnytkin. Osa kunnista ei ole vielä ajan tasalla tämän suhteen. Monilla veteraaneilla avuntarve on suuri. On päivänselvää, että kun veteraanien keski-ikä on yli 93 vuotta, niin hoivapalveluja tarvitaan. Kaikilla ei ole varaa niitä maksaa omasta pussistaan, joten yhteiskunnan apu on tärkeää. Nyt ovatkin käsillä viimeiset vuodet, kun voimme vielä osoittaa veteraaneille arvostusta ja laittaa heidän palvelunsa kuntoon.

Tämä hallituksen esitys on rintamaveteraanien ja sotainvalidien yhdenvertaisuuden kannalta edistysaskel. Esityksessä ehdotetaan, että rintamaveteraaneille mahdollistetaan lain tasolla oikeus samansisältöisiin kotona asumista tukeviin palveluihin kuin sotainvalideille sotilasvammalain perusteella.

Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi rintamaveteraanien kuntoutuksesta annettua lakia siten, että vuosien 1939—1945 sotiin osallistuneille rintamaveteraaneille, joilla on rintamasotilastunnus, rintamapalvelutunnus tai rintamatunnus, korvataan kotona asumista tukevat palvelut. Valtiokonttori puolestaan korvaisi kunnille ja kuntayhtymille muutoksesta aiheutuneet kustannukset. Vuonna 2019 esityksen kustannusvaikutukset olisivat noin 20 miljoonaa euroa. Vuonna 2020 esityksellä arvioidaan olevan 69,9 miljoonan euron kustannuksia lisäävä vaikutus, ja seuraaville vuosille lisäkustannukset olisivat tästä alenevat.

Avuntarve on kuitenkin kova tässä ja nyt. Olen aivan samoilla linjoilla sote-valiokunnan kanssa siinä, että ehdotetun lakimuutoksen tulisi astua voimaan niin pian kuin mahdollista. Onko tosiaan näin, että vielä tänäkin päivänä uudistuksen edellyttämässä tietojärjestelmäuudistuksessa menee niin kauan, ettei esitys voi tulla voimaan ennen ensi vuoden marraskuuta? Talousarvioaloite tulee myös tänne saliin, ja äänestämme siitä sitten. Miellenkiinnolla odotan lopputulosta.

Arvoisa puhemies! Nämä sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnössä hylättäväksi ehdotetut kaksi lakialoitettani, lakialoite 76 vuodelta 2017 ja lakialoite 20 vuodelta 2018, ovat näköjään tehneet tehtävänsä, kun kerran hallituksen riveissäkin on herätty veteraanien auttamiseen. Sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäsenet ja varajäsenet ovat laatineet yhteistuumin lakialoitteen 85/2018, jonka tarkoituksena on laajentaa laitoksessa annetun huollon korvaukseen oikeutettujen sotainvalidien joukkoa laskemalla korvattavuuden työkyvyttömyysastetta 20 prosentista 10 prosenttiin. Tämä on hyvä muutos. Tein myös tähän samantyyppisen lakialoitteen 55/2018 jo aiemmin, mutta sitä ei ilmeisesti käsitelty valiokunnassa.

Mielestäni kaikki sodissa palvelleet suomalaiset ansaitsevat kaikki mahdolliset terveyspalvelut. Tämä on vähintään, mitä me voimme heidän eteensä enää tehdä. Perussuomalaiset ovat pitäneet sotien veteraanien asiaa esillä vahvasti ja tulevat sitä pitämään edelleen, sillä meillä on veteraaniemme lisäksi myös veteraanien lesket, sotaorvot, sotilaspojat ja vielä tärkeä asia heidän lisäksi: perinteen pitää jatkua, siis perinnetiedon siitä, minkä takia olemme itsenäisiä, mitkä syyt ovat johtaneet siihen, että pääsimme itsenäiseksi maaksi, kuinka paljon menetyksiä ja uhreja se vaati, mikä on meidän historiamme. Se pitää turvata,

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

että se säilyy myös tuleville polville, sitä ei pidä koskaan unohtaa. Totta kai mennään eteenpäin ja tulee uusia asioita, mutta itsenäisyys ja sen historia ovat niin arvokkaita, että ne pitää esittää myös jälkipolvelle. — Kiitos.

19.04 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Kuten täällä todettiin, meillä on käsittelyssä hallituksen esitys, jossa ehdotetaan muutettavaksi rintamaveteraanien kuntoutuksesta annettua lakia, ja tässä esityksessä ehdotetaan, että rintamaveteraaneille korvataan kotona asumista tukevat palvelut ja että Valtiokonttori korvaisi näistä kunnille ja kuntayhtymille aiheutuvat kustannukset. Tämä esitys liittyy valtion vuoden 2019 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta on käsitellyt tätä esitystä ja pitänyt tätä erittäin tärkeänä ja merkittävänä. Valiokunnan perusteluissa todetaan muun muassa, että kunnat ja kuntayhtymät järjestävät nykyisin rintamaveteraaneille kotona asumista tukevia palveluita Valtiokonttorin maksaman määrärahan puitteissa. Sotainvalideille on sotilasvammalaisissa säädetty oikeus näihin palveluihin, jotta rintamaveteraanit ja sotainvalidit olisivat tältä osin yhdenvertaisessa asemassa. Esityksessä ehdotetaan, että rintamaveteraaneille mahdollistetaan lain tasolla oikeus samansisältöisiin kotona asumista tukeviin palveluihin kuin sotainvalideille sotilasvammalain perusteella. Kuten täällä on todettu, Valtiokonttori korvaa kunnille ja kuntayhtymille kotona annettavista palveluista aiheutuneet kustannukset, ja tästä syystä kunnat ja kuntayhtymät eivät saa periä rintamaveteraaneilta maksua kyseisistä palveluista eli nämä ovat rintamaveteraaneille maksuttomia palveluita.

Tämän budjettivaikutus valtion budjettiin on sellainen, että valtion budjettiin lisättäisiin uusi arviomäärärahmomentti, jolta kustannukset korvattaisiin, ja nämä kustannukset vuodelle 2019 olisivat noin 20 miljoonaa euroa.

Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta piti tätä esitystä erittäin kannatettavana ja toteaa, että vaikka rintamaveteraaneille on annettu kotona asumista tukevia palveluita valtion myöntämän määrärahan puitteissa jo nykyisen säätelyn nojalla, vahvistaa esitys valiokunnan näkemyksen mukaan veteraanien oikeutta saada näitä palveluita sekä laajentaa jossain määrin korvattavia palveluita. Siltä osin valiokunta pitää myös periaatteellisesti tärkeänä, että ehdotuksella selkeytetään rintamaveteraanien oikeudellista asemaa ja näin vahvistetaan heidän oikeuttaan kotona asumista tukeviin palveluihin lainsäädännön nojalla.

Täällä jo edellisessä keskustelussa viime viikolla, 5. päivä, nostettiin ihan aiheesta suuri huoli siitä, että kun Valtiokonttori on antanut määrärahoja kunnille ja kuntayhtymille nimenomaan sotaveteraanien ja rintamaveteraanien kotiin vietäviin palveluihin, erinäisistä syistä johtuen näitä määrärahoja ei ole käytetty täysimääräisesti vaan niitä on palautettu siten Valtiokonttoriin takaisin, ja tästä syystä on ollut erittäin hyvä, että tähän asiaan on kiinnitetty eri puolilla kunnissa ja kuntayhtymissä huomiota, ja siltä osin tilanne on edennyt myönteiseen suuntaan.

Selvänä positiivisena asiana on ollut se, että eri kunnissa tai kuntayhtymissä on perustettu niin sanottuja veteraanineuvoja, jotka ovat ohjanneet sekä veteraaneja itseään että myös heidän omaisiaan, mikä sitten on mahdollistanut sen, että heille on aktiivisesti tarjottu näitä palveluita, joita he voisivat sitten hyödyntää kotona, ja sitä kautta he pystyvät myös kuntouttamaan itseään kotona nykyistä paremmin.

Tietysti henkilökohtainen kokemukseni minulla on Etelä-Karjalasta Eksotesta, jossa annetaan veteraanineuvontaa ja heille jokaiselle tehdään henkilökohtainen arviointi. Etelä-

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

Karjalassa ovat tiedossa nämä veteraanit, joita tämä koskettaa, ja sitä kautta heidät on tavoitettu, ja nyt veteraanit voivat valita itselleen sopivan kuntoutusmuodon, ja se voi olla avokuntoutusta, esimerkiksi fysioterapiaa, jalkahoitoa, muistikuntoutusta tai vastaavaa, ja sitten siellä voi olla myös ryhmäkuntoutusta, päivä kuntoutusta tai sitten laitospääntoutusta. Veteraanit saavat myös kotiin asumista tukevia erilaisia palveluita, ja näiden ansiosta sitten veteraanit ovat pystyneet hyödyntämään heille parhaiten soveltuvia palvelumuotoja.

Arvoisa puhemies! Ihan pari sanaa haluan myös itse sanoa tästä sosiaali- ja terveysvaliokunnan yhteisestä lakialoitteesta, joka on myös ollut erittäin tärkeä. Tällä lakialoitteella ehdotetaan muutettavaksi sotilasvammalain 6 §:ää, ja lakialoitteen tarkoituksena on laajentaa laitoshoidon korvaukseen oikeutettujen sotainvalidien joukkoa laskemalla jaksottaisen ja pysyvän laitoshoidon korvattavuuden haaita-asteraja 20 prosentista 10 prosenttiin. Tämä on erittäin tärkeää, sillä tämä mahdollistaa sen, että niillä, jotka ovat matalamman haaita-asteen sotainvalideja, on mahdollisuus saada nyt sitten palveluita entistä paremmin, ja tämä laajentaa niiden sotainvalidien joukkoa, jotka ovat oikeutettuja Valtiokonttorin kustantamaan laitoksessa annettavaan hoitoon ja kuntoutukseen. Siltä osin olen erittäin iloinen, että me pystyimme sosiaali- ja terveysvaliokunnassa tällaisen yhteisen aloitteen tekemään.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 207/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen lakialoitteisiin LA 76/2017 vp ja LA 20/2018 vp sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 202/2018 vp

Valiokunnan mietintö StVM 22/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 202/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 88/2018 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 12/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö LaVM 12/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

Keskustelu

19.12 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! Lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annettu laki on tullut voimaan noin 35 vuotta sitten. Lain uudistaminen on kuitenkin tullut ajankohtaiseksi yhteiskunnassa ja perherakenteissa tapahtuneiden muutosten vuoksi, ja sen äärellä nyt olemme.

Tämän uudistetun lapsenhuoltolain keskeisin tavoite on parantaa lapsen edun toteutumista lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevissa asioissa. Lapsen edun tulee olla ensisijainen ja keskeisin harkinta- ja tulkintaperuste kaikessa lasta koskevassa päätöksenteossa ja toiminnassa ja myös käytännössä. Tavoitteena on vahvistaa lapsen oikeutta saada äänensä kuuluville ja osallistua häntä koskevien asioiden käsittelyyn.

Lakiin ehdotetaan uusia säännöksiä muun muassa huoltajien velvollisuudesta suojella lasta väkivallalta, vaalia lapselle läheisiä ihmissuhteita ja myötävaikuttaa tapaamisoikeuden toteutumiseen. Laki korostaa nykyistä selvemmin kummankin vanhemman tärkeyttä lapselle.

Lakiin ollaan lisäämässä säännökset, joiden mukaan vanhemmat voivat sopia tai tuomioistuimien voi päättää, että lapsi asuu vuorotellen kummankin vanhempansa luona. Uutta on myös se, että lapselle voitaisiin vahvistaa oikeus tavata hänelle erityisen läheistä henkilöä, vaikkapa isovanhempaa. Vanhemmat voivat jatkossa sopia muun muassa lapsen huollosta ja asumisesta myös muun henkilön kanssa. Oheishuoltoa koskevat sopimukset liittyvät käytännössä sateenkaariperheiden ja uusperheiden järjestelyihin sekä lastensuojelullisiin tilanteisiin, joissa oheishuoltajan avulla voidaan tukea lapsen kasvuolosuhteita niin, että vältetään huostaanotolta.

Arvoisa puhemies! Esityksen mukaan huoltajien välisestä tehtävienjaosta, oheishuoltajuudesta ja tietojensaantioikeudesta voitaisiin jatkossa sopia sosiaalilautakunnan vahvistamalla sopimuksella, kun nykyisin vain tuomioistuimien voi niistä päättää. Vuosittain käräjäoikeuksissa on ratkaistu noin 3 200 lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevaa asiaa, joista riittäviä on noin 1 300. Valtaosa lapsen huolto- ja tapaamisoikeutta koskevista asioista ratkaistaan siten nykyisin vanhempien sopimalla tavalla. Tämän uudistuksen myötä sosiaalitoimissa tehtävät sopimukset tulevat siten entisestään lisääntymään ja tuomioistuimissa käsiteltävät asiat vähentymään. Riidattomia asioita ei ole tarpeen viedä tuomioistuimeen. Uudistuksen myötä erityisesti lastenvalvojien tehtävät lisääntyvät ja monimutkaistuvat. Tämä edellyttää, että lastenvalvojien riittävästä koulutuksesta, ohjeistuksesta ja resursseista huolehditaan.

Arvoisa puhemies! Lakiin tulee uusi tärkeä säännös huoltajien velvollisuudesta suojella lasta kaikenlaiselta ruumiilliselta ja henkiseltä väkivallalta, huonolta kohtelulta ja hyväksikäytöltä. Säännöshedotuksella pyritään toteuttamaan YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen velvoitteita. Kaikenlainen väkivalta tulee ymmärtää laajasti. Se kattaa ruumiillisen ja henkisen väkivallan, samoin kuin paitsi lapseen suoraan kohdistetun, myös esimerkiksi puolisoitten tai vanhempien välisen lapseen suoraan kohdistumattoman väkivallan. Tämä on otettava huomioon myös lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan asian ratkaisemisessa siten, ettei tapaamis- tai huoltajuusoikeuksien käyttäminen vaaranna perheväkivallan uhrin tai lasten oikeuksia ja turvallisuutta.

Arvoisa puhemies! Jo nykyisen lapsenhuoltolain mukaan lapsen huollon tulee turvata myönteiset ja läheiset ihmissuhteet erityisesti lapsen ja hänen vanhempiansa välillä, mutta nyt säännökseen ehdotetaan kirjattavaksi se, että myös muita lapselle tärkeitä ihmissuhteita

ta on vaalittava. Tällainen lisäys on kannatettava. Erityisesti vanhempien erotessa on tärkeää, että lapsen suhde hänelle tärkeisiin henkilöihin, esimerkiksi isovanhempiin, säilyy. Lapselle läheisten ihmissuhteiden vaalimisen tulisi tuki lähtökohtaisesti toteutua tavanomaisiin yhteydenpitokeinoin, joita lapsen vanhemmat käytännössä tukevat. Arjen käytännössä näin ei kuitenkaan aina tapahdu, joten tämän vuoksi uusi säännös tapaamisoikeuden vahvistamisesta on tarpeellinen riitaisissa tapauksissa eli tilanteissa, joissa vanhemmat eivät myötävaikuta lapsen ja hänelle erityisen läheisen henkilön välisen suhteen säilymiseen. Tämä edellyttää erittäin huolellista yhtäältä lapsen ja hänen kanssaan asuvan henkilön sekä toisaalta lapsen ja hänelle erityisen läheisen henkilön etujen ja suojan punnintaa.

Arvoisa puhemies! On hyvä, että nyt myös lapsenhuoltolakiin sisällytetään mahdollisuus siihen, että lapsi asuu vuorotellen kummankin vanhempansa luona. Vuoroasuminen voi parhaimmillaan tukea lapsen suhteen ja yhteydenpidon säilymistä molempiin vanhempiin sekä antaa molemmille vanhemmille mahdollisuuden osallistua lapsen kasvatukseen ja huolenpitoon tasaveroisesti ja yhteisvastuullisesti. Näin vuoroasuminen voi tukea lapsen kehitystä ja hyvinvointia. Voidaan myös arvioida, että vuoroasuminen edistää ja vahvistaa etenkin isien osallisuutta lasten kasvuun ja arkeen.

Vuoroasuminen ei silti välttämättä sovi kaikille lapsille eikä kaikkiin perhetilanteisiin. Lapsen asumisjärjestelyjen lähtökohtana on aina lapsen etu, minkä vuoksi tilanne tulee arvioida tapauskohtaisesti lapsen edun mukaisesti, ottaen huomioon erityisesti lapsen ikä- ja kehitystaso, lapsen luonne ja taipumukset, lapsen mahdolliset erityistarpeet, vanhempien asuinpaikkojen välinen etäisyys sekä vanhempien kyky ottaa yhdessä vastuu lasta koskevista asioista. Vanhempien etu ei saa arvioinnissa ohittaa lapsen etua. Vaikka lapsen kehittyminen on yksilöllistä, rutiinien toistuminen ja ennakoitavuus on etenkin pienen lapsen kehittymisen kannalta tärkeää, sillä alle 3-vuotiailla lapsilla on kehityksellinen tarve saada samanlaisena toistuvaa hoitoa samalta vanhemmalta ja säästyä erokokemuksilta. Myös sosiaali- ja terveystieteiden lausunnosta ilmenee, että viikoittain vaihtuva vuoroasuminen voi erityisesti pienillä lapsilla vaarantaa lapsen tarpeeseen perustuvaa ennakoitavuutta, toistuvuutta sekä kiintymissuhteita, jotka takaavat lapsen turvallisuuden.

Suuri ongelma on, että kun vuoroasumisessa lapsella voi olla vain yksi kotikuntalainen perusteella määräytyvä virallinen asuinpaikka, vaikka lapsi tosiasiaassa asuu vuorotellen vanhempien luona, niin monet yhteiskunnan palvelut ja etuudet, kuten asumistuki ja koulukuljetukset, suoritetaan vain lapsen virallisen asuinpaikan mukaan. Tämä lakiesitys ei kuitenkaan sisällä muutoksia erityislainsäädännössä säädettyjen etuuksien ja oikeuksien määräytymisperusteisiin. Onkin erityisen tärkeää, että vuoroasuminen otetaan jatkossa huomioon yhteiskunnan palveluissa ja etuuksissa, jotta ne osaltaan tukevat tällaisen asumisjärjestelyn käyttöä. Vuoroasumisen vaikutukset ja muutostarpeet etuuksia ja palveluja koskevaan lainsäädäntöön tulee siksi pikimmiten selvittää ja arvioida mahdollisimman pian sekä tämän jälkeen tulee viipymättä valmistella tarvittavat lainsäädäntömuutokset. Käytännössä voi olla niin, että pienituloinen vanhempi ei voi toteuttaa vuoroasumista lapsensa kanssa, koska asumistuessa ei lapsen asumista hänen luonaan oteta huomioon. Tämä asia pitää tietenkin korjata.

19.19 Juho Eerola ps: Arvoisa rouva puhemies! Kiitän maltillisesti hallitusta ja myöskin yksimielistä valiokuntaa tästä mietinnöstä. Tässä on taustalla hallitusohjelman kirjaus siitä, että lakia lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta — aivan oikein, vuodelta 83, edus-

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

taja Eloranta — nyt päivitetään siten, että yksikään lapsi ei eron yhteydessä menettäisi isää eikä äitiä. Näin hallitusohjelmassa oli.

Plussana mainitsen, kun nyt tämän mietinnön kahlasin läpi, tosiaan just tämän vuoroasumisen korostumisen, mikä on kansainvälisesti nähty hyvänä. Kummankin vanhemman tärkeys tunnustetaan — nyt tässä muuten mietin, jos puhutaan kummastakin vanhemmasta, että hallitusohjelman kirjauksessa oli isä ja äiti mainittu, mutta joka tapauksessa en käy tässä tappelemaan. Sitten nämä muutkin lähiomaiset kuin pelkät biologiset vanhemmat eli tämä mummo- ja vaaripykälä on huomioitu hyvin täällä. Ja sitten, kuten äskenkin Elorantalta kuultiin, kaikenlaisen väkivallan, myöskin henkisen väkivallan, estäminen kuuluu molemmille vanhemmille.

Sitten se, mistä en oikein tiedä, onko miinusta vaiko plussaa, on tämä, että sosiaaliviranomaisten valta suhteessa tuomioistuimiin laajenee. Se voi olla ongelmallinen siinä tilanteessa, kun toinen vanhemmista on jollain tavalla alisteisessa asemassa suhteessa toiseen. Jos tämä sosiaaliviranomainen asettuu sitten vahvemman vanhemman puolelle, niin se vain kehittää antautumisen meininkiä alisteisessa tilanteessa olevan vanhemman eli usein ehkä isän tilanteeseen. Sikäli hyvä, ettei tarvitse mennä niin usein tuomioistuimiin, sehän säästää vain rahaa, mutta sitä kysyn kuitenkin, mitkä ne keinot ovat sitten, kun nämä tilanteet ovat riittäviä, jos se pelkästään on sosiaaliviranomaisten vastuulla.

No, sitten lapsen etu. Se korostuu tässä mietinnössä monessa kohtaa. Se on hyvä asia sinänsä, että korostuu, mutta en tiedä sitten, kun lapsen etua ei ole millään lailla täällä määriteltä, mikä se on ja kuka määrittelee lapsen edun missäkin tilanteessa.

Arvoisa puhemies! Minä oikeastaan meinasin, että minä selviän kolmessa minuutissa, mutta en selviä. Minä tulen jatkamaan sieltä pöytästä. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Arvoisa puhemies! Mutta sitten nämä selkeät miinukset, mitä tässä mietinnössä on, minä takia minä olen pikkasen pettynyt tähän paperiin, ovat siinä, että vaikka isosti ja oikein otsikolla ja monta lausetta ja monta kappaletta puhutaan vieraannuttamisesta ja muusta tapaamisoikeuden estosta, kuinka vahingollista se lapselle on ja mitä se saattaa aiheuttaa, niin se, mikä puuttuu, on se, että tätä vieraannuttamista ei mitenkään määritellä ollenkaan riittävästi, eikä myöskään sanktioida muuta kuin sen uhkasakon osalla. Tämä on tosiaan ongelmallista — tai on sinänsä hyvä, että on uhkasakko, mutta kun ei määritellä kunnolla, milloin tämä vieraannuttaminen täyttyy, mikä sitä vieraannuttamista on ja kenen se vieraannuttaminen pitää tunnistaa.

Eli vastuuta toisaalta sosiaaliviranomaisille annetaan tässä asiassa ja koetetaan oikeuslaitoksen taakkaa vähentää, ja sitten puhutaan, että uhkasakko voidaan antaa, jos estää tapaamisoikeuden toteutumisen, mutta sitä ei sanota selkeästi, kenen tehtävä on määritellä se vieraannuttaminen, eikä anneta työkaluja siihen, milloin vieraannuttamista on tapahtunut. Onko vieraannuttamista esimerkiksi se, jos toinen vanhemmista eli vanhassa kielessä puhuttu lähivanhempi kysymättä toiselta vanhemmalta lupaa ottaa lapsen, vaikka asuvat yhdessä Vantaalla, ja muuttaa sitten ihan ilman mitään sen kummempia perusteita vaikkapa Kuopioon — muuttaa sinne, vaikka ei olisi edes mitään työpaikkaa Kuopiossa? Kuopio voi olla muuten hyvä paikka, mutta matkaa tulee isälle, äidille ja lapselle paljon toisistaan. No, ei varmaan pelkästään tämä, mutta jos se äijä ajaa niille sovituille tapaamisille joka toinen viikonloppu Vantaalta Kuopioon ja sitten vasta ovella ilmoitetaan, että no niin, nyt onkin lapsi sairas, ei hän pystykään nyt matkustamaan sinun luoksesi sinne Vantaalle — onko tämä sitten vieraannuttamista? Miten sosiaaliviranomainen pystyy ratkaisemaan, jos ei ole annettu minkäänlaisia palikoita siihen? Onko se sitten vieraannuttamista, jos on isän ja

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

äidin välillä sovitut tapaamisviikonloput tai jopa tapaamisviikot, jolloin lapsi on toisella, ja jos toinen vanhemmista, esimerkiksi nyt se lähivanhempi, sopii lapselle joitain harrastusjuttuja, jonkun minkä tahansa harrastuksen, jonka treenit sattuvat juuri niille ajoille, jolloin hänellä olisi tapaaminen sen muualla asuvan vanhemman kanssa? Onko se vieraannuttamista?

Eli täältä puuttuu täysin edes pyrkimys määritellä se, mitä on vieraannuttaminen, eikä kerrota myöskään siitä, kenelle kuuluu vieraannuttamisen tunnistaminen. Tämä on pahin puute nyt tässä yksimielisessä mietinnössä. Koetin kyllä valiokunnan jäsenille sanoa, mikä tässä on. Muuten tämä menee monessa muussa kohtaa kyllä hyvään suuntaan. Minä noita plussia tuossa jo luetteloin, ja Eloranta luutteli ne tarkemminkin.

Toinen miinus tämän vieraannuttamisesta on elatusapukysymykset, eli se maksava vanhempi joutuu monessa tilanteessa hyvin kohtuuttomiin tilanteisiin. Jos sattuu sillä hetkellä, kun se ero tulee, olemaan hyväpalkkainen ja näin, niin saatetaan se sopimus elatusavusta määritellä sen tilanteen mukaan, mutta sitten seuraavana vuonna jäätkin työttömäksi tai jotain muuta. Ne ovat hirmuisen vaikeita, ne ovat monivuotiset oikeusprosessit, mitkä sitten kestävät, ennen kuin saadaan kenties, mahdollisesti — eikä välttämättä edes saada — muutettua elatusmaksujen suuruuksia. Niissä pitäisi olla jonkunlaiset standardit ikävuosittain, niin että riippumatta siitä, mitkä sen ukon tulot ovat, niin maksut olisi aina saman verran ja sitten yhteiskunta kenties maksaisi ne loput.

Mutta en tässä nyt tämän enempää käy — nämä miinukset ovat kenties korjattavissa plussiksi tulevilla eduskuntakausilla. En tiedä, keitä muita täällä on sitten sitä hommaa tekemässä, mutta se nähdään sitten. — Kiitos.

19.27 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! Vielä muutama sana tuosta vieraannuttamisesta, josta äskeisessäkin puheenvuorossa oli puhe. Se on todellakin ikävä ilmiö, ja vieraannuttaminenhan on vanhemman käyttäytymistä tavalla, joka vaikeuttaa lapsen ja toisen vanhemman tai muun henkilön välistä vuorovaikutussuhdetta ja johtaa joissakin tapauksissa sen katkeamiseen kokonaan.

Laissa korostetaan tapaamisoikeuden tärkeyttä ja sen estämisen haitallisuutta lapsen kannalta. Tässä korostetaan myös lapselle läheisten ihmissuhteiden merkitystä ja molempien vanhempien velvollisuutta huolehtia lapsen suhteen säilymisestä molempiin vanhempiin ja sitä, että vanhemman on omalta osaltaan myötävaikutettava tapaamisoikeuden toteutumiseen, ja kasvatustehtävässä on vältettävä kaikkea, mikä on omiaan aiheuttamaan haittaa lapsen ja toisen vanhemman väliselle suhteelle. Samoin kielletään kaikenlainen manipulointi ja muu epäasiallinen vaikuttaminen lapseen. Myös lapsen huollosta, asumisesta ja tapaamisoikeudesta päätettäessä on otettava huomioon vanhemman kyky asettaa lapsen tarpeet vanhempien välisten ristiriitojen edelle, elikkä kun olosuhdeselvitystä tehdään, niin tämä pitää ottaa huomioon, jos tämmöistä meinaa tapahtua.

Laissa ehdotetaan useita lainsäädäntötoimenpiteitä, joilla pyritään nykyistä tehokkaammin ehkäisemään vieraannuttamisesta tai muusta syystä johtuvia tapaamisoikeuden toteutumisen ongelmatilanteita ja antamaan keinoja puuttua niihin. Laissa on mukana muun muassa uusi säädös uhkasakon asettamisesta jo tapaamisoikeudesta tuomioistuimessa päätettäessä, jos lapsen kanssa asuvan henkilön aiemman käyttäytymisen perusteella on aiheita epäillä, että hän ei tulisi noudattamaan tapaamisoikeutta koskevaa päätöstä.

Vieraannuttamista tulee pyrkiä estämään myös ennalta ja puuttumaan siihen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Vanhemmille tulee siksi jakaa nykyistä enemmän tietoa

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

vieraannuttamisesta ja sen haitallisuudesta lapselle muun muassa erilaisissa lasten ja perheiden palveluissa ja etenkin avioerotilanteessa tai erotilanteessa, kun tehdään sitä olosuhdeselvitystä. On myös tärkeää, että viranomaiset tunnistavat mahdollisimman aikaisin ja entistä paremmin vieraannuttamistilanteet ja tekevät vieraannuttamisen estämiseksi ja selvittämiseksi tiivistä yhteistyötä. Lakivaliokunta esittääkin lausumassaan, että valtioneuvosto vahvistaa ja kehittää vanhemmuuden ja parisuhteen tukea ja erotilanteiden palveluja, jotta pitkittyneitä ja vaikeita huolto- ja tapaamisoikeusriitoja voidaan ehkäistä ja ratkaista.

On mielestäni myöskin tärkeää, että vaikka tässä lakiesityksessä ei tuota vieraannuttamista ole tarkalleen määriteltäkään, niin siitä on kuitenkin nyt lausuttu tässä monia kertoja. [Puhemies koputtaa] Toivotaan, että vanhemmat alkavat vähitellen ymmärtää sen, miten haitallisesta asiasta on kysymys. Siinä tekee haittaa lapselleen eikä niinkään sille puolisolle.

Arvoisa puhemies! On myös tärkeää, että lapsen huoltoa, asumista ja tapaamisoikeutta koskeva asia käsitellään mahdollisimman joutuisasti. Nykytilassa on tässä suhteessa parannettavaa, sillä esimerkiksi eduskunnan oikeusasiamies on säännöllisesti kiinnittänyt huomiota lapsen huolto- ja tapaamisoikeutta koskevien asioiden viipymiseen tuomioistuimissa. Asianmukaisista ja riittävästä resursseista onkin tärkeää huolehtia etenkin nyt, kun tämä lainsäädäntö on muutoksessa.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Yleiskeskustelu on päättynyt. — Anteeksi, Elomaa ehti vielä painaa nappia. Olkaa hyvä, edustaja Elomaa.

19.30 Ritva Elomaa ps: Kiitoksia, puhemies! Tässä hallituksen esityksessä on paljon hyvää. Siinä on otettu esille molempien vanhempien tärkeys lapsen kannalta. Isovanhemmat ovat tärkeitä lapselle, vuoroasuminen — paljon hyviä asioita. Lapsen etu: lapsen etu pitäisi olla aina ykkönen.

Edustaja Eerola nosti yhden epäkohdan, eli tästä esityksestä puuttuisi vieraannuttamisen määrittelyn esittäminen ja mitä se vieraannuttaminen on. Se on tosiaan tärkeä pointti, ja olisi kyllä toivonut, että sitä olisi enemmän käsitelty ja otettu esille tässä hallituksen esityksessä. Sosiaaliviranomaisten ammattitaito ja oikeudenmukaisuus ovat valtavan tärkeitä, kun on kysymys lasten asioista varsinkin erotilanteessa, jos vaikka lapsi sosiaaliviranomaisen taholta otetaan huostaan. Olemme varmaan aika monet edustajat saaneet paljon palautetta aika kovista tilanteista, joissa jompikumpi vanhempi on todella järkyttynyt siitä, ettei pääse tapaamaan lastaan moneen aikaan. Totta kai on usein omat syynsä siihen, mikä on johtanut tähän, mutta varsinkin sosiaaliviranomaisilta toivotaan kyllä myös todella hyvin tarkkaa suhtautumista, varsinkin oikeudenmukaista suhtautumista. Nämä ovat niin herkkiä asioita ja vaikeita asioita, että lasta ei saa missään tapauksessa vieraannuttaa vanhemmistaan pitkiä aikoja, jos ei siihen ole todellista syytä.

Mutta pääasiallisesti tämä hallituksen esitys on askel parempaan, ja se on hieno asia.

19.32 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! Vielä edustaja Elomalle halusin muistuttaa, että tässä laissa on kuitenkin mukana useita eri lainsäädäntötoimenpiteitä, joilla pyritään nykyistä paremmin ehkäisemään näitä vieraannuttamistilanteita, muun muassa uhkasakko, joka voidaan asettaa sitten jo päätettäessä tapaamisoikeudesta. Sen lisäksi olemme tehneet ihan lausuman siitä, että vahvistettaisiin ja kehitettäisiin vanhemmuuden

ja parisuhteen tukiasioita ja erotilanteiden palveluita, jotta näitä asioita ei pääsisi tapahtumaan. Ja meillä on hyvä neuvolajärjestelmä. On tosi tärkeää, että myöskin jo ihan neuvolasta lähtien tuodaan uusille vanhemmille esille se, kuinka tärkeitä molemmat vanhemmat ovat lapselle ja lapsen kehitykselle, ja sitten vaikka vähän jo tuodaan esiin sitä, että jos joskus käy niin, että parisuhde päättyy ja yhteinen lapsi jää kuitenkin jäljelle, niin on tärkeää, että molemmat vanhemmat ymmärtävät sen, että sitä pitää tehdä kaikkensa sen eteen, että se vanhemmuus voi jatkua, eikä tule pitää vieraannuttamista kiusaamisvälineenä sitten toista puolisoa kohtaan ja riidat pitää pystyä selvittämään muulla tavalla ottamatta lasta siihen välikappaleeksi.

19.33 Juho Eerola ps: Arvoisa puhemies! En nyt millään haluaisi pitkittää tätä iltaa tämän asian kanssa, mutta nyt kyllä pikkaisen kysyn — ei ole pakko vastata kenenkään mutta minä kysyn nyt tälle vähän retorisesti näitä muita puheenvuoroja kuunneltuani — miten voi opastaa ja ohjeistaa viranomaisia, miten voi opastaa ja ohjeistaa vanhempia mahdollisen eron varalta jostain ei-toivotusta käytöksestä, jos sitä käytöstä ei ole millään lailla määritetty, että mitä se ei-toivottava käytös on, mitä ei saa tehdä. Ja miten voi uhata uhkasakolla? Miten sen uhkasakon voi kenellekään määrätä, jos ei ole määritetty, mistä sen uhkasakon sitten voi saada?

Äskeisessä puheenvuorossani, kun tuonne pönttöön kinkkasin, niin kerroin muutamia tilanteita, jotka ovat ihan elävästä todellisesta elämästä, jossa toinen osapuoli kokee, että on joutunut tällaisen vieraannuttamisen uhriksi, mutta se on vain hänen kokemuksensa. Onko se sitten joku sosiaaliviranomainen, kuka sitten määrittää sen, että nyt tosiaan näin hänen mielestään on tapahtunut tätä vieraannuttamista, nyt me voimme antaa tästä kenties oikeuteen sellaisen lausunnon, että meidän mielestämme tässä kuuluisi se uhkasakko? Mutta itse näen sen kyllä vakavana puutteena. Tässä mietinnössä hienosti sanotaan, että vieraannuttaminen on paha asia. Se on henkistä väkivaltaa. Se on vahingoksi lapsen ja toisen vanhemman suhteelle ja näin, mutta niin pitkään kun ei ole määritetty, mitä se on, kukaan ei tiedä täsmälleen, mitä se on, ja se on vain ihmisten erilaisia arvioita siitä, mitä se on. Ja niin kauan kun joku asia ei ole kunnolla kielletty — alleviivaten kielletty, että tämä asia on laissa kiellettyä — niin niin kauan se on kyllä sallittua.

19.35 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! Vaikka itse pykälätekstissä ei olekaan sitä vieraannuttamista määritetty, niin se tulee kuitenkin vaikka perusteluissa ja vaikka nyt valiokunnan mietinnössä esille. Elikkä vieraannuttaminen on vanhemman käyttäytymistä tavalla, joka vaikeuttaa lapsen ja toisen vanhemman tai muun henkilön välistä vuorovaikutussuhdetta ja johtaa joissakin tapauksissa sen katkeamiseen kokonaan. Elikkä kyllä ihan selvästi tiedetään, mitä se tarkoittaa. Ja sitten mitä tähän uhkasakkoon tulee, niin on aivan selvästi sanottu, että jos näyttää siltä, että tämä henkilö, esimerkiksi äiti tai isä, on käyttäytynyt sillä tavalla, että on aihetta epäillä, että hän ei tule sitä tapaamisoikeutta koskevaa päätöstä noudattamaan, niin siinä tapauksessa voidaan asettaa uhkasakko, jotta se sitten varmistaisi sen, että tämä tapaamisoikeus tulee toteutumaan. Kyllä se nyt kuitenkin on aika vahva väline siinä. Myöskin sitten siinä tilanteessa, kun tehdään olosuhdeselvitystä ja selvitetään sekä isän että äidin tilannetta, jos toinen vanhempi on sen oloinen, että alkaa vieraannuttaa, asuinpaikka voidaan määrittää sen toisen, ei-vieraannuttavan vanhemman luokse.

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

Täällä on aika vahvasti kyllä monessa kohtaa nyt sanottu, eli uskoisin kyllä, että tämä lähtee menemään tästä parempaan suuntaan.

19.37 Katja Hänninen vas: Arvoisa rouva puhemies! Minusta tämä mietintö on erittäin hyvä, ja se, että se on yksimielinen, kertoo siitä, että valiokunta on siihen todellakin paneutunut ja kuullut laajasti eri alojen asiantuntijoita. Koko ajan se kantava voima siinä valiokunnan työskentelyssä oli lapsen etu, eli kaikki asiantuntija-arvioita, kaikkia lakipykäläitä ja kokonaisuutta koko ajan sen lapsen edun näkökulmasta arvioitiin. Itse olen tyytyväinen siihen, että tämä on nyt meillä tässä eduskunnan isossa salissa käsittelyssä, sillä tämä laki parantaa nimenomaan sitä lapsen oikeutta molempiin vanhempiin ja läheisiin ihmisiin.

Siihen, mitä edustaja Eerola totesi: on totta, että arjen erilaisissa tilanteissa, näissä erittäinkin riitaisissa huoltajuuskysymyksissä ja riidoissa, on kyllä ollut sellaisia tilanteita — itsekin olen saanut sellaisia yhteydenottoja — joissa täytyy miettiä ja pohtia sitä, onko aina se totuus ollut ratkaisevassa asemassa ja onko jopa ennakoasenteita ollut jompaakumpaa vanhempaa kohtaan. Nämä ovat tietenkin sitten niitä tilanteita, joihin me kansanedustajat emme voi puuttua. Mutta jotta meillä olisi selkeä lainsäädäntö, joka sitten sääntelee sitä, niin se on tärkeää, että me olemme tekemässä niitä lakeja, jotka eivät vahingoita eivätkä vaikeuta niitä lapsen edun kannalta tärkeitä ja olennaisia arkeen liittyviä kysymyksiä. Vuoroasuminenhan oli asia, josta paljon keskusteltiin, ja näen, että senkin suhteen asia tulevaisuudessa lapsen näkökulmasta katsottuna paranee.

Mutta totta kai tämä vieraannuttamiskäsite on sellainen, että jos me olisimme lähteneet sitä joillakin erityisillä seikoilla avaamaan, niin helposti kävisi niin, että sen jälkeen sitten kaikki muu olisi pois suljettua. Sen takia se on yleisellä tasolla mutta varmasti kattaa kaikki ne tilanteet, joissa esimerkiksi ei anneta postia, joka on tullut toiselta vanhemmalta, ei anneta keskustella esimerkiksi puhelimitse toisen vanhemman kanssa, estetään tapaamista, ja kaikki nämä. Nämähän ovat vieraannuttamisia, ja minusta ei erikseen tarvitse olla lueteltuna, mitkä eri toimenpiteet sitä ovat, vaan kokonaisuutta arvioidaan.

19.39 Juho Eerola ps: Arvoisa puhemies! Tosiaan, nyt jälleen kerran edustaja Eloranta tuossa hienosti luki mietinnöstä tämän vieraannuttamisen määritelmän, mutta kun edelleen tässä on näitä epäkohtia, niin nyt kysyisin: Kun toinen vanhemmista muuttaa toiselta viralliselta huoltajalta lupaa kysymättä, toiselle ilmoittamatta lapsen kirjat maistraatissa esimerkiksi Vantaalta Kuopioon, niin onko se vieraannuttamista tämän määritelmän mukaan? Ja jos perjantai-iltana ukko ajaa Vantaalta Kuopioon ja sitten vasta parkkipaikalla ilmoitetaan, että lapsi onkin nyt sairas, ei pääse viikonlopuksi sinun mukaasi, niin onko tässä kyseessä vieraannuttaminen? Jos on tämän määritelmän mukaan tai jos ei ole, niin kuka sen määrittää, että nyt vieraannuttamista on tapahtunut, ja sitten päättää siitä mahdollisesta uhkasakosta? Tämä on se, minkä vielä haluaisin tietää, ja sitten lopetan.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 88/2018 vp sisältyvien 1.—12. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi pelastuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiksi muiksi laeiksi

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi pelastuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiksi muiksi laeiksi annetun hallituksen esityksen (HE 18/2018 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 18/2018 vp

Hallituksen esitys HE 138/2018 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 19/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 16. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 19/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

19.41 **Juho Eerola ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Korostettakoon heti alkuun, että tässä on kyseessä valiokunnan yksimielinen mietintö.

Hallituksen alkuperäisen esityksen tavoitteena on ollut tehdä maakuntien perustamista, maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa sekä valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenjärjestämistä koskevasta lainsäädännöstä johtuvat muutokset pelastuslakiin ja eräisiin muihin lakeihin. Eduskunnalle on 20. päivä syyskuuta kuluva vuotta annettu täydentävä hallituksen esitys, jossa mainitut maakuntauudistukseen liittyvät muutosehdotukset ehdotetaan poistettavaksi.

Valiokunta toteaa, että vuonna 2011 voimaan tullutta pelastuslakia on kohtalaisen pienen ajan sisällä muutettu useisiin erillisiin hallituksen esityksiin perustuvalla lainsäädännöllä. Lisäksi pelastustoimen järjestelmä muuttuu tämän maakuntauudistuksen yhteydessä. Valiokunta pitää näistä syistä tarpeellisena, että pelastuslain toimivuutta arvioidaan myös kokonaisuutena. Vuonna 2019 on tarkoitus asettaa pelastuslain kokonaisuudistusta koskeva hanke.

Näiden käsiteltävänä olevien hallituksen esitysten keskeinen sisältö muodostuu täydentävän hallituksen esityksen antamisen jälkeen öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjuntaa, pelastustoimen sivutoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön koulutusta sekä sitten vielä väestönsuojan rakentamista koskevista pelastuslain muutosehdotuksista.

Nykyisellään ympäristöministeriölle kuuluvat öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunnan ylin johto, valvonta ja ohjaus. Ne ehdotetaan nyt tässä siirrettäväksi sisäministeriölle. Näitten vahinkojen torjunta kuuluu ehdotuksen mukaan jatkossa pelastuslain mukaiseen pelastustoimeen. Sisäministeriö huolehtii myös öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunnan valtakunnallisista valmisteluista ja järjestelyistä. Alusöljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunta-, koulutus- ja muut tällaiset kehittämistehtävät siirtyvät Suomen ympäristökeskuksesta Rajavartiolaitokselle, joka johtaa ehdotuksessa tarkoitettujen vahinkojen torjuntaoperaatioita merellä. Pelastustoimintaa pelastustoimen alueella, kuten saaristossa ja ranta-alueella, johtaa puolestaan aina sen kyseisen alueen pelastusviranomainen. Valiokunta toteaa, että Rajavartiolaitoksella on pitkäaikainen ja myös kansainvälinenkin koke-

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

mus merellisissä toiminnoissa. Rajavartiolaitoksella on näin ollen oikein hyvät valmiudet tämän tehtävän suorittamiseen.

Hallintovaliokunta pitää tärkeänä, että eri viranomaisten välinen tehtävänjako ja johtovastuu ovat jatkossakin mahdollisimman selkeitä. Pelastustoimen omien johtamisjärjestelmien kokonaisvaltainen hyödyntäminen jää nykyisin osittain vajaaksi, koska öljy- ja kemikaalivahinkojen torjuntajärjestelyt poikkeavat muusta pelastustoimesta. Muutoksen perusteena onkin siten Rajavartiolaitoksen ja pelastuslaitoksen pelastustoimintaa varten kehitettyjen johtamisjärjestelmien ja -keskusten hyödyntämisen tehostaminen ympäristövahinkojen torjunnassa. Toiminnalliset operointitehtävät eivät myöskään enää sovi kovinkaan luontevasti Suomen ympäristökeskukselle, joka on kehitetty pääasiassa tutkimuslaitokseksi.

Pelastuslaitokset kattavat öljyvahinkojen torjuntaan varautumista varten tarvittavista kalustushankinnoista ja koulutuksesta noin 80 prosenttia Öljysuojarahastosta maksettavilla korvauksilla. Valiokunta korostaa Öljysuojarahaston suurta merkitystä käytännön työssä öljyvahinkoihin varautumisessa ja niiden torjumisessa. Valiokunta toteaa saamansa selvityksen perusteella, että nämä ehdotetut muutokset eivät vaikuta eri toimijoitten torjuntakalustohankintoihin eivätkä näin ollen myöskään Öljysuojarahaston kustantamiin hankintoihin.

Valiokunta tähdentää toimivan viranomaisyhteistyön merkitystä myös öljyvahinkojen torjuntavalmiuden hankkimisessa ja muussa varautumisessa. Edelleen valiokunta korostaa, että käytettävissä olevilla voimavaroilla tulee saavuttaa paras mahdollinen torjuntavalmius.

Sitten, arvoisa puhemies, vielä näistä väestönsuojista muutama sana, mitä tähän liittyy. Valiokunta on tässä mietinnössään pitänyt perusteltuna, että väestönsuojien rakentamista edelleen jatketaan väestön suojaamisen tarpeiden turvaamiseksi. Valiokunta pitääkin tärkeänä, että nämä ehdotetut väestönsuojarakentamista koskevat muutokset turvaavat nykyisen väestönsuojakannan ylläpidon.

Ehdotettujen muutosten tavoitteena on sujuvoittaa väestönsuojien rakentamiseen liittyvää poikkeuslupakäsittelyä ja alentaa väestönsuojarakentamisesta johtuvia kustannuksia. Väestönsuojarakentamiseen kohdistuvien harkinnanvaraisten vapautusten ja helpotusten myöntäminen ehdotetaan siirrettäväksi pois aluehallintovirastolta ja sisäministeriöltä rakennusluvan myöntävälle viranomaiselle. Tämän on tarkoitus keventää menettelyyn liittyvää hallinnollista taakkaa. Valiokunta kuitenkin korostaa, että rakennusluvan myöntävän viranomaisen on jatkossakin kuultava pelastusviranomaisia tällaista päätöstä tehdessään. Viranomaisen on aina arvioitava väestönsuojarakentamista koskevia helpotuksia myös väestön suojaamisen näkökulmasta.

Tästä sitten päästäänkin oikeastaan tähän viimeiseen seikkaan, jonka tässä mainitsen, eli seurantaan. On tärkeää, että sitä tapahtuu, ja valiokunta pitää tärkeänä, että muutoksen vaikutuksia erityisesti vastuiden selkeään järjestymiseen ja ympäristönäkökulmien huomioon ottamiseen öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunnassa seurataan. — Kiitoksia.

19.48 Sirpa Paatero sd: Arvoisa rouva puhemies! Pelastuslaki 18/2018, 138/2018 ja siten tässä välissä vielä pari kertaa muuten. Elikkä valiokunnan puheenjohtaja kävi varsin hyvin näitä asioita läpi, mutta ehkä mainitsen näistä myöskin joitakin semmoisia, mihin kiinnitettiin erityisesti huomiota.

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

Ensimmäinen oli se, että tarvitaan kokonaisuudistus. Valiokunnassa ei toivoisi olevan tilannetta, että asiantuntijat eivät tiedä, mikä on lakiuudistuksen pohja — onko se nykyinen, voimassa oleva laki vai se laki, joka on täällä eduskunnassa jo käsiteltävänä, johonka pitäisi viitata. Tällöistä ei missään tapauksessa saisi olla.

Tässä uudistuksessa, joka nyt siis tehdään väliaikaisena, poistetaan yhteys maakuntahallintoon siitä syystä, että lakiesitys 18/2018 on se esitys, missä se yhteys sinne maakuntahallintoon on, ja nytten, jotta tämä esitys voi edetä, tästä pitää poistaa maakuntahallinnon, mistä en tietenkään ole mitenkään pahoillani. Tässä tapauksessa siis vastuu ja yhteys kuntiin pysyy yhä edelleen.

Ehkä merkille pantavaa on myöskin tämän lain käsittelyssä — niin kuin monen muunkin lain käsittelyssä — että jos katsotte mietintöä, niin siellä on 40 sivua muutettuja pykäläiä. Pykälien määrä on siis paljon enemmän, mutta 40 sivua muutettuja pykäläiä, eliikkä on ollut jonkun verran työtä täällä eduskunnan päässä, jotta on saatu tästä tolkullinen lakipaketti.

Väestönsuojakysymyksiin pureuduttiin sisäisen turvallisuuden selonteossa todeten, että niille on myöskin tulevaisuudessa tarvetta — monenlaisia uhkia, joihinkä pitää varautua — ja sen takia se määrä, se, että suurelle osalle suomalaisia ne on löydyttävä ja kohtuullisen matkan päästä, on yhä edelleen perusta. Yhä edelleen siis 600 rakennukseen rakennetaan joka vuosi väestönsuoja. Tässä muutosta tuli oikeasti vain siihen, että nämä nyt erillisellä luvalla avista haetut vapautukset kevyisiin rakenteisiin, muun muassa urheiluhalleihin tai ratsastusmaneeseihin, eivät olisi enää avin päässä vaan pystyttäisiin kunnan päässä myöntämään nämä vapautukset väestönsuojista ja niiden rakentamisesta näihin halleihin, muun muassa. Yhä edelleen on siis mahdollista rakentaa muun muassa yhteisiä väestönsuojia, ja yhä edelleen se ajatus, että väestönsuojat ovat normaaliaikana muussa käytössä, on erittäin perusteltu.

Yksi iso kysymys olivat tässä käsittelyn aikana nämä kelpoisuusvaatimukset, ja saimme onneksi tarkennettua ne valiokunnassa niin, että nämä kelpoisuusvaatimukset, jotka vieläkin vaativat siis tarkennuksia, liittyvät henkilöstön virkaan tulemiseen ja virkavastuisiin, eivät siihen — kuten täällä joissakin kommentteissa meille palautteenakin tuli — voivatko esimerkiksi pelastustoimintaan varsinaisesti osallistua ihmiset, joilla ei ole Pelastusopiston hyväksymää pelastusalan koulutusta, vaikkapa ensihoitajat, jotka ovat pelastuspaikalla mukana, tai jopa vapaaehtoiset ihmiset, jotka ovat siellä mukana. Kaikilla on mahdollisuus osallistua, kunhan johto pelastustoimissa on ammattilaisten ja tämän varsinaisen koulutuksen saaneen käsissä.

Öljyntorjunnan siirto, joka tarkoittaa siis ehkä neljän henkilötövuoden siirtoa pois ympäristöministeriöstä Rajavartioston puolelle, on ihan perusteltu. Tiedetään, että jo tälläkin hetkellä siis Rajavartiosto erityisesti merellisillä alueilla ja myöskin Puolustusvoimat ovat kaksi suurta tekijää, joittenka aluksiin on tälläkin hetkellä luotettu tuolla merellisillä alueilla öljyntorjunnassa, ja siitä syystä on myöskin mietintöön kirjoitettu, että nämä korvaukset niin Puolustusvoimille kuin Rajavartiostollekin siitä asiasta heidän alustensakin hankinnassa pitää huomioida.

Iso asia, joka liittyy myöskin tuohon seuraavaan asiakohtaan, liittyy Öljysuojarahastoon ja palontorjuntarahastoon. Molemmissa olemme kirjoittaneet mietintöön, että näitä ei saa siirtää budjetin katteeksi, vaan ne ovat yhä edelleen nämä kaksi rahastoa, jotka siis kateetaan pääasiassa näihin asioihin tehdyillä maksuilla, joiden tulee olla tulipalojen ehkäisyyn

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

ja pelastustoiminnan edistämiseen elikkä niihin hankkeisiin, kun rakennetaan jotakin, hankitaan jotakin, jotta nämä tavoitteet toteutuvat.

Seuranta on hyvin tärkeää ja tarpeellista, sillä tässä kohtaa on muutaman vuoden tai ehkä jonkun lyhyemmänkin ajan päästä katsottava vastuiden selkeys ja se, miten nämä ympäristönäkökohdat on huolehdittu näitten öljy- ja kemikaalivahinkojen ja niiden torjunnan osalta. Erityisesti huolta on herättänyt merellisten ympäristövahinkojen osuus, ja siihen tämä toivottavasti nyt sitten vastaa tulevaisuudessa nykyistä paremmin tällä siirrolla. — Kiitoksia.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esityksiin HE 18/2018 vp ja HE 138/2018 vp sisältyvien 1.—3., 8., 9. ja 11. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta yhti valiokunnan ehdotukseen hallituksen esityksiin HE 18/2018 vp ja HE 138/2018 vp sisältyvien 4.—7. ja 10. lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi öljysuojarahastosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 189/2018 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 16/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 189/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle matkustaja-alusturvallisuutta koskevan lainsäädännön muuttamiseksi

Hallituksen esitys HE 198/2018 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 30/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 198/2018 vp sisältyvien 1.—5. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

19. Hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi ajoneuvolain 16 ja 64 a §:n muuttamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 185/2018 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 31/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 19. asia. Käsittelyn pohjana on liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö LiVM 31/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

Keskustelu

19.56 **Jukka Kopra kok:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys raskaiden moottorikelkkojen sallimisesta moottorikelkkareiteillä on erityisen tervetullut. Jo tälläkin hetkellä raskaita moottorikelkkoja on käytössä, niillä voi metsässä ajaa, mutta nyt niillä voisi ajaa siis moottorikelkkareiteillä. Kuljettaja tarvitsee raskaan moottorikelkan kuljettamiseen jatkossa T-luokan ajokortin.

Uskomme, että tämä esitys on erittäin hyvä parantamaan erityisesti pohjoisen Suomen matkailuyritysten toimintaa, sillä näin voidaan kuljettaa turisteja ja muita matkailijoita metsässä ja luontokohteissa ja luontokohteisiin paremmin kuin silloin, jos nämä henkilöt itse ajaisivat moottorikelkkaa.

Valiokunta mietinnössään totesi, että vaikutuksia on seurattava, ja on tietenkin hyvä näin, että tästä saadaan sitten raportti ajan kuluessa, sillä ilmiö on kuitenkin uusi ja sitä on syytä tarkkailla.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 185/2018 vp sisältyvien 1.—4. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

20. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamisesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 182/2018 vp

Lakialoite LA 40/2017 vp

Toimenpidealoite TPA 39/2017 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 28/2018 vp

Toinen käsittely, ainoa käsittely

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Toiseen käsittelyyn ja ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 20. asia. Nyt voidaan toisessa käsittelyssä hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä toimenpidealoitteesta.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 182/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Eduskunta pysyi ensimmäisessä käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakialoitteeseen LA 40/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen toimenpidealoitteen TPA 39/2017 vp hylkäämisestä. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

21. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ajokorttilain 32 ja 61 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 186/2018 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 26/2018 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 21. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

19.59 **Jukka Kopra kok:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä käsillä oleva esitys sähköisestä ajokortista on osa hallituksen digitalisaatiohankkeita ja erittäin tervetullut. Kyse on siitä, että kuljettajan ei tarvitse tien päällä liikkeessaan pitää sitä korttiajokorttia mukana, vaan älypuhelimella voidaan sovelluksen avulla osoittaa tarvittaessa oikeus ajoneuvon kuljettamiseen. Kuulemisessa saimme kuulla, että tässä on mahdollisuus huijaamiseen, ja senpä vuoksi valiokunta kiinnittää erityistä huomiota siihen, että on syytä tarkkailla vaikutuksia liikenteessä ja on kehitettävä uusia turvajärjestelmiä, jotta tämä mobiiliajokortti olisi mahdollisimman luotettava myös jatkossa. Totesimme myös, että olisi hyvä saada tämä kehitettyä siihen malliin, että mobiiliajokorttia voisi käyttää myöskin henkilöllisyyden todistamiseen niissä tilanteissa, joissa tarvitsee henkilöllisyys todistaa, siis muissakin kuin tien päällä tapahtuvissa ajo-oikeuteen liittyvissä asioissa, ja tällainen järjestelmän jatkokehitys olisi erittäin suotavaa.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 186/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

22. Hallituksen esitys eduskunnalle Maailman postiliiton yleissopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 181/2018 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 27/2018 vp

Osittain ainoa, osittain toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Osittain ainoaan, osittain toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 22. asia. Ensin päätetään liikenne- ja viestintävaliokunnan mietinnön LiVM 27/2018 vp pohjalta ainoassa käsittelyssä yleissopimuksesta ja sitten toisessa käsittelyssä lakiehdotuksesta.

Keskustelua ei syntynyt.

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

Eduskunta hyväksyi hallituksen esityksessä HE 181/2018 vp tarkoitetun yleissopimuksen. Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 181/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Yleissopimuksen ainoa ja lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

23. Hallituksen esitys eduskunnalle raideliikennelaiksi ja laiksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 105/2018 vp
Valiokunnan mietintö LiVM 29/2018 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 105/2018 vp sisältyvät 1.—2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

24. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi huoneistotietojärjestelmästä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 127/2018 vp
Valiokunnan mietintö MmVM 18/2018 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 127/2018 vp sisältyvät 1.—18. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

25. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kansanterveyslain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 174/2018 vp
Valiokunnan mietintö StVM 17/2018 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 174/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

26. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 125/2018 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 18/2018 vp

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 26. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

20.03 Sirpa Paatero sd: Arvoisa rouva puhemies! Todellakin pykälistä äänestettiin jo, mutta sanon silti muutaman sanan, sillä tämä on se, mistä monet meistä kuntapäättäjinä ovat vielä tälläkin viikolla kärsimässä tuolla omissa valtuuston kokouksissaan — meilläkin Kotkassa vielä tämän päivän aikana valtuuston budjetista ensi vuodelle päätetään. Siitä syystä on surullista todeta, että ensi vuoden valtionosuuksien leikkaukset ovat yli 250 miljoonaa euroa, jotka koostuvat siis valtionosuuksien indeksijäädytyksistä, niiden lomarahaleikkauksien kiky-vaikutuksista, jotka on kerran otettu ja otetaan nyt toiseen kertaan, ja sitten näistä erilaisista ennakollisesti otetuista leikkauksista, muun muassa erikoissairaanhoidon keskittämisestä, omais- ja perhehoidon leikkauksista ja varhaiskasvatuksen ryhmäkojojen suurentamisesta ynnä muista.

Erityisesti näiden ennakollisesti otettujen leikkausten osalta hankalaa on se, että muun muassa Kuntaliitto on kysellyt kaikilta kunnilta ja kuntayhtymiltä, kuinka paljon säästetään esimerkiksi tässä erikoissairaanhoidon keskittämisessä. Kun oli ajatus, että säästöä tulee lähes 300 miljoonaa euroa, niin todellisuus on ehkä 30 miljoonaa euroa. Siitäkin huolimatta nämä on jo otettu ennakollisesti sieltä pois. Tässä samaan aikaan sain juuri äsken viestiä, että sote- ja maku-uudistukseen liittyen kunnat ovat jo tällä hetkellä maksamassa satoja miljoonia euroja antaessaan erityisesti työpanosta näitten hallintojen valmisteluun, josta ei tule minkäänlaista kompensatiota kunnille, valitettavasti.

Tässä muutama pieni yksityiskohta vielä siitä, miten nämä kohdennukset kohdistuvat kuntiin: Muun muassa tämä digitalisaation edistäminen, joka on erittäin kannatettava asia, tässä hallituksen esityksessä tehdään niin, että se 30 miljoonaa — aikaisemmin se oli vielä 40 miljoonaa — ei todellakaan jakaudu kaikille vaan se otetaan yleisistä valtionosuuksista pois ja jaetaan hakemuksen perusteella joillekin. Sama tehdään tulevaisuudessa myös yhdistymisavustuksiin: aikaisemmin se oli erillinen rahoitus, ja nyt se 10 miljoonaa otetaan muista valtionosuuksista pois, ja sitten arvio on, että se menisi ehkä kahteen tai kolmeen yhdistymiseen näitten heikosti taloudellisesti menestyvien kuntien osalta. Siitä syystä olemme tehneet esityksen, että kuntien valtionosuus olisi 25,37 prosentin sijasta 26,8, jolloinkin omavastuu kunnille olisi 73,2 prosenttia eikä 74,6, niin kuin hallituksen esityksessä on.

20.06 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Tämän edellä lausutun voin erinomaisesti omalta osaltani vahvistaa juuri maakunnasta, Lappeenrannan kaupunginvaltuuston budjetitikokouksesta, tulleen. Jos kiky säästikin kunnan kustannuksia, niin kyllä se sitten myös leikkaa verotulojen menetyksen myötä, ja tämän keskittämisesetuksen etupainoinen toteuttaminen on aiheuttanut myös meidän sairaanhoitopiiriimme merkittäviä lisälaskuja. Silloin vielä, kun perussuomalaiset olivat hallituksessa, periaatteena oli se, ettei kunnilta leikata tai että jos niille annetaan lisää velvoitteita, niin niille velvoitteille osoitetaan rahat.

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

Tämä oli mielestäni erittäin hyvä periaate, ja ihmettelenkin, mihin tämä periaate nyt on kadonnut, koska jollei suoraan leikata, niin sitten ainakin epäsuorasti ja ehdollistaen, kuten aiemmin mainittiin.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 125/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

27. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta lyhytkestoisen työn vastaanottamisen edistämiseksi

Hallituksen esitys HE 220/2018 vp
Valiokunnan mietintö StVM 18/2018 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 220/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

28. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sähkömarkkinalain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 144/2018 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 21/2018 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 144/2018 vp sisältyvät 1.—5. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

29. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yritys- ja yhteisötietolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 132/2018 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 22/2018 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 132/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 127/2018 vp

30. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on tiistaina 11.12.2018 klo 14. Täysistunto lopetettiin klo 20.08.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola